

**KORTÁRS KIHÍVÁSOK A KÖZNEVELÉSBEN ÉS A
FELSŐOKTATÁSBAN NEMZETKÖZI KONFERENCIA
ABSZTRAKT KÖTET**

Miskolc, 2024

**MISKOLCI
EGYETEM**
UNIVERSITY OF MISKOLC

**I. KORTÁRS KIHÍVÁSOK A KÖZNEVELÉSBEN ÉS A FELSŐOKTATÁSBAN
NEMZETKÖZI KONFERENCIA**

Miskolci Egyetem

Miskolc, 2024. október 11.

ABSZTRAKT KÖTET

**Szerkesztette: dr. Egri Tímea, Jaskóné dr.
Gácsi Mária, Takács Attila**

Miskolci Egyetem

Helyszín: Microsoft Teams online felület

A szekciók előadónyelve: magyar, angol

A konferencia szervezőbizottsága:

Jaskóné Dr. Gácsi Mária (Miskolci Egyetem BTK, Tanárképző Intézet)

Takács Attila (Miskolci Egyetem BTK, Modern Filológiai Intézet)

Dr. Egri Tímea (Miskolci Egyetem BTK, Gyógypedagógiai Intézet)

KONFERENCIAFELHÍVÁS

A MISKOLCI EGYETEM BÖLCSÉSZET-ÉS TÁRSADALOMTUDOMÁNYI KAR MODERN FILOLÓGIAI INTÉZET ÉS A TANÁRKÉPZŐ INTÉZET KORTÁRS KIHÍVÁSOK A KÖZNEVELÉSBEN ÉS A FELSŐOKTATÁSBAN CÍMMEL NEMZETKÖZI KONFERENCIÁT SZERVEZ

Tisztelt Kollégák és Érdeklődők!

Örömmel hirdetjük meg a *KORTÁRS KIHÍVÁSOK A KÖZNEVELÉSBEN ÉS A FELSŐOKTATÁSBAN* című nemzetközi interdiszciplináris konferenciát, amelynek célja, hogy platformot biztosítson a legújabb kutatások és innovációk bemutatására a köznevelés és az oktatás területén.

Az egynapos tudományos eszmecsere a köznevelés, a szakképzés és a felsőoktatás aktuális problémáiról kívánjuk lefolytatni. Olyan kérdésekre keressük a választ, hogy mit tanítsunk, hogyan tanítsunk? Mit jelent a garantáltan piacképes tudás? Létezik-e „naprakész” tananyag?

A konferencia plenáris előadója: Prof. Dr. Mérő László matematikus, pszichológus.

A konferencia munkanyelve magyar és angol.

Az esemény online formában kerül megrendezésre.

Az előadásokat ezen kutatási területeken belül széles körben várjuk.

Időpont: 2024. október 11., péntek

Kutatási területek:

1. Mesterséges Intelligencia a felsőoktatásban
2. Mesterséges Intelligencia a köznevelésben
3. Multikulturalizmus és oktatás
4. Munkaerőpiaci igények és az oktatás
5. Mentálhigiénés kihívások és kiegészítés
6. Tanulási nehézségek és megoldási lehetőségeik
7. Generációs jelek és kihívások
8. Gazdaság és válság

- Az előadások időtartama: 15 perc

- Kérdések és válaszok: 5 perc

- Az előadások munkanyelve: magyar és angol.

Részvétel: A konferencián való részvétel ingyenes, de előzetes regisztrációhoz kötött.

- Regisztrálni a következő linken lehet:

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScSa16eVf-FGeSnu0tUsEC5FWHmi2bbF6KKP9Ge3Ehy00NgKg/viewform?usp=sf_link

Az absztraktokat az interdiszciplina24@gmail.com e-mail címre várjuk, maximum 250-300 szó terjedelemben.

- Az absztraktok beküldési határideje: 2024. szeptember 5.

Értesítés az előadás elfogadásáról: 2024. szeptember 10.

Kötet: A konferencia előadásainak anyagából tanulmánykötet jelenik meg. A kötettel kapcsolatos részletekről a későbbiekben tájékoztatjuk a jelentkezőket!

A publikálás magyar és angol nyelven lehetséges.

Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

Kapcsolat:

Ha a konferenciával kapcsolatban bármilyen kérdése, kérése van, kérem írja meg a következő emailre: interdiszciplina24@gmail.com.

Várjuk előadók és érdeklődők, résztvevők jelentkezését! Kérjük a konferencia hírét, lehetőségét ossza meg munkatársaival, tanítványaival is!

A Szervezőbizottság nevében:

Jaskóné Dr. Gácsi Mária

Takács Attila

Dr. Egri Tímea

KONFERENCIAPROGRAM

KORTÁRS KIHÍVÁSOK A KÖZNEVELÉSBEN ÉS A FELSŐOKTATÁSBAN NEMZETKÖZI KONFERENCIA

Helyszín: Microsoft Teams online felület

https://teams.microsoft.com/l/meetup-join/19%3aSB95nWJ8p5D4itS_ox5QgUmypquDAz4U5ALzUA3PcF81%40thread.tacv2/1727798624854?context=%7b%22Tid%22%3a%22c43201f8-7cd8-4144-9080-ec5947253558%22%2c%22Oid%22%3a%229641fae9-f43b-42c9-8a65-2b405d58cb5b%22%7d

Időpont: 2024. október 11. (péntek)

9:00-9:15 Megnyitó

Köszöntőt mond: Dr. Illésné Dr. Kovács Mária (ME-BTK, dékán) és Dr. Kriston Renáta (ME-BTK, dékánhelyettes, MFI Intézetigazgató), Dr. habil K. Nagy Emese, ME-BTK, TI, PKK, főigazgató

9:15 – 9:45 Dr. Mérő László (ELTE-PPK, professor emeritus) plenáris előadása aktuális oktatási-nevelési kérdésekről

9:45-10:00 Kérdések, válaszok a plenáris előadáshoz kapcsolódóan

10:00-10:15 Technikai szünet

10:15-12:35 Szekcióelőadások

12:35-12:55 Konferenciazárás

SZERKESZTŐI ELŐSZÓ

2024-ben első alkalommal került megrendezésre a Kortárs kihívások a köznevelésben és a felsőoktatásban nemzetközi konferencia a Miskolci Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar három intézetének – a Tanárképző Intézet, a Modern Filológiai Intézet és a Gyógypedagógiai Intézet – együttműködésében és közreműködésével. Az online konferencia a Microsoft Teams felületen kialakított csatornáival rendhagyó formáját teremtette meg a mostani és reményeink szerint a hagyományteremtő szándékkal későbbi konferenciáknak is.

A konferencia célközönsége elsősorban a köznevelésben dolgozó, gyakorlati tapasztalatokkal rendelkező kollégák és a felsőoktatásban oktatók és hallgatók voltak. A konferencia célja ennek mentén az volt, hogy egy szélesebb körű, de mégis belső szakmai diskurzus jöhessen létre az előadók, érdeklődők között a kutatási eredmények és jógyakorlatok bemutatásra révén a tudásmegosztás reményében.

A rendezvényen Dr. Professzor Mérő László plenáris előadása, valamint 98 szekció-előadás hangzott el. A plenáris előadások angol és magyar nyelven folytak, az előadók hazai, illetve nemzetközileg is elismert oktató-kutatók voltak. A szekció-előadások összesen tizennégy MS Teams-csatornán zajlódtak, változatos formákban. Résztvevőként a nap során több, mint 280 fő vett részt az eseményen, előadók, érdeklődők, hallgatók és oktatók egyaránt.

A nagy érdeklődés, mind résztvevői mind előadói szinten rávilágított a rendezvény létjogosultságának fontosságára, a kezdeményezés jelentőségére.

Fontosnak tartjuk a konferencia újbóli megrendezését, így jövőre ismét várjuk szeretettel Önöket a konferencián.

Dr. Egri Tímea, Jaskóné Dr. Gácsi Mária és Takács Attila

Konferenciaszervezők

SZEKCIÓELŐADÁSOK

Mesterséges Intelligencia a felsőoktatásban, aktuális felsőoktatási kérdések, dilemmák szekció

Szekcióelnök: Dr. Prof. Gyarmati G. Péter

**Hajdu Krisztián, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem -Informatikai Kar – Digitális
Technológiai Intézet - Tanársegéd**

hajdu.krisztian@uni-eszterhazy.hu

A mesterséges intelligencia szerepe a kutatástámogatásban

A mesterséges intelligencia (MI) alkalmazhatósága különféle folyamatokban napjaink egyik kiemelten fontos területe. Az elmúlt években számos programban, alkalmazásban újításként jelenik meg az MI integrálása (Csepeli, 2020), amely valamilyen eddig ember által kezelt elemeket kíván kezelni, vagy valamilyen plusz információt biztosít a felhasználók számára, illetve egyéneket fejlesztő asszisztensként funkcionáljon (Szűts, 2024). A mesterséges intelligencia rohamos fejlődése forradalmasítja a kutatástámogatást, az MI algoritmusok és technikák, mint például a gépi tanulás a mélytanulás és a természetes nyelvfeldolgozás, képesek nagymennyiségű, komplex adat elemzésére. A természetes nyelvfeldolgozási algoritmusok segítségével automatizálható a tudományos irodalom áttekintése, összegzése így a kutatók gyorsan hozzáférhetnek a releváns szakirodalomhoz és korábbi eredményekhez. A gépi tanulási modellek alkalmazása lehetőséget kínál a kutatók számára, hogy az összegyűjtött adatokból mélyebb összefüggéseket tárjanak fel, és ezek alapján pontos előrejelzéseket készítsenek a jövőbeli trendekről vagy eseményekről. Mindez lehetővé teszi a komplex adathalmazok gyors elemzését, csökkentve a manuális adatfeldolgozás időigényét, és ezáltal felgyorsítja a különféle kutatási folyamatot. Ezek a modellek képesek tanulni az adatokból, felismerni a mintázatokat és az anomáliákat (Farkas és mtsa., 2020), ami segíti a kutatókat abban, hogy új meglátásban közelítsenek egy adott problémához.

A mesterséges intelligencia különösen jól alkalmazható a multidiszciplináris kutatásokban, ahol különböző típusú adatokat és információkat kell összekapcsolni és elemezni. Ezen kutatás célja, hogy bemutassa, hogyan használható a mesterséges intelligencia a tudományos kutatás különböző fázisaiban, miként segíthet mindez a bonyolult adatok hatékony feldolgozásában és az eredmények gyorsabb előrejelzésében. A pozitívumok mellett fontos az is, hogy mesterséges intelligencia megjelenésével milyen etikai aggályok és kihívások merülnek fel a kutatástámogatás során.

Kulcsszavak: mesterséges intelligencia, kutatástámogatás, gyakorlati megoldások

Dr. Prof. Gyarmati G. Péter, emeritus, USA

gyarmati@gyarmati.dr.hu

A jövő szelleme, a hálózattudomány

Absztrakt: Ebben az előadásban egy kurzus bevezetését javaslom az egyetemek műszaki- és humán tudományok szakán egyaránt. A hálózattudomány egy meglehetősen új interdiszciplína és mindenki számára ajánlott, aki emberi kapcsolatokkal foglalkozik. Ez a kurzus rendszeres az USA egyetemeken 2006 óta, amelyek tervezésében és bevezetésében résztvettem. A hálózattudománynak számos élenjáró magyar művelője van, akik segítséget adhatnak. Kiemelt fontosságú a kurzus a Mesterséges Intelligencia legújabb módszere – a hálózatos agymodellből származó deep learning technika – megértése szempontjából.

Kulcsszavak: *hálózat, egyetem, oktatás, emberi kapcsolatok, internet.*

The phenomenon of the future the network science

Abstract: In this presentation, I propose the introduction of a course in both the technical and humanities departments of universities. Network science is a fairly new interdisciplinary field and is recommended for anyone interested in human relations. This course has been regular at US universities since 2006, and I participated in its planning and implementation. There are many leading Hungarian practitioners of network science who can help. *The course is of particular importance from the point of view of understanding the latest method of Artificial Intelligence - the deep learning technique derived from the network brain model.*

Keywords: *network, university, education, human relations, internet.*

MI a jövő a felsőoktatásban?

A mesterséges intelligencia rohamos fejlődése nagymértékben érinti a felsőoktatást is. Nemzetközi felmérések alapján, a hallgatók 56%-a használt már mesterséges intelligenciát tanulmányai során¹. Miközben az oktatói MI használat valamivel alacsonyabb (22%)², a felsőoktatási intézmények törekednek a mesterséges intelligencia etikus használatára vonatkozó tájékoztatásra: a hallgatók 53%-a kapott már MI-hez köthető feladatot, 80%-uknak legalább egy oktató beszélt már az MI használatáról és a felmerülő etikai kérdésekről, továbbá 58%-uknak tudomásuk volt intézményüknek vonatkozó szabályozásáról.³

A felsőoktatási intézmények viszonyulását a mesterséges intelligenciához, a THE (Times Higher Education⁴) felsőoktatási rangsor által 2024-ben TOP10 egyetemként azonosított intézmények esetében vettük górcső alá. Kutatásmódszertanunk tartalomelemzés volt: az egyetemi szabályzatok mesterséges intelligenciára vonatkozó részeit elemeztük és hasonlítottuk össze.

Eredményeink alapján elmondható, hogy a mesterséges intelligenciához a vizsgált felsőoktatási intézmények jellemzően nyitottan viszonyulnak. Az egyetemek kifejezetten bátorítják az oktatókat és a hallgatókat az MI felfedezésére és alkalmazására.

A mesterséges intelligencia használatához való viszonyulás tekintetében három felsőoktatási hozzáállást azonosítottunk a vizsgált egyetemek esetében: a **támogató-**, **megengedő-**, és **korlátozó** attitűdöt.

A mesterséges intelligencia segítségével történő inspiráció, illetve nyelvi asszisztencia (lektorálás, szöveg minőségének javítása) általában megengedett, ugyanakkor az általa generált szövegek önálló szellemi terméként való használatát mindenhol tiltják.

Minden vizsgált felsőoktatási intézménynél világosan körvonalazódik azon törekvés, hogy az MI használata felelősségteljes és etikus legyen, ne sértse az egyéni és intézményi érdekeket, illetve hogy ne szorítsa háttérbe az önálló oktatói-, hallgatói-, kutatói gondolkodást. A legtöbb intézmény rendelkezik etikai szabályzattal (néhol szabályozó testülettel), azonban legtöbbször oktatói kompetenciának gondolják az MI közvetítését a hallgatók felé. A vizsgált egyetemek nagy része beépítette a tananyagba is, önálló kurzusokba az MI-t.

Összességében elmondható, hogy egységesen alkalmazott szabályozási keretrendszer nincs érvényben a vizsgált intézményeknél, a kisebb egységek (karok, szakok, intézetek) szabályrendszere figyelhető meg.

Kulcsszavak: mesterséges intelligencia, felsőoktatás

¹ <https://www.bestcolleges.com/research/most-college-students-have-used-ai-survey/> (Letöltve: 2024. 01. 09.)

² <https://www.insidehighered.com/news/tech-innovation/artificial-intelligence/2023/10/31/most-students-outrunning-faculty-ai-use> (Letöltve: 2024. 01. 09.)

³ <https://www.insidehighered.com/news/tech-innovation/artificial-intelligence/2023/10/31/most-students-outrunning-faculty-ai-use> (Letöltve: 2024. 01. 09.)

⁴ <https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2024/world-ranking#> (Letöltve: 2024. 01. 09.)

Konstruktív gondolkodás vs. MI, és az autentikus könyvtári megbízhatóság

Az UNESCO-IBE intézményének egy nemrég megjelent tanulmányában megjelenik az a szó, hogy „csalás”. Ez a szó nem csak oktatási környezetben, de bárhol rossz érzéseket kelt. Félreértés ne essék nem csak az oktatásra vonatkozik, hanem arra, hogy vélelmek szerint könnyebb a Generative AI miatt véghez vinni a különböző tevékenységeket, és ennek ellentételezésére olyan megoldásokat kell terveznünk, ahol ez már nem lehetséges (van ilyen?). Ugyanakkor meg kell erősítenünk a deontológiai feladatokat is, ami erősíti, hogy a csalás helytelen dolog. A másik oldalról pedig nem szabad elzárni a konstruktív megoldásokat: „ha a mesterséges intelligencia nagyobb hozzáférést biztosít a tanuláshoz adaptív online tesztek vagy aszinkron módon elvégezhető automatizált kurzusok formájában, akkor miért ne használnád őket?” Nem lesz könnyű feladat egyensúlyt teremteni ezekben a kérdésekben.

A másik fontos kérdés, hogy a technikai szabályozásokon kívül mit tudunk leszűrni iránymutatóként az EU MI-t szabályozó rendszeréből, dokumentumaiból. Emellett az egyes országok szabályozásai milyen ötleteket adnak, és melyeket lehet alkalmazni, vagy melyeket tudnak tőlünk átvenni.

A harmadik kérdés pedig az, hogy az oktatási intézmények (jelen esetben a felsőoktatás) miként tudja használni a felsőoktatási könyvtárak által nyújtott lehetőségeket, vagy miként tudják az oktatási intézmények segíteni a felsőoktatási könyvtárakat ebben a tevékenységben, és hogyan tudja támogatni a felsőoktatási könyvtár a saját intézményét ezeknek a lehetőségeknek az etikus, szabályos használatának erősítésében.

Kulcsszavak: konstruktív gondolkodás, mesterséges intelligencia, felsőoktatási könyvtárak, jogi szabályozás

Tudásgráf alapú vizuális tanulástámogatás előfeltétel relációk és gráfbeágyazás alkalmazásával

Kutatások igazolták, hogy amennyiben a tanulás során valamilyen térbeli, illetve vizuális információt alkalmazunk, akkor megnő a tanulás hatékonysága. A térbeliség szükségszerűségét könnyű belátni, mivel az embernek az evolúció során leginkább valamilyen fizikai térben kellett eligazodnia, túlélnie, sikeresnek lennie. A hagyományos oktatási módszerek jelentősen támaszkodnak a képzeletre, az absztrakciós képességre, például a történelem tanulás során a tanulók elképzelik milyen is lehetett Julius Caesar korában élni. Vannak olyan tantárgyak azonban, ahol a valósággal való asszociációs képesség nem, vagy csak nagyon nehezen alkalmazható, ilyen például a matematika. A másodfokú egyenlet megoldó képletének alkalmazásakor nincs semmi olyan elképzelt élethelyzet, amit fel tudnánk idézni. Ezekre az absztrakt doménekre nyújtanak megoldást az olyan jellegű tanulási technikák, mint a "memória palota", ahol az egyes információkat egy elképzelt palota termeiben helyezük el, vagy egy elképzelt fa ágaira akasztjuk, megjegyezve az információ lokalizálásának pontos mikéntjét, útvonalát. A modern, számítógéppel támogatott oktatórendszerek bár lehetővé teszik a vizuális információk megjelenítését, ez a lehetőség általában kimerül abban, hogy a szöveges tananyagot képekkel, esetleg videókkal illusztrálják. A mesterséges intelligencia alapú Intelligens Oktatórendszerek sajátossága, hogy a rendszer felméri a tanuló aktuális tudásszintjét és ennek a szintnek megfelelő tudásegységet kínál a további haladásra, ezáltal éri el a rendszer a személyre szabottságot. Kutatásunk során olyan tudásábrázolási módszert fejlesztünk Intelligens Oktatórendszerek számára, mely a tanulót vizuális információkkal segíti a tanulás során. Teszi ezt oly módon, hogy a megtanulandó információt tudásegységekre bontjuk, melyek között felállítunk egy előfeltétel relációt, amit arra használunk, hogy az egyes egységekből egy tudásgráfot építsünk. A tudásgráf csomópontjait gráfbeágyazás segítségével rögzítjük, melyen az oktató további finomhangolást végezhet, viszont a tanuló már egy fix struktúrával találkozhat. Ez a fix struktúra biztosít egy olyan vizuális plusz információt, mely segíti a tanulót az egyes tudásegységek memorizálásában, valamint segíti az oktatót a tanuló aktuális tudásszint változásának nyomon követésében.

Kulcsszavak: tanulás, tudásábrázolási módszer, vizuális tanulástámogatás

Pacsuta István, EKKE-GTI-TTK

pacsuta.istvan@uni-eszterhazy.hu

Közösség a felsőoktatásban

Ahhoz, hogy a közösségi beavatkozásokkal kapcsolatos módszereket, technikákat tanítsunk Szociálpedagógus Ba, Ma és Mentálhigiénés közösség - és kapcsolatépítő Ma szakokon szükségesnek tartjuk annak megismerését, hogy a közösség, mint társadalmi formáció milyen szerepet tölt be a társadalomban, a társadalmi folyamatokat leíró elméletekben. Napjaink fontos kérdése az is, hogy a közösségeknek milyen nagyobb társadalmi változásokra kell reagálnia. Végző soron ezek az ismeretek segítenek hatékonyan és felelősségteljesen beavatkozni a közösségek életébe, segítenek megérteni a segítői folyamat során felmerülő dilemmákat, fontos szakmai és módszertani kérdésekre világítanak rá.

A közösségekkel foglalkozó szakemberek munkájának alapvető feltétele, hogy világosan lássák, a közösségek ereje halványulóban van, támogatásra szorul. Az individualizáció, a társadalmak fragmentálódása, az IKT eszközök által kínált lehetőségek, veszélyek, a globalizáció mind olyan társadalmi-technikai változást generáltak, melyek alapvetően formálják át kultúránkat, a közösségek társadalmi jelentőségét és magának a közösségek a fogalmát is.

Végezetül néhány saját kutatási eredménnyel szolgálunk, mely a közelmúlt ifjúságkutatásainak adatbázisán alapul. Az eredmények ismeretében kijelenthetjük, hogy a közösségekre, a közösségi élményre vonatkozó igény töretlen. A generációváltásokban élen járó ifjúsági korosztály, különös tekintettel a felsőoktatásban tanuló hallgatók körében is élénken él a közösségi élményre vonatkozó igény. Közösségorientált az értékválasztásuk, mely individualizációval társul, az anyagi-hatalmi vonatkozású értékek viszont kevésbé fontosak. Kapcsolatorientált értékválasztásuk szabadidőtöltési szokásaikban is megnyilvánul, azaz nem pusztán attitűd jellegű választásokról van szó. Azonban érdekes eredmény, hogy a közösség fogalmának, funkcióinak változását regisztrálhatjuk, a fiatalok számára a közösségek, emberi kapcsolatok erőforrás jellege kiemelt jelentőséggel bír, hiszen a közösségek által saját szociális hálónkat védjük, saját megküzdési stratégiáink erősödnek.

Kulcsszavak: közösségi beavatkozások, módszerek

SZEKCIÓELŐADÁSOK

Aktuális felsőoktatási kérdések, dilemmák, Mesterséges Intelligencia a felsőoktatásban szekció

Szekcióelnök: Dr. Szőke-Milinte Enikő

Dr. Szőke-Milinte Enikő, EKKE Pedagógia Tanszék

szoke.milinte.eniko@uni-eszterhazy.hu

Mesterek és tanítványok: mentorok és tanárjelöltek kommunikációja a pedagógussá válás folyamatában

Jóllehet már a 20. század elején a kutatói figyelem középpontjába került a tanári szakmai gyakorlatok kérdése, még a 21. századi pedagógiai gondolkodásnak is központi kérdése, hogy milyen szerepe van a szakmai gyakorlatoknak a tanárrá válás folyamatában? JOHN DEWEY majdnem 100 évvel ezelőtt ezt a választ fogalmazta meg: „... a tanárok megfelelő szakmai oktatása nem kizárólag elméleti jellegű, hanem bizonyos mennyiségű gyakorlati munkát is magában foglal. Ez utóbbival kapcsolatban elsődleges kérdés, hogy milyen céllal kell végezni.” (DEWEY 1904)

Több kutatás arra a következtetésre jutott, hogy a tanárjelöltek nagyobb valószínűséggel lesznek hatékonyak és maradnak a szakmában, ha a felkészülési tapasztalataik kapcsolódnak az osztálytermi gyakorlathoz. A gyakorlatalapú tanárképzés mellett érvelők a tanítási gyakorlatot olyan munkaként értékelik, amely komplex gondolkodást, szakmai ítélőképességet és folyamatos reflexiót igényel a szereplőktől: a mentoroktól, vezető tanároktól, szakmódszertanos oktatóktól és tanárjelöltektől (BOYD – LANKFORD – LOEB – WYCKOFF 2009; RONFELDT – REININGER 2012). A tanárrá válás során nemcsak a gyakorlatban megfigyelhető és kipróbálható pedagógiai, szakmódszertani eljárások elsajátítása fontos, hanem az a támogatás, amely a mentorok részéről a segítő kommunikációban megvalósul.

Egy folyamatban lévő vizsgálatban arra a kérdésre keresem a választ, miként támogatják a mentorok a tanárjelölteket, melyek a leginkább tipikus kommunikációs megnyilvánulások. Az előadásban a gyakorlat-alapú tanulási környezetek kommunikációs sajátosságait mutatom be.

DEWEY, J. (1904): The Relation of Theory to Practice in Education. In: Teachers College Record: The Voice of Scholarship in Education, 5(6), 9–30.

RONFELDT, M. – REININGER, M. (2012): More or better student teaching? In: Teaching and Teacher Education, 28(8), 1091-1106.

Kulcsszavak: kommunikáció, szakmai gyakorlatok, tanárrá válás

Dornics Szilvia, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, BTK, Kommunikáció- és Médiatudományi Intézet

dorszilvi@gmail.com

MI-eszközök és pedagógiai megoldások a kommunikáció- és médiatudomány oktatásában

A mesterséges intelligencia hirtelen bekövetkezett térhódítása a tudományokban, a munka világában, a hétköznapi, szórakozási tevékenységekben megállíthatatlan, emellett azonban óriási befolyással van az információs társadalom minden szegmensére, így az oktatásra is. Nem csoda, ha sokakban vet fel számos, eddig nagyrészt megválaszolatlan kérdést, így az oktatás szereplőiben is, vajon hogyan megy végbe majd hosszú távon a mesterséges intelligencia elterjedése az oktatásban, mire számíthatunk?

Jelen kutatás célja, hogy betekintést nyújtson az MI alkalmazási lehetőségeibe a kommunikáció- és médiatudomány alapszak oktatásában, azon belül külön hangsúlyt helyezve a szövegalkotási folyamatokra, valamint a nyelvi stílusok, a médiaműfajok és a különböző szövegtípusok szemléltetésére. A kutatás teréről szolgáló írástechnika-óra lehetőséget ad arra, hogy segítségével a szakon tanuló hallgatók körében felmérjük az MI hatását az órai feladatok teljesítése során. Ennek részeként a ChatGPT-t felhasználva létrehozott, valamint a saját maguk által megírt szövegek vizsgálata kerül középpontba. A feladatok során részletesen elemezzük a ChatGPT által generált szövegek és a hallgatók által saját kezűleg írt szövegek minőségi jellemzőit. Vizsgáljuk továbbá a diákok által megfogalmazott promptok színvonalát, valamint a generált szövegek tartalmi, stilisztikai és szerkezeti sajátosságait. Az összehasonlító elemzés célja annak feltárása, hogy az MI milyen mértékben támogatja a hallgatók kreatív és kritikai gondolkodását, és milyen módon segítheti a szövegalkotási készségek fejlesztését, olyan kérdésekre válaszolva, mint például az, hogyan tudnak a diákok promptokat alkotni, milyen színvonalúak a létrehozott szövegek, valamint milyen következtetéseket vonhatunk le a kétféle szöveg összehasonlítása során. A vizsgálat célja egyben, hogy hozzásegítsen az MI felsőoktatásban betöltött szerepének és megkérdőjelezhetetlen jelentőségének megértéséhez.

Kulcsszavak: mesterséges intelligencia, oktatás, kommunikáció- és médiatudomány, írástechnika, ChatGPT

Polyák-Pásztor Diána, Eszterházy Károly Egyetem, Neveléstudományi Doktori Iskola

polyakpasztordiana@gmail.com

A pedagógus és a pedagógusi kommunikáció fogalmi struktúrája a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók neveléséhez-oktatásához kapcsolódó szakmai ajánlásban

A pedagógusszerep megélési lehetőségeinek kereteit a pedagógusképzés tartalmi, módszertani sajátosságai, a szakmai szocializáció különböző szakaszai, az egyéni attitűd és a közoktatásban különböző szerepeket betöltve szerzett tapasztalatok mellett a társadalom explicit és implicit módon közvetített elvárásai jelölik ki. Ezen tényezők hatásának vizsgálata a mindenkori pedagógustársadalomra korlátozottan lehetséges, ugyanakkor a diskurzuselemzés módszertana az eddig e területet érintő magyarországi kutatások eredményeit képes lehet árnyalni.

A diskurzuselemzés során a pedagógusi tevékenységgel, annak részterületeivel kapcsolatos, szóbeli vagy írásbeli nyelvi produktumokban konstruált különböző fogalmak tartalmát vizsgálhatjuk, elkülöníthetjük e koncepciók, így például a *pedagógus*, a *pedagógusi kommunikáció*, az *iskola* fogalmának központi és periférikus elemeit; a nyelv ugyanis ezen elméleti keret szerint nem kizárólag a valóság leírására, hanem annak alakítására is alkalmas, a diskurzusokban, különböző narratívákban megjelenő gondolati pályák kijelölhetik a lehetséges megvalósulási mintákat bizonyos státuszokhoz, foratókönyvekhez, színterekhez kapcsolódóan. Emellett a nyelvi elemek alakulására, a köztük megjelenő kapcsolatokra, a metaforarendszerekre hatnak a nyelvet használó közösség gyakorlatai.

Előadásomban a pedagógusi kommunikációnak az Oktatási Hivatal által közreadott, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók neveléséhez-oktatásához kapcsolódó szakmai ajánlásban megjelenő koncepcióját vizsgálom. Bemutatom az ajánlás szövegében megjelenő, a pedagógusi kommunikációhoz kapcsolódó nyelvi elemek kvantitatív és kvalitatív elemzése által a fogalom konstrukcióját, valamint vizsgálom ennek lehetséges hatását a pedagógiai gyakorlatokra, a tantermi interakciókra, a pedagógusi szerep megélésének kereteire. A pedagógus kommunikációjával kapcsolatos szavak, metaforikus kifejezések a vizsgált dokumentumon belül megalkotják a pedagógus mint kommunikációs folyamatban részt vevő szereplő, valamint az osztálytermi interakciók prototipikus képét.

Céлом, hogy rámutassak arra, a diskurzuson nyomot hagynak az explicit módon nem körvonalazott, ám a pedagógusok munkáját döntően befolyásoló, munkavégzésük, sőt, akár az

önmagukról való gondolkodás irányait kijelölő közösségi elvárások. Ily módon a nyelvi produktumokra vonatkozó megállapításokból kiindulva a társadalmi folyamatokra, adottságokra nézve is megfogalmazhatunk hipotéziseket.

Kulcsszavak: diskurzuselemzés, pedagógus, pedagóguskutatás, pedagógusi kommunikáció, neveléstudomány, BTMN

Horváth Mariann, Pázmány Péter Katolikus Egyetem BTK VJTK Óvó- és Tanítóképző Tanszék, egyetemi tanársegéd, Eszterházy Károly Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskola

horvathmariann84@gmail.com

Iskolai kommunikáció átalakulásának folyamata többszemponú megközelítésben

A tanító, a tanár mintaként, példaként jelenik meg a rábízott gyermekek életében. Az iskoláztatás hajnalán az írás- és olvasástudás birtokosa és oktatója nagy tiszteletnek örvendett. Az autokrata és poroszos nevelési keretek igencsak szigorú szabályok betartatását követelték meg a növendékektől. Ez a fajta szellemiség azonban a XXI. században már a háttérbe szorult, a tanár-diák kommunikáció átalakult.

A továbbiakban kitekintek a pedagógiai kommunikáció történetének főbb fókuszpontjaira, kiemelem azon személyek munkásságát, akik a tanár-diák kommunikáció változását előre mozdították. Ennek a folyamatnak a bölcsőjét a reformpedagógia alakjai Rudolf Steiner, Maria Montessori és Célestin Freinet alakították ki.

Az iskola, mint kommunikációs színtér kerül tanulmányom második részének előterébe. Itt olyan alternatív intézmények gyakorlati példáit sorakoztatom fel, melyek a hagyományos tanár-diák interakciókon és pedagógiai helyzeteken túl, új metódusokkal dolgoznak. Kiemelem az erőszakmentes kommunikáció alkalmazásának lehetőségeit, a resztoratív kommunikációs technikát, a pozitív fegyelmezés módszerét és a mediáció lehetőségét.

Értekezésem végül egy iskolai vizsgálattal zárul, amely mind a tanárok, mind a diákok nézőpontjából rávilágít egy speciális módszerre, a resztoratív kommunikációra. A pedagógusok számára 19 nyílt és 1 zárt kérdést tartalmazó kérdéssor készült, mely az alábbi öt pillérre épül: demográfiai adat, szakmai tapasztalat, pedagógus sztrókjainak megjelenése a nevelési helyzetekben, tájékozódás a pedagógus környezetéről és kommunikációjáról, valamint a resztoratív kommunikációs gyűjteményből. A tanulók 25 zárt kérdést kaptak, melynek alapját a 2012-ben publikált Györgyi Zoltán és Nikitscher Péter Mindennapi ütközések. Iskolai konfliktusok és kezelésük című kötete adta. Az adatok felvételére 2024 júniusában került sor a Google Forms platformon.

Kulcsszavak: iskolai kommunikáció, konfliktuskezelés, resztoratív kommunikáció

Dr. Tomori Tímea, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem

tomori.timea@uni-eszterhazy.hu

Hatékony pedagógusi kommunikáció az osztályteremben?

Napjainkban az oktatás területét is meghatározzák a generációelméletek, a generációkhoz társított jellemzők alapvetései. Sok esetben olyan általánosításokra törekszik az egyén e témára vonatkozóan, amely túlzó és elfelejti az oktatás egyik – manapság leginkább fontos alkotóelemét az individuumot. Ugyanakkor az egyéni tanulási ösvények, az egyénnek megfelelő tanulási stílus és környezet kialakítása hosszú ideje a neveléstudomány szempontjából fontos tényezőknek számítanak, amikor a tanítás-tanulás alapjait górcső alá veszik a kutatók és a gyakorló szakemberek. A társadalomtudósok azonban nem kizárólag az életkor szerinti megközelítéseket használják a generációelméletek (lásd pl. még életív modell) meghatározására, attól függetlenül, hogy jelen világunkban a makroszintű, életkor szerinti elmélet a felülreprezentált. Ha tudatosan láttatjuk ezeket az elméleteket és a hozzájuk kapcsolódó jellemző jegyeket, akkor jóval teljesebb képet kapunk a mai osztályteremben ülő fiatalok szokásairól, ennek köszönhetően tudatosabbá válhat a pedagógusok osztálytermi kommunikációja is.

Előadásom elején a "Z generáció" – mai ifjúság – jellemzőit vázolom fel a kommunikációs kompetenciájuk, a médiafogyasztási szokásaik és a tudáskészletük szempontjából már meglévő kutatásokat szintetizálva, (Guld, 2023, 2022, 2021; Csepeli, 2016; Farkas – H. Tomesz, 2016; Székely – Aczél, 2016) illetve láttatva néhány ezekhez a jellemzőkhöz kapcsolható alapvető tanulási nehézséget is.

Az előadás második felében egy olyan empirikus kutatás eredményeiről számolok majd be, amely a pedagógusok szerint hatékony osztálytermi kommunikációt mutatja meg.

A mai közoktatásban részt vevő középiskolai tanárok interjúinak és kérdőíves megkérdezéseinek tapasztalatait dolgozta fel a kutatás a kommunikációs kompetencia komponenskészletének kódolásával. A kutatás kitért azokra a tanulási nehézségekre is, amelyek napjainkban egyre nagyobb mértékben határozzák meg az osztálytermi kommunikációt és a tanulás mikéntjét. A pedagógusok tapasztalatai sok esetben visszamutatnak a gyermekkori médiafogyasztási szokások problematikájára és a szülői attitűd alakulására. A pedagógusok tapasztalatai megerősítik az egyéni tanulási ösvények alakításának hatékonyságát, mégis sok esetben falakba ütköznek az innovatív pedagógiai munka során.

E kutatás interjúinak anyagában említett hatékony módszerekről és az elméleti keretben

feldolgozottokról egyaránt beszámolok, azokat párhuzamba állítva.

Kulcsszavak: pedagógus kommunikáció, osztálytermi kommunikációs, Z-generáció

Ladnai Attiláné dr. Szerencsés Anita, MATE Kaposvári Campus, Neveléstudományi Intézet, Gyógypedagógiai Tanszék

Szabóné dr. Pongrácz Petra, Széchenyi István Egyetem Apáczai Csere János Kar, Gyógypedagógia Tanszék

szerecsesanita5@gmail.com, pongrazc.petra@sze.hu

Episztemikus érzelmek megjelenése a felsőoktatásban tanuló hallgatók körében - egy pilot kutatás reflexiói

Az episztemikus érzelmek, mint például a kíváncsiság, a bizonytalanság és a frusztráció, alapvető szerepet játszanak a felsőoktatásban tanulók tanulási folyamataiban. Ezek az érzelmek közvetlen hatással vannak a kognitív folyamatokra, például az információfeldolgozásra, a tudásszerzésre és a problémamegoldásra, valamint befolyásolják a tanulók motivációját és tanulási stratégiáit is. Az episztemikus érzelmek megjelenése gyakran a tanulás során fellépő kihívásokkal kapcsolatos és segítheti a hallgatót a tananyag elsajátításában, vagy a komplex feladatok megoldásában. A kíváncsiság például ösztönzi a diákokat az ismeretlen felfedezésére, míg a frusztráció egy olyan akadályozott helyzetből fakadhat, ami új megoldási stratégiák keresésére készíthet. A szakirodalom rámutat (Pekrun, 2016; Muis et al., 2015), hogy a hallgatók episztemikus érzelmeinek oktatók által történő megfelelő kezelése, tudatos fejlesztése, és a mindennapi oktatási gyakorlatba való integrálása elősegítheti a hatékonyabb tanulási folyamatot, valamint a tanulmányi eredmények minőségi javulását.

Mindezek tükrében a 2023/24-es tanévben végzett kutatásunk célja az volt, hogy egy pilot vizsgálat keretében feltárjuk, milyen episztemikus érzelmeket élnek át a felsőoktatásban résztvevő hallgatók. Kvantitatív és kvalitatív elemeket is tartalmazó kutatásunk kérdőíves felmérése két lépcsőben történt (gyakorisági kérdőív és narratív történetelbeszélés), különféle tudományterületekről több mint 300 fő hallgatói kitöltéssel. Az adatok feldolgozása folyamatos, MAXQDA és SPSS programokkal, illetve szemantikai tartalomelemzéssel történik. Az eddigi eredmények alapján úgy tűnik, hogy meglehetősen széles spektrumon szóródnak a pozitív és negatív érzelmeket kiváltó oktatáshoz kapcsolható tevékenységek a hallgatói mintában. Ezeket tovább tanulmányozva, eredményeink változatos perspektívát kínálhatnak a tanulmányi életútakban leginkább akadályként megjelenő episztemikus érzelmek megértéséhez, az azokat kiváltó helyzetek kezeléséhez, ebben rejlik munkánk jelentősége.

Hivatkozások:

Muis, K. R., Pekrun, R., Sinatra, G. M., Azevedo, R., Trevors, G., Meier, E., & Heddy, B. C. (2015). The curious case of epistemic emotions: A social-cognitive and control-value perspective. *Educational Psychologist*, 50(3), 154-178.

Pekrun, R. (2016). Academic emotions. In K. R. Wentzel & D. B. Miele (Eds.), *Handbook of Motivation at School* (2nd ed., pp. 120-144). Routledge.

Kulcsszavak: episztemikus érzelmek, felsőoktatásban tanuló hallgatók

DiFiore-Czipczer Rita, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Anglisztika, Amerikanisztika, Germanisztika Intézet

Szamosi Barna, PhD, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Anglisztika, Amerikanisztika, Germanisztika Intézet

szamosi.barna@uni-eszterhazy.hu

Kutatói attitűd kialakítása projekt-alapú módszertani kurzus keretében

Kutatói felmérések azt igazolják, hogy változás figyelhető meg a fiatalabb generációk felsőoktatási attitűdjeit illetően: lényeges, hogy kevésbé képesek hosszú ideig koncentrálni és nem fogadják el a szakmai tekintélyre épülő módszereket, az viszont figyelemre méltó pozitív változás, hogy tudatosabbak és nagyobb önbizalommal rendelkeznek és tudatosabban alakítják a leendő munkájukkal és munkáltatójukkal kapcsolatos elvárásaikat is. Ezek a tanulói változások azonban nem csak a felsőoktatásra jellemzőek, hanem szélesebb körben, azaz a köznevelésben is megfigyelhetőek. Az ilyen jellegű – és más nem előrelátható – társadalmi változások kezeléséhez önálló kutató ismeretek elsajátítására és ebből következően tanárként a tanítási módszerek folyamatos reflexív alakítására van szükség. Intézményünk statisztikái azonban azt mutatják, hogy kevés tanár szakos hallgató választja szakdolgozata témájául az angol nyelv tanítási módszertanát. Ezért fontosnak tartottuk felmérni, hogy milyen igényei vannak a hallgatóknak módszertani képzést illetően, és hogy lehet ezeket az igényeket a képzésbe illeszteni ezzel segítve, hogy a fiatal pályakezdő tanárok megfelelő készségekkel tudjanak korunk oktatási kihívásaival foglalkozni. Kutatásunk során azt vizsgáltuk meg, hogy az első éves hallgatók milyen szakmai elkötelezettséggel kezdik meg a tanulmányaikat, valamint a másod és harmadéves hallgatóink milyen társadalomtudományi kutatási módszereket ismernek. Ennek a munkának az a távlati célja, hogy oktatókként képet kapjunk arról, hogy milyen módon tudjuk a hallgatóinkat bevonni projekt alapú tanulásba. Azon az állásponton vagyunk, hogy a projektmunka előnye, hogy a kutatómódszertani oktatás tartalma a hallgatók személyes érdeklődéséhez, elvárásaihoz és szükségleteihez igazítható, ami hozzájárul ahhoz, hogy önálló, magabiztos, nyitott gondolkodású és erős módszertani háttérrel rendelkező pályakezdő tanárok végezzenek az intézményünkben, akik képesek a köznevelésben résztvevő diákok folyamatosan változó igényeit felmérni és ehhez igazítani oktatási céljaikat.

Kulcsszavak: felsőoktatási attitűd, igényfelmérés, szakmai elkötelezettség

SZEKCIÓELŐADÁSOK

Mesterséges Intelligencia a köznevelésben, aktuális köznevelési, felsőoktatási kérdések szekció

Szekcióelnök: Dr. Racsko Réka

Menich Dóra – Molnár Melinda, Századvég Konjunktúrakutató Zrt.

Menich@szazadveg.hu

Mesterséges intelligencia a tanulás szolgálatában? Szabályozási kérdések és irányok a mesterséges intelligencia köznevelésben történő alkalmazásában

A mesterséges intelligencia (MI) oktatásban való megjelenése, akár csak általánosságban a mesterséges intelligencia megjelenése és rendkívüli mértékű terjedése, megosztotta a társadalmat, a kutatókat és az oktatás szereplőit is. A Chat GPT feltűnése és népszerűsége (alig egy hét alatt 1 millió felhasználója lett) egyértelműen mutatja a jelenség megkerülhetlenségét. Előtérbe kerültek az MI oktatás során való használatának előnyeit kiemelő vélemények éppúgy, mint a hátrányokat hangsúlyozók. Meghatározó előnyként az inkluzivitást, a különleges igényű tanulók tanulástámogatását, valamint a pedagógiai munka hatékonyságának növelését és a tanulási élmény fejlesztését (pl. tapasztalati tanulás) emelték ki. Hátrányként fogalmazták meg a félreinformálás és csalás veszélyét, valamint a nem megfelelő pedagógiai gyakorlatokat, a pedagógiai tudatosság hiányát. Összességében azonban látható, hogy inkább pozitívan tekintenek az MI oktatásban való alkalmazhatóságára az elemzések, kiemelve a megfelelő keretek közötti alkalmazás fontosságát.

Bár a tanulmányok hangsúlyozzák a szabályozások, iránymutatások fontosságát az MI oktatásba való beépítése kapcsán, az UNESCO 2023-as felmérésében szereplő 450 iskola és egyetem 10%-a rendelkezik csak mesterséges intelligenciát érintő intézményi szabályozással. Az egyes országok között is jelentős eltérések tapasztalhatók a tekintetben, hogy milyen szinten

szabályozzák a mesterséges intelligencia oktatás során történő alkalmazását. Bizonyos országokban rendeletben tervezik szabályozni (pl. Franciaország, Korea), azonban az országok többségében iránymutatásokat fogalmaznak meg, melyek betartása nem kötelező (pl. Csehország, Finnország). Szintén jellemző, hogy az iskola felelősségi körében történik a mesterséges intelligencia oktatásban való alkalmazásának szabályozása (pl. Szlovákia, Svédország). Jelen kutatásunkban célunk azon irányelvek, iránymutatások beazonosítása és vizsgálata, melyek alapjául szolgálnak az egyes európai országok szabályozásainak, irányelveinek, így az Európai Unió, az UNESCO, valamint az OECD állásfoglalásait, irányelveit elemezzük, kiemelve a közös pontokat és a különbségeket. Az eredmények alapján elmondható, hogy a mesterséges intelligenciára, mint a munkát, tanulást támogató eszközre szükséges tekinteni és ennek megfelelően kell szabályozni. Szintén fontos szempontként azonosítottuk az adatkezelési és az etikai kérdéseket, valamint az MI megoldások alkalmazásának folyamatos monitorozását, hatásainak vizsgálatát, szükség esetén a szabályozás felülvizsgálatát.

Kulcsszavak: mesterséges intelligencia, Chat GPT, köznevelés

Mátó Áron, ELTE PPK, NDI

aron.mato97@gmail.com

Az okoseszköz „etikai problémateré” az iskolában

Az okoseszköz/okostelefon mindenütt jelenlévősége az utóbbi évtizedekben forradalmasította az emberi interakciókat, a kommunikációt, információhoz való hozzáférést, a társas kapcsolatokat, sőt az önmagunkhoz való viszonyt is.

Jelen elméleti kutatás célja, hogy meghatározza: hogyan értelmezhetjük az *okoseszközök etikáját*, milyen esetekben érdemes valaminek az etikájáról beszélnünk, ehhez milyen feltételeknek kell teljesülnie, és milyen szerepet töltenek be az okoseszközök – etikai értelemben – az iskolában. A kutatás az okoseszköz etikájának fogalmi elemzését (conceptual analysis) kísérli megadni. Az elemzés során a szakirodalom különböző etikai megközelítésének szintézise, illetőleg összevetése valósul meg – meghatározva az *okoseszköz etikai problématerét*.

Az okoseszköz kitüntetettsége két esszenciális-evidens tulajdonságából adódik: *mobilitásából*, azaz könnyű hordozhatóságából és *“okosságából”*, azaz a technikai lehetőségeiből. Az okoseszköz kiterjesztett én, hiszen az elménk kognitív külső kiterjesztéseként funkcionál, másrészt az identitáskonstrukció alkotóelemévé emelkedett. Az okoseszköz lényegileg hálózati, ami miatt a felhasználó folyamatosan jelen van az online valóságban („always on”), miközben folyamatosan kapcsolódik is másokhoz („always connected”), ezt az emberi léthelyzetet nevezik a kutatók „smartphone cyborg”-nak, amely egy sajátos „algorithmikus” kulturális közeget teremt.

Az iskola és a kamaszkor kulcsszerepet játszik az okoseszközökkel való találkozásban, egyrészt a technológiahasználat mintáját adhatja a tanár-diák viszonyban, másrészt az iskola, mint szocializációs tér, kiemelt szerepet játszik a generációk közötti kapcsolatokban is. Az okoseszköz az iskolában a BYOD (Bring Your Own Device) megközelítés révén állandó és helyfüggetlen tanulási kellék. Még élesebb az okostelefon kérdése a közelmúltban érvénybe lépő kormányrendelet fényében.

A használat olyan alapvető területeket érint, mint a figyelem, az autonómia vagy a test reprezentációja, ekként tehát filozófiai és etikai problémaként is tekinthető. Minden használat, illetve bármely technológiafilozófia vagy -etika feltételez valamilyen technika- és emberképet. Ez az antropológia és a technológia metafizikája meghatározza a viszonyt az okoseszközhöz –

ezáltal azt is, hogy a problémákat hogyan ismerjük fel, minek tulajdonítjuk és hogyan reagálunk rájuk.

Kulcsszavak: okostelefon, etika, morál, iskola, probléma

Farkas Napsugár, Pécsi Tudományegyetem, Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kar, Szociálpedagógia BA Szak

f.napsugarkitti@gmail.com

Mesterséges intelligencia a köznevelésben- Nyelvi zavarok szűrése a mesterséges intelligencia segítségével

A mozgókép megjelenése óta az ember szereti vászonra vinni a félelmeit, vízióját a világvégéről vagy csak elképzeléseit a jövő vívmányairól és azok emberiségre gyakorolt hatásairól. Egy ilyen téma a mesterséges intelligencia (a továbbiakban MI) is nem csak filmek, de regények, versek, színdarabok és videojátékok is szép számmal értekeznek a témáról. A mesterséges intelligencia, bár sokszor tűnik fel úgy, mint utolsó szeg az emberiség koporsóján, vagy mint az emberi lustaság jelképe, valójában megvan benne a társadalom fejlődésének elősegítésére irányuló potenciál.

Az orvostudományban már elkezdtek kutatni, miként lehet a mesterséges intelligenciát alkalmazni például a diagnosztikában. Azt alapul véve, hogy a MI képes önálló tanulásra és az összefüggések felismerésére. Amennyiben megfelelő mennyiségű adat –családi kórtörténet, röntgenfelvételek, vérkép, stb.- áll rendelkezésére, képes lehet előre jelezni bizonyos betegségekre utaló apró jeleket, még azok tényleges megjelenése előtt.

Ezt a gondolatot szeretném átültetni a köznevelésbe, olyan módon, hogy a MI képes legyen felismerni a különböző nyelvi zavarokat. Például számos írott szöveget mutatunk neki tele a diszgráfiára jellemző írásképpel és gyakori hibákkal majd megtanítjuk neki, hogy ezt olyan emberek írták, akik diszgráfiával küzdenek. Feltételezésem szerint ezután a mesterséges intelligenciának képesnek kell lennie arra, hogy felismerje a jeleit, akkor is, ha azok egy számára addig ismeretlen forrásból származnak.

Hasonlóképpen képes az MI hallott szöveget értelmezni és mintázatok, jellegzetességek alapján felismerni, így például a dadogás, a diszlexia, afázia, különböző ritmuszavarok és számos verbálisan érzékelhető nyelvi zavar szűrhetővé válhatna a mesterséges intelligencia által is.

Az MI nem alkothatna önálló diagnózist, pusztán jelezné a probléma jelenlétét, melyet utána szakembernek kell igazolni. Úgy vélem ez a gyakorlatban nagy terheket vehetne le a pedagógusok válláról.

Kulcsszavak: nyelvi zavarok, mesterséges intelligencia

Mesterséges Intelligencia alkalmazása az oktatásban: lehetőségek és félelmek

Az új digitális technológiák a jelenlegi ipari forradalom hatására folyamatosan jelennek meg, amelyek életútja egy Hype-görbe (Racsko, Kapalkó, Bana, 2021) mentén leírható, az innovációs robbanás, a túlzott elvárások, a csalódások, a megvilágosodás és a produktivitás fázisok mentén (Miecs, 2017). A mesterséges intelligencia 2023-ban a túlzott elvárások fázisába került, több szakértő egyetért abban, hogy ez az év ChatGPT éve volt.

A kezdeti lelkesedésem túl azonban a 2024-es év már számos jogi, erkölcsi, etikai és oktatásmódszertani kérdést vetett fel az e technológia használatával kapcsolatban.

A trendeket figyelembe véve az látszik, hogy az oktatási alrendszerben a digitális taneszközök alkalmazásában nem az univerzális használhatóság kerül előtérbe, hanem a személyreszabottság, amelyhez a "mindenoldalúan fejlett ember" (Z. Karvalics, 2018) teljesítményének maximalizálására törekvő technológiák kidolgozása válik szükségessé. A jövő állampolgárai számára a boldogulás kritériuma az eredményes tanulás, amelynek feltétele az individualizáció, valamint a csúcstechnológia megjelenése az oktatásban.

Ugyan ma még viták és találgatások tárgyát képezi, hogy az MI milyen módon, és keretek között épül be az oktatási folyamatokba (Linderóth, Hultén és Stenliden, 2024, Fullan és mtsai, 2024), hogyan tud valóban hasznossá és minden szinten kezelhetővé válni (Holmes és Tuomi, 2022). Az előrejelzések már azt mutatják, hogy az oktatás fontos szereplőjévé, az oktatók hasznos „társává” válik (Niewint és Gori, 2023) a mesterséges intelligencia (MI), az adminisztratív feladatok automatizálásától kezdve (Dayal, 2023), az intelligens oktatórendszerek biztosításáig, amelyek személyre szabott tanulási utakat és azonnali visszajelzést kínálnak a tanulóknak.

Előadásunkban arra keressük a választ, hogy az új megoldásokkal a motiváció fenntartása, az új generációk igényeinek kiszolgálása (Slavov, Yotovska és Asenova, 2023) az élményalapú oktatás, az új típusú tanulási élmények hogyan valósítható meg az oktatásban (Gao és Srinivasan, 2023).

Emellett számba vesszük azokat a félelmeket, amelyeket a technológiai integráció jelenthet a társadalom és alrendszerei számára.

Kutatási stratégiánk deduktív, amely során szakirodalmi források másodelemzését végeztük el.

Kulcsszavak: mesterséges intelligencia, alkalmazási lehetőségek az oktatásban

Néma Eszter Judit

nemajuditeszter@gmail.com

IKT-attitűdök az olvasóvá nevelés problematikájában

Az exponenciálisan terjedő digitális technológiákkal a családok, a szülők körében aggályokat vet a kultúra, a könyv válsága, gyermekeik olvasóvá nevelése. Holott kulcskompetenciaként a mindenkori társadalmi mobilitás egyik leglényegesebb faktora az olvasás, melyre még hangsúlyozottan szüksége van a Z és Alfa generációnak is. A jelen előadás alapjául szolgáló kutatásban (2022, 10 félig strukturált interjú) rurális településen élő (Parajd, Hargita megye, Románia) diplomás anyákat kérdeztem az IKT-eszközök családi literációs gyakorlataiban való megítéléséről. A korábbi kutatásaim során (Néma, 2023c) jelentős oppozíciót találtam a könyv és IKT-eszközök megítélésében, utóbbit mintegy elsődleges akadályként tematizálva az olvasóvá nevelés folyamatában. Ekképpen jelen előadásomban a szülői narratívában megjelenő 85 IKT-kontrollt hangsúlyozó kijelentés tartalomelemzése által azt a 6 véleménycsoportot mutatom be, amelyben a megkérdezett édesanyák a gyermeki eszközhasználat szabályozásának szükségességét szempontból részletezik az olvasás vetületében.

Kulcsszavak: IKT-eszközök vs. olvasás, IKT-szülői kontroll, olvasóvá nevelés, családi literáció

Spiczéné dr. Bukovszki Edit, Fényi Gyula Jezsuita Gimnázium, Kollégium és Óvoda

bukovszki.edit@jezsu.hu

Generációk közös új élménye, avagy viszonyunk a mesterséges intelligenciához az iskolában

Iskolánk minden évben végez kérdőíves értékelő mérést a diákok és a tanárok körében. Az előző (2023/24) tanév válaszadóinak több mint 50 %-a írta, hogy iskolai munkájában, tanulásában használja a mesterséges intelligenciát, vagy azon alapuló alkalmazásokat. A tanárok attitűdjét is vizsgáltuk, képzést indítottunk a témában, valamint intézményi szinten foglalmaztunk meg cselekvési tervet a mesterséges intelligencia megismerésével és oktatásban való alkalmazásával kapcsolatban. Alapállásunk, hogy proaktívan, az oktatási paradigmaváltás folyamatát figyelve és önmagunk számára értelmezve szükséges foglalkozni az MI oktatásban betöltött szerepével és az oktatás résztvevőinek hozzáállásával.

A fent bemutatott kutatási helyzet és a kezdeti adatbázis arra ösztönzött, hogy a döntések előkészítését elősegíti, ha további vizsgálatokat végzünk. Az eddigi adatokat egy kvalitatív - strukturált interjún és fókuszcsoportos megbeszélésen alapuló – minikutatás, valamint szakirodalmi áttekintés egészítette ki. A következő kérdésekre kerestük a választ:

Hogyan befolyásolja az oktatási-tanulási folyamatokat a mesterséges intelligencia használat?
Milyen attitűd mintázatok azonosíthatók be a diákok, tanárok, iskolavezetők ill. szülők szintjén? Milyen intézményi szintű keretrendszer szükséges a mesterséges intelligencia etikus használatához?

Az előadás a kutatás eredményeit fogja bemutatni azzal a szándékkal, hogy ösztönözze a közös gondolkodást az oktatás jövőjét alapvetően befolyásoló új jelenségről, a mesterséges intelligenciáról.

Kulcsszavak: mesterséges intelligencia, attitűdvizsgálat

SZEKCIÓELŐADÁSOK

Aktuális köznevelési és felsőoktatási kérdések szekció 1.

Szekcióelnök: Dr. Kelemen Judit

Dr. Reho Anna (PhD), A Kárpátaljai Pedagógus-Továbbképző Intézet Óvodai-, Elemi és Inkluzív Oktatás Tanszék, Ungvár (Ukrajna)

anna.reho26@gmail.com

Az óvodapedagógusok szakmai fejlődésének feltételei

A pedagógus, mint szakember kialakulását az állandó munka és az önfejlesztés vágya befolyásolja. Előfordul azonban, hogy a pedagógus megáll a fejlődésében. Ez a motivációs felkészültség hiányában, a fáradtságban, a benyomások túlterhelésében, a szakmai kiégésben, a pedagógiai eszmények tudatosságának hiányában és a pedagógiai kudarcban nyilvánul meg. Az ilyen változásokat meg lehet előzni a tantestület szakmai támogatásának vezetői szemléletváltással.

I. Bila szerint az óvónők szakmai kommunikációjának feltételeinek megteremtése, pedagógiai készségeik fejlesztése érdekében az óvodai intézménynek ki kell dolgoznia egy speciális szakmai támogatási programot a pedagógusok számára, amelynek magába foglalják az óvónők aktív munkába való bevonásának különböző formáit. Ezek közé tartoznak: pedagógiai szituációk modellezése, játékos szituációk, műhelyek és tréningek, szakmai versenyek, portfóliók, vitaklubok, mentorálás, tervezés stb.

Rendkívül hatékony munkaforma a pedagógiai szituációk létrehozása, amelyek olyan élettörténeteket modelleznek, konkrét megoldásokat igénylő pedagógiai feladatokat állítanak, amelyekkel az óvónő a mindennapi munkája során találkozhat. Lehetnek olyan feladatok is, amelyek célja a gyermekek életkori sajátosságainak és fejlődési mintáinak, illetve a felnőtt és a gyermek közötti interakció mintáinak azonosítása.

A játékos szituációk felhasználhatók a szakmai tevékenységekhez kapcsolódó különböző valós élethelyzetek szimulálására, amelyek az emberi tevékenység és a társadalmi

interakció minden aspektusát tükrözik, ezáltal maximalizálva a résztvevők elkötelezettségét céljaik elérésében.

A játékmódellezés lehetővé teszi, hogy szimuláljuk a tanár cselekvéseit a pedagógiai döntések kidolgozásának és meghozatalának különböző szakaszaiban.

A szemináriumok, műhelyek és képzések hozzájárulnak az óvónők hatékony bevonásához a kreatív, kísérleti és kutatási tevékenységekbe, ami növeli általános pedagógiai kultúránkat.

Érdekes munkaforma a vitaklub, amely a legégetőbb pedagógiai kérdések átfogó megvitatásának nyit platformot, és konstruktív kommunikációt biztosít az óvónők között.

A modern oktatási rendszerben a tanár folyamatos személyes és szakmai fejlődésének követelménye talán a legfontosabb a szakma képviselői számára. Ezért különös figyelmet kell fordítani az aktív, folyamatos önfejlesztésre képes, versenyképes és a társadalom javát szolgáló potenciáljunkt megvalósítani képes, proaktív pedagógusok fejlesztésére.

Kulcsszavak: óvodapedagógusok, módszerek, fejlődési lehetőségek

**Fülöp-Székely Anita, Debreceni Egyetem, Humán Tudományok Doktori Iskola,
Szociológia és Társadalompolitika Doktori Program**

anmmnitaa@yahoo.co.uk

Szülői bevonódás a gyermek iskolai feladatainak otthoni támogatásában

A gyermek iskolai feladatainak szülői segítése – mely közvetlenül befolyásolhatja a tanulmányi előmenetel alakulását – a szülői bevonódás otthoni dimenziójának egyik legalapvetőbb formája. Bár a magyarországi és nemzetközi kutatások széles körben foglalkoznak az iskolai feladatokra vonatkozó szülői támogatás – pedagógusi, szülői és gyermeki nézőpontokon keresztül történő – elemzésével, a pedagógusi perspektíva felől közelítő székelyföldi vizsgálatok úttörőnek számítanak.

Jelen előadásban egy Parajd községben (Hargita megye, Románia) végzett, pedagógusi percepciók elemzésén alapuló, empirikus kutatás bemutatására kerül sor. Az általános iskolában tanító pedagógusok (n=11) véleményének feltárása érdekében a félig strukturált interjú módszerével dolgoztam, mely megfelelő feltételeket biztosított a gyermek iskolai feladatainak otthoni támogatásában jellemző szülői bevonódás minőségi mutatóinak elemzéséhez és azok későbbi leírásához. Az előadás első részében a lokális helyzetkép bemutatására, illetve a kutatás elméleti háttérének ismertetésére teszek kísérletet. Az előadás második részében a vizsgálat módszertani bemutatására kerül sor, melyet a kutatási eredmények részletezése követ. Végezetül a kutatási eredmények és térségi sajátosságok összevetésével zárom előadásom, melyet a szülői bevonódási gyakorlat jövőbeli optimalizálási lehetőségeinek reményében teszek.

Kulcsfogalmak: szülői bevonódás, iskolai feladatok, otthoni támogatás, pedagógusi percepciók

Gyöngyössy Tibor, Ungvári Dayka Gábor Líceum

tibor971121@gmail.com

A földrajzoktatás helyzete Ukrajnában a háború idején

Az alábbi munkában szeretnénk bemutatni a háború hatásait az oktatásra, különösképpen kitérve a földrajz tanítására. A háború kitörésekor hirtelen kellett alkalmazkodni az új helyzethez, új problémákkal szembesültünk egyik napról a másikra. Ebben a rövid munkában igyekszünk összefoglalni hogyan alakult az oktatás általánosságban az iskolákban, milyen új módszereket kellett bevezetni, hogyan változott a földrajzoktatás tartalma, módszerei. Külön kitérünk a gyerekek pszichológiai állapotára is, amelyet a háború okozott.

Kulcsszavak: Ukrajna, háború, földrajzoktatás.

**Pinte Edina, Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Matematika és Informatika
MSc II**

dr. Kucsinka Katalin, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

pinte.edina.b19mi@kmf.org.ua

Integrálszámítás a középiskolai oktatásban

A multikulturalizmus elsősorban a társadalmi-gazdasági és politikai egyenlőtlenségekkel, valamint a különböző kulturális háttérű és etnikumú emberek közötti félreértésekkel kapcsolatosak. Napjaink globalizációs folyamatai a multikulturalizmus jeleit mutatják a világ szinte minden országában. A modern társadalom kulturális sokszínűsége miatt egyre inkább szükségessé válik a multikulturális oktatás fejlesztése, mint olyan oktatás, amely a multikulturális társadalmakban való együttélést hivatott segíteni. [3]

Mivel az oktatás minősége jelentősen befolyásolja az adott régió gazdasági fejlődését,[1] ezért kutatások sora foglalkozik a tanulók produktív tudásának mérésével. Többek között Steven R. Jones arra keresi a választ, hogy a matematikában, konkrétan az integrálás témakörön belül mennyire jelenik ez meg. [2]

A tanulmány célja annak bemutatása, hogy az oktatás, mint a társadalmi jelenségek tükré releváns multikulturális pedagógiát hoz létre, és annak elemzése, hogy a multikulturális pedagógia hogyan valósul meg az oktatási kontextusban – konkrétan matematikai képességek szintjén. [3]

A kutatás során azt vizsgáljuk, hogy a van-e különbség matematikában megfigyelhető produktív tudásban azon hallgatók között, akik viszonylag homogén és azok között, akik vegyes kulturális környezetben szocializálódtak. Ehhez az integrálszámítás témakörét választottuk.

A felmérésben középiskolai tanulmányaikat folytató fiatalok vettek részt, akik egy része homogén nyelvi és kulturális környezetben nőtt fel, míg néhányukat vegyes nyelvi és ezzel együtt multikulturális közeg vett körül. A feladatok összeállítása fontos cél volt az, hogy elkülönítsük a memorizált formulákat a produktív tudástól. Ehhez egy 9 feladatból álló kérdéssort állítottunk össze, melyek között az integrálszámítás témakörön belül szerepelnek olyan feladatok, melyek megoldásához elég a memorizált képletbe helyettesíteni, míg a többi esetben már matematika absztrakció is szükséges. Arra kerestük a választ, hogy van-e különbség a két fent említett feladat csoport megoldása során a homogén kultúrájú és nyelvi környezetből

érkezők teljesítménye és vegyes nyelvi környezetből jött tanulók teljesítménye között különbség.

Forrásjegyzék:

Hanushek, E. A., Woessmann L.: The Knowledge Capital of Nations: Education and the Economics of Economic Growth// Cambridge, MA: MIT Press. 2015, 262.old

Jones, S. R. : Understanding the Integral: Students' Symbolic Forms.// Journal of. Mathematical Behavior, Jones, S. R. №32(2), 122-14. old

Сікорська І. М.: МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛІЗМ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ОСВІТУ// ВІСНИК НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. Випуск 3 (43) 2019, ст.133

Kulcsszavak: multikulturális oktatás, integrálszámítás

A történetmesélés kompetenciafejlesztő lehetőségei felső tagozatban

Az Országos kompetenciamérésen szövegértésből a 2022-es, és a rendelkezésre álló, 2023-as átlageredmények vonatkozásában is megállapítható, hogy gyengébben teljesítettek a felső tagozatos diákok az előző évekhez képest. A szövegértési kompetencia fejlesztése – mely megfeleltethető a kommunikációs kompetencia részkészségének – kulcsfontosságú a pedagógiai munkában. Szükség van olyan eljárások, módszerek kidolgozására, tesztelésére, mely ennek fejlesztésére irányul.

Az Alfa generáció kommunikációs kultúrájára jellemző, hogy főként képi tartalmakkal, angol nyelvi szavakkal és szleng keveredésével kommunikálnak. A játékos, élményszerű oktatással növelhető tanulási hatékonyságuk és motiváltságuk. Az elmélyült olvasás képessége kevésbé jellemző rájuk. A hagyományos módszerekkel figyelmük már nem köthető le. A digitális eszközök, a tömegkultúra, az állandó online jelenlét, a multitasking jellemző rájuk (Néma, 2023). Kutatások igazolják, hogy abban az esetben, ha a szövegek által hordozott információkat ki kell egészíteni képek által hordozott információra, „kognitív veszteségek” adódnak (Nyíri, 2009). A multitasking jelensége kognitív és szocioemocionális romlást eredményez, így a korosztály számára kiváltképp fontos, hogy a pedagógus elősegítse a szövegek mélyebb feldolgozását, és minél hatékonyabb módszertant alkalmazzon.

A diákok megváltozott viszonyulása a tanuláshoz újabb problémákat vet fel a tanítási módszerek területén. Mivel a fiatalok hozzászoktak a gyors információáramláshoz és annak befogadásához, kevesebb időt töltenek olvasással, ezért a tanároknak egyre nehezebb a tudásátadás (Balázs, 2020). Ez egy olyan társadalmi jelenség, melyre az oktatásnak is reagálnia kell. Új lehetőségként a történetmesélés oktatási módszerét mutatom be, mely egy motivációt elősegítő, élményalapú, kreatív, tanulóközpontú szemléleten alapszik. A történetmesélés pedagógiai alkalmazása széles körben használt külföldön, különösen az idegennyelv-tanulás aspektusából, hiszen lehetőséget teremt az interaktív tudásszerzésre, az érdeklődés felkeltésére, valamint a szociális és kommunikációs készségfejlesztésre is.

Az előadás célja a történetmesélés elméleti keretbe helyezése, a kommunikációs készségfejlesztési lehetőségek feltárása. Ebből az aspektusból kiemelten foglalkozik az új Nemzeti alaptanterv megváltozott kulcskompetenciáival, különös tekintettel az anyanyelvi kompetenciával. Az előadás közoktatási tapasztalaton alapuló, jó gyakorlatokkal járul hozzá a

kommunikációs kompetencia, azon belül is a szövegértés-és szövegalkotás fejlesztéséhez a felső tagozatos diákok körében.

Felhasznált szakirodalom:

Balázs Brigitta (2020). Új módszertani lehetőségek a digitális képzésben. In: JATES Journal of Applied Technical and Educational Sciences 10 (1), 133–154. p. <https://jates.org/index.php/jatespath/article/view/163/79> 2020. 10. 01 (Letöltve: 2024. 08. 31.)

Nyíri Kristóf (2009). Virtuális pedagógia - A 21. század tanulási környezete. <http://www.ofi.hu/tudastar/iskola-informatika/nyiri-kristof-virtualis> (Letöltve: 2024. 08. 31.)

Néma, Judit Eszter (2023). Szempontok a megváltozott olvasási szokások oktatási integrációjához a generációkutatás tükrében. Új Pedagógiai Szemle, (73) 1-2, 100-108.

Kulcsszavak: szövegértés, kompetenciafejlesztés

**dr. Benda József, Társas Tanulás (TT) A Gyermek és Családbarát
Magyarországért Alkotó Műhely (CSAM), MKT Demográfia Szakosztály**

bendaj100@gmail.com

Társas Tanulás – a szeretet pedagógiája

A szeretet erkölcsi parancsa és a legkorszerűbb tudományos eredmények integrációja megsokszorozza a diákok teljesítményét.

A 40 év kutatási háttérrel és tapasztalattal rendelkező iskolaprogram több területen is eredményesnek mutatkozik. Sikeresen oldja meg a családi szocializáció hiányosságai okozta hátrányokat szenvedő gyermekek integrációját.

Kulcsszavak: szeretet, integráció

Dr. Gulyás Klára, Sárospataki Református Hittudományi Egyetem

Dr. Kelemen Judit, Miskolci Egyetem BTK és BBZK

gulyasclara@gmail.com, judit.kelemen@uni-miskolc.hu

Cigányzene és oktatás

Jóllehet a közvéleményben és egyes kutatók körében ma is makacsul él a magyarországi cigányok ősi mesterségének tekintett zenélés mítosza, a történeti tények arra utalnak, hogy a zenei szolgáltatás nyújtása a 19. századtól válik a cigányság meghatározó, ikonikus foglalkozásává. Annak ellenére, hogy a 19. század végére már a munkaképes korú romák egytizede zenész volt, kizárólagos megélhetést a zenélés ennél jóval kevesebbek számára nyújtott. Elsősorban a budapesti és nagyvárosi kávéházi zenészek tartoztak közéjük, akik egy elit cigány csoportként azonosították magukat és életmódbeli elkülönülésüket a többi cigány közösségtől hangsúlyosan ki is mutatták. A két világháború közötti időszakban egyre nehezebb helyzetbe kerülnek a cigányzenészek, de még rosszabb lett a helyzetük 1945 után. A válsághelyzetet a hetvenes-nyolcvanas években egy jelentős konjunkturális időszak követte, ám már a rendszerváltást megelőző években alapvetően rendült meg a kávéházi cigányzenészek élethelyzete. Az előadás egyfelől egy foglalkozási/életmódváltási kényszerként értelmezi a kialakult krízishelyzetet és arra keres választ, hogy a megrendült helyzetű cigányzenész családok milyen alkalmazkodási stratégiákat alakítottak ki a cigányzenei szolgáltatási iránti kereslet megrendülésére (külföldre vándorlás, külföldi hajókon vállalt időszakos munka, fiatalok zeneakadémiára íratása, a jazz és a komolyzenei pályák felé való orientálódás. Ennek során az empirikus anyag alapján bemutatásra kerül annak az értékrendnek és életstílusnak a megváltozása is, amely hosszú generációkon keresztül jellemző volt a zenész cigány családokra. Az előadás másik markáns dimenziója a cigány kávéházi zenei kultúra átalakulására, az új zenei stílusok és irányzatok kialakulására fókuszál. A műfajok közti „átjárás” okait, a tradíciótörés családi hátterét, a zenészeknek és a zenész növendékeknek a témával kapcsolatos érzéseit és vélekedését igyekszik a kutatás feltérképezni.

Kulcsszavak: cigányzene, kultúraváltás, kultúrák közti átjárás, szociális és kulturális háttér

SZEKCIÓELŐADÁSOK

Aktuális köznevelési és felsőoktatási kérdések szekció 2.

Szekcióelnök: Kovácsné dr. Duró Andrea Mária

Daróczy Gabriella, DE Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar, ELTE Tanító - és Óvóképző Kar

gabrielladaroczy.nono@gmail.com

A gyermek saját jelenlétének fedettsége a XXI. század takarásában - jelek, következmények, megoldási javaslatok

Az előadásban a gyermekkönyvkultúra egy újabbnak nevezhető csoportja egyes individuumainak elemzésén keresztül azt szándékozom bizonyítani, hogy a XXI. század takarásában e kulturális fejlemények irányába tanúsított gyermeki érdeklődés, ezeknek a jelenségeknek a felfogása, s végül a velük való fikciós játék hasonló okok miatt hiúsulhat meg, mint amik a gyermek játéktevékenységre való motiválatlansága, esetleg kudarcainak hátterében húzódnak meg. A bemutatásra kerülő könyvek a csendes könyvek csoportjába tartoznak. Olyan könyvekről van szó, melyekben semmiféle szöveg vagy szöveges narratíva nincsen. Anyagiságuk ugyanakkor lehetőséget ad arra, hogy a gyermek /a család, a nevelési intézmény/ kulturális hagyományai, gyakorlata, kódjai szerint médiumváltás során akár hangos szövegmondással is kísérheti a képeket, azaz játszhat velük. A három választott könyv /Paula Bossio: *The Line*; Rofusz Kinga: *Otthon*; Maros Krisztina: *Milyen színű a boldogság?*/ mindegyike esetében azt vizsgálom, hogy egyrészt szerkesztettségük szerint milyen technikával, eljárással kínál fel tapasztalatot a gyermek számára. Másrészt azt, hogy a témaválasztás szempontjából milyen, a *gyermekkor létállapotának* megfelelő fikciós (játék)lehetőségeket kínálnak fel ezek a könyvek a gyermek befogadók számára. S a gyermek felől nézve a továbbiakban: milyen tudásra, az intermodális észlelés, valamint a vizuális észlelés milyen tapasztalataira, s a (vizuális) azonosítás milyen gyakorlatára van szükség ahhoz,

hogy jelentésszerkezetek jöhessenek létre a képek befogadása, illetve a könyvekkel való fikciós játék során. Ennek a gyakorlatnak a megszerzését, a gyermeki gondolkodás gyakorlatának a konkrétumokhoz húzó tendenciáját a kortárs XXI. századi környezet a család szűkebb szociális szféráját is ideértve, egyre kevésbé támogatja. A gyermek számára a sajáttal összefüggő legeredetibb/legsajátabb tapasztalatok, amik a világhoz, a máshoz, másikhöz, s önmaga másikjához fűző tapasztalatait is formálják – egyre inkább hiányoznak. A hivatkozott könyvekkel kapcsolatos elemzések során a körülírt, a könyvekkel való fikciós játékhoz szükséges játékgyakorlat megszerzésének lehetőségeire mutatok rá a gyermeki játéktevékenység, valamint a gyermeki látás – és gondolkodásmód vonatkozásában.

Kulcsszavak: gyermekkönyvkultúra, gyermeki érdeklődés

Bocsiné Percze Andrea, Egri Kertvárosi Óvoda

kertvarosiovik@gmail.com

Szemléletváltás az alapprogram szellemében és a XXI. század elvárásai alapján

A felgyorsult, folyamatosan változó világunk az óvodapedagógiát, az óvodapedagógusokat is kihívások elé állítja. Hogy csak néhányat említsek a XXI. század kihívásai közül: megváltozott családszerkezet és értékrend; megváltozott környezet (modernizáció, felgyorsulás); a megváltozott gyermekek (idegrendszeri éretlenség; neveltségi szint; szociokulturális háttér...). Ahhoz, hogy a napi óvodai nevelő munka során ezeket a kihívásokat az óvodapedagógusok tudják kezelni, egyfajta szemléletváltásra van szükség. Éppen ezért fontos arról beszélni, hogy az óvodapedagógusoknak milyen új szerepeik és új feladataik vannak és lesznek annak érdekében, hogy sikeresen és hatékonyan tudják a XXI. század gyermekeit nevelni.

Előadásomat az óvodai nevelést meghatározó dokumentumok rövid történeti áttekintésével kezdem. Ezt követően kiemelem és elemzem az ÓNOAP azon pontjait, amelyek elengedhetetlenek az előadásom témájának szempontjából: az óvoda személyi és tárgyi környezetének meghatározó szerepe, ezen belül az óvodapedagógusok új feladatai és a pedagógiai tér újragondolása, gyermekbarát környezet kialakítása; gyermekközpontú, befogadó óvodai nevelés; a játék kiemelt jelentősége az óvoda napirendjében, időbeosztásában és a játékos tevékenységszervezésében; a folyamatos napirend, a játék és a párhuzamos tevékenységszervezések összefüggése.

Ahhoz, hogy a nevelés-oktatás hatékony legyen, hogy a gyermek önmagához képesti sokoldalú képesség, készség fejlesztés megvalósuljon, olyan új módszereket kell alkalmazni a napi gyakorlat során, amelyek segítik az óvodapedagógusokat abban, hogy megfeleljenek a mai gyermekek igényeinek. Az egyik ilyen módszer a projekt módszer, amely az országos alapprogramban megfogalmazott óvodai nevelés céljával koherens, maximálisan figyelembe veszi az óvodás gyermekek tanulási sajátosságait, a gyermekek érdeklődésére, az óvodapedagógus és a gyermek közös tevékenységére épít, ezért az egyik leghatékonyabb tanulásszervezési mód a gyermeki személyiség kibontakoztatásában.

Dr. Hollósi Hajnalka Zsuzsanna, Nyíregyházi Egyetem

hollosi.hajnalka@nye.hu

„Daloljanak a sakálok, vagy vonítsanak a pacsirták, akkor is tanár szeretnék lenni”

Tanárszakos hallgatók vizsgálata a Nyíregyházi Egyetemen

A Nyíregyházi Egyetem oktatójaként azt tapasztaljuk, hogy a végzős tanárszakos hallgatók már egy kiforrott elképzeléssel rendelkeznek a jövőre vonatkozó pályaképükkel kapcsolatban. Az általam vezetett szeminárium az egyéves összefüggő tanítási gyakorlathoz kapcsolódik, melynek során a hallgatók feltárják a jövőre vonatkozó terveiket, elképzeléseiket, attitűdjeiket. A Nyíregyházi Egyetem utolsóéves osztatlan tanár szakos hallgatói körében végzett írásbeli interjúk eredményei igazolták az elmúlt évek oktatói tapasztalatai alapján megfogalmazott azt a hipotézist, hogy pozitív attitűddel rendelkeznek a pedagóguspálya iránt, de gyakori, hogy a biztos megélhetés miatt választanak mégis más pályát. Az önálló életvitel kialakítása gyakran átírja a korábbi elképzelésüket, és elhagyják a még el sem kezdett pedagógus pályát. Igyekszem feltárni, hogy melyek azok a leginkább releváns okok, amelyek miatt 5 év tanulás után mégis úgy döntenek a hallgatók, hogy más területen kezdik el a munkavállalói létet. Azt feltételezem, hogy markáns társadalmi-gazdasági okok állnak ezen súlyos döntések hátterében, amely szorososan összefügg az egyetem földrajzi elhelyezkedésével, az ország keleti régiójának minden hátrányával. Márpedig az általam vizsgált hallgatók jelentős része elsősorban a keleti régió megyéinek kisvárosi, falusi környezetből jött, korábbi kutatásaink (pl. Kik és miért tanulnak a Nyíregyházi Egyetemen? 2017), (Újbort régi hordóba tölteni? A tanári szerepről és tevékenységrendszeréről alkotott hallgatói kép vizsgálata a Nyíregyházi Egyetem tanár szakos hallgatóinak körében 2023) igazolják, hogy sokan közülük továbbra is ebben a környezetben képzelik el a jövőjüket, gyakran elsőgenerációs értelmiségként, akik számára a pedagóguspálya egyfajta társadalmi felemelkedést jelent, a szülei foglalkozását, szociokulturális jellemzőit tekintve, ennek ellenére mégis letérnek a hön áhított útról. A kutatás alapján kívánom tehát bemutatni a végzős tanárszakos hallgatók jövőre vonatkozó terveit, elképzeléseit és az ezek hátterében álló okokat.

Kulcsszavak: pályaidentitás, pályakép, tanárképzés, tanárszerep

Kovácsné dr. Duró Andrea Mária, Miskolci Egyetem, BTK Tanárképző Intézet

andrea.duro@uni-miskolc.hu

Változások a Tanárképző Intézet képzési struktúrájában és tartalmában

A Miskolci Egyetem Tanárképző Intézete (és jogelődje, a Neveléstudományi Tanszék) keretében, a tanárképzést illetően, a kezdetektől számos szerkezeti és tartalmi átalakulás ment végbe.

Strukturális szempontból, a 90-es években, a hároméves nyelvtanári, az ötéves, egyszakos és a kétéves, kiegészítő képzés valósult meg. Ezt követően, a 2002/2003-as tanévtől kétszakos képzésben, a bolognai rendszer bevezetésével pedig, a BA tanulmányokat követően, major és minor szakon szerezhettek diplomát a pedagógusok. 2013-tól, az osztatlan hatéves, 2017-től pedig a rövid ciklusú képzés hozott változást; amelyet 2022 őszétől az ötéves képzés követett; míg 2023-tól a rövid ciklusú mesterképzés is megújult.

A képzési struktúra átalakítását több tényező is befolyásolta: a jogszabályok, a képzési és kimenetei követelmények, a Nemzeti alaptantervek változása, a közoktatás hiányterületei, a szaktudományok újabb eredményei, valamint a ME BTK tanrendjei, a hallgatói követelményrendszer, a gyakorlatok rendszerének átalakulásai.

A képzési tartalom vonatkozásában, a tanári szakmát hivatásszerű professzióként tekintve, az értelmi műveltséget meglapozó, a szakmára felkészítő, valamint a tanítandó tantárgyak elsajátíttatását támogató tudás és képességek váltak hangsúlyossá, mely utóbbiakat illetően a tanárképzés tárgyai voltak meghatározóak. Az alapozó tárgyak, a speciális kurzusok és a gyakorlat mellett a kötelezően választható tárgyak az alkalmazott neveléstudomány és a pedagógia segédtudományait ölelték fel, ezáltal a tanári kompetenciák teljesebb körének kialakítását támogatták.

A tantárgyak és azok tematikája folyamatosan változott: a diszciplináris és a pedagógiai-pszichológiai ismeretek aránya átalakult, a gyakorlatorientáltság előtérbe került: a kompetencia alapú oktatás, a módszertani innovációk, valamint az infokommunikációs technológiák kérdésköre egyre hangsúlyosabbá vált. A munkaerőpiaci igényeknek megfelelően, a tanárképzés további irányvonalát – a HH tanulók sajátosságaihoz igazodó szemléletmód, illetve a reflektivitás előtérbe helyezése mellett – a tanulószervezetként működés részeként, a hallgatók hatékonyabb mentorálása, a környezeti változásokra történő gyorsabb reagálás jelenti. A tartalom megújításában ugyanakkor a gyakorlatok teljes képzésen átívelő rendszere is igen lényeges szerepet tölt be.

Kulcsszavak: tanárképzés, szerkezeti változások, tartalmi átalakulások

Oláh Dávid, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskola

davidify42@gmail.com

A készségfejlesztés háttérbe szorulása a magyar irodalomoktatásban. Egy készségfejlesztésnek kellően helytadó, ugyanakkor hagyományokat tisztelő jógyakorlat bemutatása a János vitéz első két részének példáján keresztül.

A közoktatásnak, azon belül különösen az irodalomoktatásnak fontos feladata a szövegértési készségek, a szövegalkotási készségek és a szóbeli önkifejezés fejlesztése. Ám a hazai oktatásban az esetek döntő többségében a hagyományok őrzésén és a műveltség átadásán van a hangsúly, holott az előbb említett készségek jelentős befolyást gyakorolnak számos más tantárgy teljesítményére is. Ennek ellenére a gyakorlatban az általános iskola felső tagozatától a lexikalitás kerül előtérbe, a készségek fejlesztése és a kreativitás azonban háttérbe szorul. Emellett fontos látni azt, hogy a munkaerőpiac elvárásai a készségeket helyezik előtérbe, miközben a lexikalitás egyre kisebb jelentőséggel bír. Így óhatatlanul egy feszültséggel állunk szemben. A közoktatásban lévő, irodalmat tanuló diákoknak nagy mennyiségű lexikális tudással kell rendelkezniük ahhoz, hogy elismerést és jó értékelést kapjanak az irodalom tantárggyal kapcsolatban. Ellenben a felső tagozatban végbemenő változások miatt nem fejlődnek kellően a kommunikációs és szövegértési készségeik. Mindez negatívan hat(hat) számos más tantárgy, sőt a felsőoktatás során nyújtott teljesítményre is. A készségek fejlesztése mellett szól azon változás is, miszerint a 21. század beköszöntével a készségek szerepe felértékelődött a korábbi évtizedekhez képest. Pontosan ezért a PISA-mérések 2003 óta már nem tantárgyspecifikus tudást mérnek, sokkal inkább tantárgyakon átívelő, a munkapiacon jól használható tudásra helyezik a hangsúlyt. A tanulmány megírása előtt feltettem magamnak azt a kérdést, hogyan lehetne oly módon megtartani az irodalomórákat, hogy a hagyomány és a műveltség átadása mellett a készségek fejlesztése is megkapja a neki járó helyet, ezáltal a diákok jobban fel legyenek készítve a munkaerőpiaci kihívásokra. A tanulmány során egy olyan jó gyakorlatot fogok ismertetni, amely bemutatja, hogyan oktatható a János vitéz ezen elv mentén. Az eljárás megalkotása során figyelembe vettem azt, hogy megvalósítható legyen egy hétköznapi irodalomórán, így meg lehessen azt valósítani reális keretek között.

Kulcsszavak: készségfejlesztés, irodalom oktatás, jó gyakorlat

Tózsza-Rigóné Nagy Judit, Miskolci Tankerületi Központ

judit.nagy@kk.gov.hu

Kihívások és válaszlehetőségek az iskolafenntartó szemszögéből

A napjainkban megjelenő gazdasági-társadalmi változások, amelyek leképeződnek az iskola világában, nemcsak a pedagógiai munka újragondolását, hanem számos oktatásszervezési, tanügy-igazgatási, szervezetfejlesztési kérdést is felvetnek. A Miskolci Tankerületi Központ közel 80 köznevelési feladatellátási hely fenntartójaként állandó párbeszédben az intézményekkel arra keresi a választ, hogy miként lehet az adott körülmények között úgy alakítani az iskola szakmai működési folyamatait, hogy a változó környezet kihívásaihoz minél inkább illeszkedjen, és a fejlesztés szakszerű, eredményorientált megoldásokhoz vezessen.

Az előadás során azokat a beavatkozási területeket tekintjük át, amelyek egy iskola működése során felmerülhetnek, és a Tankerület példáján elemezzük az egyes területeken elvégzett munka módszereit, nehézségeit, továbbá az eredményességének megítéléséhez kapcsolódó dilemmákat. Az érintett intézményi kör igen széles spektrumot fog át, hiszen a falusi kis iskolától a tagintézménnyel rendelkező többcélú általános iskoláig, sokrétű tanulói körrel, különböző oktatási-nevelési súlypontokkal és programelemekkel, eltérő oktatásszervezési gyakorlattal jellemezhetők az intézmények. A fenntartói feladatellátásban vannak általános alapelvek, de minden egyes iskola egyedi társadalmi beágyazottságából kiindulva határozzuk meg a helyi igények, az észlelt problémákból adódó feladatok és a rendelkezésre álló lehetőségek összhangját. Figyelembe vesszük a magyar iskolarendszer általánosan elterjedt mutatóit, de törekszünk olyan az általános képet árnyaló háttér adatokkal is rendelkezni, amelyekkel a feladatellátás is specifikálható.

Az eredményeink azt mutatják, hogy az elemzésen alapuló megoldásfókuszú fenntartói szemlélet egyedi megoldásmódokat indukálhat, amelyek implementációja az igazgató vezetői hatékonyságától és következetes szervezetfejlesztő munkájától nagymértékben függ. Amennyiben van párbeszéd a folyamat különböző érintettjei között, és működtetnek szakmai műhelyeket az intézményen belül, a legnehezebb helyzetű tantestületeket is ki lehet billenteni a statikus, rutinszerű működésből. Ehhez azonban több tényező együttes hatása szükséges, fontos kulcsszereplő a fenntartó és az iskolaigazgató, akiknek határozott szakmai háttérrel kell nyújtaniuk.

A hatékony változáskezelés bonyolult tervezési, kivitelezési és nyomkövetési rendszert feltételez, melyhez elengedhetetlen a fenntartó elemző, értékelő, tervező és visszajelző munkája. Az újonnan bevezetésre kerülő pedagógus-teljesítményértékelés folyamata jól illeszkedik e tevékenységhez, az már csak a gyakorlaton múlik, hogy érdemi hozzáadékkal bír-e az ilyen irányú fenntartói ill. intézményi munka.

Kulcsszavak: iskolafenntartó, Miskolci Tankerületi Központ

Csizmárné Gede Erika Judit, Miskolci Integrált Óvodai Intézmény

gede.erika.judit@gmail.com

A globalizáció Luxemburg oktatási gyakorlatára

Luxemburg oktatási rendszere az elmúlt évek során jelentős átalakuláson ment keresztül, hogy megfeleljen az ország lakosságának gyors növekedéséből eredő kihívásoknak. A modern pedagógiai módszerek és a reformpedagógia elvei alapján új iskolák épülnek, és a meglévő intézmények infrastruktúráját is fejlesztik. Az ország sokszínűsége – három hivatalos nyelv (luxemburgi, német és francia), valamint a lakosság 48%-ának külföldi származása – szükségessé teszi a nyelvi oktatás és a multikulturális nevelés erősítését. Luxemburgban az állami nemzetközi iskolák hálózata is gyorsan bővül, amely ingyenes és elérhető minden társadalmi réteg számára.

Az oktatási innovációk egyik kiemelkedő példája a **maison relais** rendszer, amely napközi jellegű szolgáltatást nyújt a 3-12 éves gyerekek számára, szorosan együttműködve az iskolákkal. Az új iskolák már eleve úgy épülnek, hogy az iskola és a napközi között zökkenőmentes legyen az átmenet, ami növeli a hatékonyságot és a humán erőforrások jobb kihasználását.

Különleges figyelmet érdemel a **Weltatelier** pedagógiai koncepció, amely a gyermek autonómiájára, kíváncsiságára és a világ felfedezésére épít. Ez a módszer a nem formális tanulást helyezi előtérbe, amely a gyermeki fejlődés és a holisztikus tanulás elveit követi, szemben a tradicionális, kognitív fókuszú formális oktatással. A **Weltatelier** hangsúlyozza a tér, mint „harmadik pedagógus” szerepét, amely segíti az önálló tanulást, kreatív gondolkodást és a gyermekek felfedezőkedvét. A tematikus szobák – például kézműves, zenei vagy szerepjáték szoba – biztosítják a gyerekek számára, hogy szabadon választhassanak az érdeklődési körük szerint, és a tanárok inkább megfigyelő szerepet töltenek be.

Luxemburg tehát egy olyan jövőképet testesít meg az oktatás terén, ahol a multikulturális közeg, a nem formális tanulás és a gyermeki autonómia erősítése áll a középpontban. Ez a megközelítés lehetőséget ad a gyerekek kreativitásának és képességeinek szabad kibontakozására, amely akár más országok számára is példaértékű lehet a jövő iskoláinak kialakításában.

Kulcsszavak: globalizáció, Luxemburg, multikulturális közeg

SZEKCIÓELŐADÁSOK

Multikulturalizmus és oktatás szekció

Szekcióelnök: Perge Anna

Perge Anna - Blaskóné Kozma Dóra, Miskolci Egyetem, ETK

anna.perge@uni-miskolc.hu

A kulturális sajátosságok és a szocializáció egészségre gyakorolt hatásai hátrányos helyzetű térségben élő gyermekek körében

A hátrányos és halmozottan hátrányos területeken élők generációkon átívelő problémáit – többek között az egészségi állapotot érintően is - számos kutatás vizsgálja. A hátrányos helyzet mindazon túl, hogy társadalmi-gazdasági probléma, hatásai tekintetében jelentős mértékben sújtja a gyermeket. Lényeges azonban, hogy az egészségre gyakorolt hatások vonatkozásában a hátrányos helyzet hatásai mellett figyelembe kell vennünk a szocializációt és a kulturális sajátosságokat is.

Az előadásban bemutatott kutatás célja volt, hogy a hátrányos helyzet tekintetében Magyarország egyik legérintettebb területén, Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye Abaúj térségében feltérképezésre kerüljön a lakosság – beleértve a gyermeklakosságot - egészségi állapota, az arra ható tényezőkkel együtt. A 2023/2024-es tanévben végzett kutatási ágba 260 fő gyermek került bevonásra. A kutatás kérdőív felvételével és ahhoz kapcsolódó szűrővel valósult meg.

Az eredmények egyes elemeiben a szocializáció és a kulturális sajátosságok hatásai érezhetőek, többek között a táplálkozás területén. A szénsavas üdítők, a nassolás, a térsztafélék fogyasztása elterjedt a gyermeklakosság körében. A káros szenvedélyek megjelennek, a dohányzó, alkoholt fogyasztó diákok száma elenyésző, de nem elhanyagolható. A lakókörnyezet és infrastruktúra hatása megmutatkozik a gyermekek iskolai testnevelésórán túli fizikai aktivitási szokásaiban, a

megkérdezett gyermekek körében a labdajátékok kedveltebbek, többen minden nap csapatjátékokat játszanak az iskolai foglalkozások után.

A kiválasztott térség fiatal generációjának egészségfejlesztésre irányuló javaslatok megfogalmazásakor, valamint az egészségnevelés során fontos figyelembe venni a kulturális és nyelvi különbségeket. Az egészségnevelési programokat olyan módon kell prezentálni, ami megfelel a célcsoport kultúrájának és nyelvének, lényeges továbbá, hogy az érintettek elérhető, érthető és kultúrájukhoz illő információkhoz jussanak. Mindezek az érintett területen számos szakember kompetenciakörét érintik: itt megjelenik a védőnő, az iskolaorvos, a házi orvos, a házi gyermekorvos, a pedagógiai szakszolgálat, a gyógytornász, a logopédus, a pszichológus, a gyermekjóléti szolgálat és oktatási intézmény dolgozóinak munkája.

Kulcsszavak: hátrányos helyzetű gyermekek, egészségi állapot

**Borbás Mónika Livia, Pécsi Tudományegyetem Oktatás és Társadalom Neveléstudományi
Doktori Iskola**

borbas.monika.2020@gmail.com

**A multikulturális pedagógia néhány aspektusa az óvodai nevelésben – a kétnyelvű
nevelés gyakorlati implementációjának sikertényezői**

Az európai multikulturális oktatás eszméje annak eredményeképpen bontakozott ki, hogy a különböző indítékú migrációk miatt Európa gazdag országai többetnikumú vagy multietnikus területekké váltak. A multikulturális pedagógia valójában az erre a helyzetre való pedagógiai reagálás (Forrai, 2003), amelynek fő jellemzője a különféle kultúrák értékeinek, szokásainak és hagyományainak tiszteletben tartása. Kozma Tamás (1995) a multikulturális pedagógia legfőbb céljaként definiálja a több kultúrára épülő személyiségfejlesztést, illetve a kisebbségi kultúra fenntartását, amely a vallás, a nyelv, a normák, a tradíciók, a társas kapcsolatok és a társadalmi értékek ápolását egyaránt magába foglalja (Torgyik & Karlovitz, 2006). A különböző csoportok érdekei mentén szerveződő társadalmi, kulturális és nyelvi sokféleség minden társadalomban megtalálható. A nyelv és az oktatás, illetve a kétnyelvűség és az oktatás viszonyát vizsgálva a kétnyelvű oktatás arra utal, hogy a nevelési-oktatási folyamat adott szakaszaiban részt vevő gyermek tanulmányait két vagy több nyelven folytatja. A kutatók többsége között egyetértés van a tekintetben, hogy a kétnyelvű nevelés-oktatás olyan folyamatnak tekinthető, amelynek során célként fogalmazódik meg a kétnyelvűség kialakítása, azaz a gyermekek tanulmányaik befejeztével mindkét nyelven azonos vagy megközelítőleg azonos tudást, kompetenciákat és ismeretszerzési képességeket birtokoljanak. Az ezt elősegítő „kétnyelvű” oktatási programok egyik legismertebb változata – Skutnabb-Kangas (1997) tipológiája nyomán – a nyelvmegőrző, anyanyelv-támogató program, melynek keretében kétnyelvű pedagógusok tanítják a gyerekeket az anyanyelven, míg a hivatalos, többségi nyelvet második- vagy idegen nyelvként oktatják. Ez a programtípus amellett, hogy támogatja a kulturális értékek megőrzését és a nyelvi megújulást, munkaerőpiaci, szakmai esélyegyenlőséget is teremt az emigráns kisebbségek számára (Bartha, 2000). A multikulturalizmus jegyében, előadásomban hangsúlyozott szerepet kap a „kétnyelvű” óvodai nevelés implementációját meghatározó sikertényezők bemutatása a nyelvelsajátítás természetes lehetőségeinek számbavételével. A kutatás módszere a dokumentumelemzés volt, melynek eredményeképp tárgyilagos képet alkothatunk a Pápai Városi Óvodák multikulturális nevelésének gyakorlatáról a Magyar-angol – két nevelési nyelvű óvodai program tükrében.

Kulcsszavak: multikulturális pedagógia, kétnyelvűség, kétnyelvű nevelés-oktatás, kétnyelvű oktatási programok

Nagy György Virág, Újvidéki Egyetem, BTK, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék

moriczviragkinga@gmail.com

A kettős környezetnyelv hatása a nyelvi attitűdre a külhoni, alfa generációba tartozó diákok körében

Vajdaság multikulturális közege a pedagógusoktól tudatos hozzáállást követel meg, ahol az anyanyelvhez fűződő viszony kulcsfontosságú a magyar identitás pozitív szemléletének kialakításában. Az oktatási és társadalmi környezetben többnyelvűség és különböző kulturális hatások érvényesülnek. A szerb többségi nyelv és kultúra dominanciája, valamint az egyre növekvő angol nyelvű (főleg amerikai) hatás a médián keresztül erőteljesen befolyásolja a magyar identitás kialakulását és az anyanyelvhez fűződő nyelvi értékítéletet. A kétnyelvűség kapcsán kialakuló nyelvi attitűdöt számos tanulmány vizsgálta (l. Göncz 1999; Lanstyák 2000, Papp 2002, Kovács Rác 2011, 2013). A kutatás célja ezt a kérdéskört kiegészíteni az alfa generációra vonatkozó adatokkal, hiszen napjainkban az általános iskolás korosztály folyamatosan jelen van az online térben (Haffner-Kiss, Szederkényi 2024), így az esetükben angol nyelvi hatás minden korábbi generációnál fokozottabb mértékben érvényesül – ide tartoznak az angol nyelven fogyasztott médiatartalmak, és az ezen keresztül közvetített kultúra. A gyermekek mindennapjaiban a szerb nyelv jelen van az iskolai tananyagban, illetve – attól függően változó mértékben, hogy tömbben, vagy szórványban élnek-e – a közéletben és a társadalmi interakciókban is. Rajsli (2003) alapján elmondható, hogy nyelvi beállítottság kérdése igen sokrétű, ugyanis magába foglalja a presztízs, stigma kérdéskörét, és a nyelvi értékítéletet. A nyelvi attitűdök egyikét az anyanyelvhez és más nyelvekhez való viszonyulás képezi. A kutatás célja feltérképezni, hogy az angol és szerb nyelvnek a kettős környezetnyelvi hatása milyen módon befolyásolja a magyar identitás, nyelvi attitűd kialakulását, és milyen feladatok várnak a nyelvi kisebbségben tanító pedagógusokra annak érdekében, hogy a gyermekek anyanyelvi kompetenciáját adekvát módon fejleszteni lehessen a pedagógiai munka során az alfa generációba tartozó iskolások körében.

Kulcsszavak: többnyelvűség, nyelvi attitűd, alfa generáció

Csizmárné Gede Erika Judit, Miskolci Integrált Óvodai Intézmény

gede.erika.judit@gmail.com

Nemzetiségi nevelés nehézségei a köznevelés rendszerében

A cikk a ruszin nemzetiségi nevelés történeti és jelenkori nehézségeit tárgyalja, különös tekintettel a szakemberképzés hiányára és a nyelvi oktatás kihívásaira. A ruszin közösség oktatási hátránya szembevetendő más hazai nemzetiségekhez képest, mivel jelenleg a magyar felsőoktatási rendszerben nem biztosított a ruszin nyelvű szakemberek képzése. Ez súlyosan akadályozza az anyanyelvi nevelés minőségi megvalósítását, hiszen megfelelően képzett pedagógusok nélkül a nyelvi oktatás csak korlátozottan működhet. Az identitásformáló hagyományörző tevékenységek fontos szerepet játszanak, azonban ezek nem helyettesítik a strukturált, nyelvi alapú oktatást.

A cikk rávilágít arra is, hogy a ruszin nyelv megőrzése a globális nyelvi homogenizáció korában egyre nagyobb kihívást jelent. A ruszin, mint otthon beszélt nyelv, nem azonos az irodalmi nyelvvel, ami tovább növeli a nemzetiségi önkormányzatok nyelvoktatásának fontosságát. Ezenkívül a nyelvoktatási módszertani kiadványok hiánya tovább nehezíti a hatékony nyelvoktatást.

Külön hangsúlyozandó, hogy a játékos, életkornak megfelelő nyelvi nevelés elengedhetetlen a sikeres oktatáshoz, azonban megfelelően képzett pedagógusok hiányában a ruszin nyelv hosszú távú fennmaradása kérdéses. A ruszin nemzetiség nyelvi és oktatási helyzete történeti kontextusban is vizsgálatra kerül, rámutatva arra, hogy a múlt hagyományainak megőrzése nem elegendő a nyelv életben tartásához, ha nem társul megfelelő oktatási háttérrel és szakértelemmel.

A cikk tehát a nemzetiségi nevelés többdimenziós kihívásait mutatja be, különös tekintettel a ruszin közösség jelenlegi helyzetére és jövőbeni kilátásaira.

Kulcsszavak: nemzetiségi nevelés, köznevelés, ruszin közösség

Molnár Ildikó, Sajószentpéteri Kossuth Lajos Általános Iskola Móra Ferenc Tagiskolája

molildiko.681011@gmail.com

„Az a bizonyos rózsa” – avagy hogyan nevelünk mi toleranciára egy borsodi általános iskolában

Az iskolának, mint integrált oktatási-nevelési intézménynek a műveltségi tartalmát a *kulcskompetenciák* meghatározott rendszere alkotja. A *kompetencia-alapú oktatás* célja az alkalmazásképes tudás elsajátítása: olyan alapok, kompetenciák megismerése, melyre mindenkinek szüksége van a személyes boldogulásához és fejlődéséhez. Az ember cselekvőképessége az egész életen át tartó tanulás folyamatában formálódik. Ennek a tanulásnak az alapjait a gyermek 3 éves koráig a családja biztosítja, amire építenek a különféle oktatási-nevelési intézmények. *Az iskolai nevelő-oktató munka legfontosabb alapelve* tehát a tanulók személyiségének fejlesztése, valamint alapkompenciáinak kialakítása, készségeinek, képességeinek bővítése.

A tanulók személyiségének optimális fejlesztéséhez olyan alapvető intézményi légkör szükséges, ahol elsősorban toleráns, egymást tiszteletben tartó kapcsolatok kialakítására törekednek a partnerek (tanuló- tanuló, a tanuló -nevelő, a szülő- nevelő és nevelő –nevelő) között. Szükséges továbbá olyan partnerközpontú működés megalapozása, amely keretein belül tekintettel vagyunk a társadalmilag elfogadott erkölcsi normákra, valamint értékekre. Intézmények Pedagógiai Programjában sok helyen megjelenik alapértékként, alapelveként a *tolerancia*, a másság elfogadása és inkluzív kialakítása. Meggyőződésem, hogy a tolerancia alapelvét csak akkor tudjuk eredményességre vezetni, értékévé validálni, ha mellette szoros párhuzamban megmutatjuk és megtanítjuk a gyermeknek a kulturált magatartási és kommunikációs mintákat, ha udvariasságra és figyelmességre, mások szokásainak és tulajdonának tiszteletben tartására, előítélet-mentességre, a konfliktusok helyes kezelésére és az emberek egyenlőségének elismerésére tanítjuk. E fő célból készítettem el intézményem Toleranciára nevelés programját, mely 2017 januárjától működik.

Előadásomban röviden felvázolom az általános iskolámban lévő Tolerancia program céljait, feladatait, a kezdeti tesztek (első 4 év) eredményeit, méréseit, azokból levont konzekvenciákat. Beszélek a jelen eseményeiről, a program kibővítéséről, a jövőjéről, valamint a benne rejlő további lehetőségekről.

Kulcsszavak: tolerancia, személyiségfejlesztés, projektoktatás, partnerkapcsolatok.

Rézműves-Balogh Benjamin

rezmuvesbenji@gmail.com

A kárpátaljai magyar ajkú roma menekültek stigmatizációja és hipergettósodása

Az előadás egy nemrég befejezett, a Romaversitas Alapítvány támogatásával végzett akciókutatás eredményeit mutatja be a kárpátaljai magyar ajkú roma menekült gyerekek oktatási esélyeiről. Az előadásban elsősorban az etnikai és területi stigmatizációjuk révén kívánom magyarázni a velük szemben kialakult társadalmi távolságtartás és kizárás mibenlétét. A roma menekült gyerekek amagyarországi oktatási esélytelensége sok szempontból rámutat azokra a strukturális hibákra és hiányosságra, amelyek a hazai közoktatást terhelik. Az előadásban bemutatom a menekült gyerekek családi és szociális jellegzetességeit, valamint a menekültszállókon kialakult hipergettósodást, amely elsődlegesen taszítja ki őket a tudásátadás intézményeiből.

Kulcsszavak: stigmatizáció, hipergettósodás, roma menekült gyermekek oktatási helyzete

Rucska Andrea¹ – Árvai-Homolya Szilvia²- Lakatos Csilla³

1 Miskolci Egyetem Egészségtudományi Kar

2 Miskolci Egyetem Gépészmérnöki és Informatikai Kar

3 Miskolci Egyetem Egészségtudományi Kar

andrea.rucska@uni-miskolc.hu

Tanulási motiváció és mentális jóllét a miskolci egyetemisták körében

Az elmúlt évtizedekben nagy hangsúly került a diákok jóllétének és kiégésének kutatására, hiszen már általános iskolásoknál is megjelenhetnek a kiégés tünetei, amelyek a középiskolában súlyosbodnak, és így az egyetemi hallgatók körében is gyakori a burnout-szindróma. A diák kiégéshez vezető okok nagyon hasonlóak a munkahelyi kiégés esetében leírt folyamatokhoz tekintettel arra, hogy a tanulók mindennapjai, környezete és feladatai hasonlóak a munkavégzéshez: a diákok iskolai tevékenységeit nem saját érdeklődés határozza meg, hanem az intézmény szabályai és a pedagógusok döntései irányítják, teljesítményüket pedig rendszeresen értékeli.

Kutatásunk fő célkitűzése a hallgatók kiégéssel kapcsolatos jellemzőinek megismerése, a tanulási motivációval és a mentális jólléttel mutatott összefüggések feltárása. Kutatni kívántuk a különböző pszichoszociális kockázati tényezőket, melyek befolyásolhatják az egyetemisták egészségmagatartását és mentális egészségi állapotát.

Anyag és módszer

A kérdőív a szociodemográfiai háttérváltozókon túl egészségmagatartási szokásokra kérdez rá. A kutatásban a *Diák kiégés kérdőívet, a Rosenberg Önértékelés Skálát, az Észlelt stressz-kérdőívet és a DASS-21 skálát alkalmaztuk.*

Az adatfelvételt online formában történt a Miskolci Egyetem Egészségtudományi és a Gépészmérnöki Kar hallgatói körében órai keretek között. Az adatok feldolgozását SPSS 22.0 programcsomaggal végezzük. Gyakorisági eloszlásokon túl Pearson korrelációt, khi négyzet próbát és T -próbát alkalmaztunk.

Eredmények

Az adatfelvételben 317 fő 21,1±3,03 átlagéletkorú hallgató vett részt. A hallgatók többsége kisvárosban (31,2%) illetve falvakban laknak (29,3%). A Rosenberg skála alapján a fiatalok önértékelése jó (átl 28,1), és szignifikáns különbség van a két karon tanuló hallgatók

önértékelésében ($p < 0,014$). A Gépészmérnöki Kar hallgatói kevésbé stresszesek (19,8). Szignifikáns összefüggés van a stressz és az önértékelés között ($p < 0,002$).

Ezek az adatok rávilágítanak arra, hogy az egyetemi környezet és a tanulmányi terület hatással van a diákok stresszkezelésére és önértékelésére.

Kulcsszavak: Tanulási motiváció, mentális jóllét

SZEKCIÓELŐADÁSOK

Munkaerőpiaci igények és az oktatás, multikulturalizmus szekció

Szekcióelnök: Verebélyi Gabriella

Hornyák Ágnes, PhD, Nyíregyházi Egyetem

agneshornyak07@gmail.com

Korai szakmai kapcsolati hálózatok szerepe a pedagógusok pályán való megtartásában

A tudásalapú társadalom oktatásért felelős valamennyi szereplőjének kiemelt feladata, hogy olyan kompetenciák kialakítását tűzze ki célul, amelyek segítségével a munkapiac minden szektora számára korszerű, nyitott szemléletmódot érvényesítő, kooperációra képes munkavállalók váljanak a fejlődés mozgató erőjévé. A pedagógusokkal szemben támasztott kiemelt munkaerőpiaci követelmény a szakmai együttműködés kialakítása iskolán belül és kívül, amelyet a pedagógus életpálya modell is megerősít. Egy korábbi kutatásunk - a pedagógusok életútjának vizsgálata a humán és a társadalmi tőke felhalmozásának dimenzióiban (Hornyák-Pusztai, 2023) - arra mutatott rá, hogy a felsőoktatási extrakurrikuláris vállalatok, illetve a nyitott, sokszínű (intézmények közötti és országhatárokon átívelő) szakmai kapcsolatháló, a szakmai önmegvalósítással bővített gazdag szerepértelmezés motiváló erővel bír a pedagógusok teljesítményét tekintve, erősítve a pályán való megtartásukat, növelve a tanulói eredményességet. A pedagógusok motivációs hajlandóságával folytatott vizsgálatunk során kapott eredmények azt mutatják, hogy a kedvezőtlen tanári motiváció háttérében azoknak a munkához köthető külső motivációs tényezőknek a hiánya áll, amelyek már a korábbi életéveikben is azonosításra kerültek a szűk szakmai kapcsolatháló, a szakmai önmegvalósítás hiányának vonatkozásában. Fókuszcsoportos interjú segítségével a felsőoktatásban, pedagógusképzésben részt vevő hallgatókkal végzett kutatásom arra mutatott rá, hogy a

középiskolai és a felsőoktatásban jelen lévő kapcsolati tőke, a jövőbeli tervek és az egyéni életesemények sora, a szülői háttérmintázatok kiemelt jelentőséggel bírnak a pedagógus pálya választására. Az egyetemi évek alatt megerősítendő feladat a leendő pedagógusok korai szakmai kapcsolati hálózatának kialakítása - megalapozva Hargreaves és Fullan szakmai tőke-modelljét (2012)-, amely a munkaerőpiacon elvárt képességekkel mutat szoros összefüggést. A kutatás arra mutat rá, hogy melyek azok a releváns fejlesztendő területek a tanárképzésben, amelyek a pálya iránti elköteleződést képesek megerősíteni a jövőben.

Kulcsszavak: pedagógusok munkaerőpiaci követelményei, fókuszcsoporthos interjú

Sifter Éva, ELTE BTK HELP

evasifter73@gmail.com

A bölcsészkar mint a munkaerőpiac kincsesbányája

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karon, a Hallgatói Előmenetelt eLősegítő Program pszichológusaként a hallgatókkal végzett egyéni konzultációk során gyakran tapasztalom, hogy bölcsészkaron képződni speciális szorongással is jár, mivel a hallgatók jelentős bizonytalanságot élnek meg azzal kapcsolatban, hogy mennyire hasznos az, amit tanulnak, milyen állásokat tölthetnek majd be diplomájukkal. Aggodalmaikkal kapcsolatos konzultációs tapasztalataimat megerősítette az a 2023. tavaszán általam tervezett online, jólléttel kapcsolatos kérdőíves felmérés, amit 501 hallgatónk töltött ki, mind feleletválasztós, mind szöveges válaszokban jelezve jövőszorongása kiemelkedő mértékét.

Ezért egy 8 alkalmas programsorozatot szerveztem, melynek során játékos szimulációs helyzetekre reagáló, a Kar oktatói által tartott rövid előadásokban kaptak a résztvevők információt arról, hogy nyelvészeti, irodalomtudományos, filozófiai, néprajztudományos, kultúratudományos ismeretek milyen szorosan kapcsolódnak pszichológiai tudáshoz, így amit tanulnak sincs távol az általuk gyakran értékesebbnek ítélt és vágyott pszichológusképzés bizonyos elemeitől.

Lezárásul egy online kerekasztal beszélgetést szerveztem Bölcsészkompetenciákkal a munkaerőpiacon címmel (melyben mások mellett az ELTE Karrierközpont vezetője is részt vett), melynek tervezése során a saját, pszichológiai támogatásokkal kapcsolatos terveim is új irányba mozdultak: a Karrierközponttal és a munkaerőpiaccal való együttműködés szándéka felé.

Ezt az együttműködést nem abban az értelemben szeretném megvalósítani, ahogy az legtöbbször zajlik, vagyis nem a munkaerőpiac igényeinek egy-az-egyben kiszolgálását látom előrevivőnek, hanem a munkáltatók arra való facilitálását, hogy fektessenek energiát a bölcsészkarra, amúgy az egyetem által már összegyűjtött és szabadon hozzáférhetővé tett kutatási adatok megismerésébe, 'bányászásába', rendszerezésébe, mert véleményem szerint az hasznos kincsesbánya is lehet számukra. Ehhez a rendszerezéshez (tudásmenedzsmenthez) szeretnék majd a jövőben a fent említett programsorozatomhoz hasonlóan további ötleteket ajánlani.

A programsorozatot a Kulturális és Innovációs Minisztérium, Nemzeti Kulturális Támogatáskezelő, Gyermek és Ifjúsági Alapprogram is támogatta.

Kulcsszavak: HELP, „bölcészkar”

Bekéné Zelencz Katalin, SzSzC Sátoraljaújhelyi Kossuth Lajos Technikum, Szakképző Iskola és Gimnázium

bekekata5@gmail.com

Innovatív módszerek a szakképzésben

A szerző(előadó) jó gyakorlatokat, módszereket mutat be a hallgatóságnak, amit a szakképzésben használ. Ezek a módszerek segítik a szakma tanulást, élményszerűvé teszik az órákat, segítik a tanulási motiváció felkeltését, fenntartását.

A szakma tanuláshoz szükséges problémamagoldó, asszociációs, analitikus és szintetizáló gondolkodás fejlesztéshez is vázol fel lehetőségeket, mutat be gyakorlati feladatokat, módszereket. Segíti a helyzetfelismerést, értékelést, ugyanakkor szakmai ismeretek elsajátítását is támogatja, Alkalmazza a meglévő ismereteket, azokat mélyíti és a gyakorlathoz kapcsolja.

Az órai munka során is alkalmazható módszereket ajánl, arra vonatkozóan, hogy hogyan tudja a pedagógus segíteni a tanulási folyamatot akár egyéni, akár páros vagy csoportos munkáról legyen szó. Segíti az együttműködést, a csapatmunkát, az alkalmazkodást, melyek fontos kompetenciák a szakképzésben és a munkaerő piacon is.

A „kérdezz a tanártól” vagy a „tudós én vagyok” vagy a „szakértői köpönyeg” Paul Ginis által ajánlott módszereket a gyakorlatban is alkalmazza, ennek a megvalósítását mutatja be.

A „nem értem” vagy a „kérdésem van” kártyák szintén támogatják a tanulást, az ön és tanári ellenőrzést a kérdőjel, pipa, X kártyák segítik.

A digitális kompetenciák fejlesztésére, a tanulás támogatására wordwall feladatok alkalmazását mutatja be a szakma tanulás során. A különböző nehézségű feladatok a differenciálást is támogatják, a QR kóddal történő feladat megosztás alkalmazható a csoport és egyéni munkában is. A feladatok sokfélesége felkelti a diákok érdeklődését, lendületese teszi az óra vezetését. Felnőttek és fiatalok is tudják alkalmazni, komoly szakmai ismeretek begyakorlására, ismétlésére is megfelelő, szakmai interaktív vizsga felkészülését is segíti.

Az előadó mini projektek órai tervezésére, megvalósítására is ad néhány instrukciót.

Fent említett módszerek, jó gyakorlatok alkalmazhatóak órai munka során, bevezető, gyakorló órán vagy akár új tananyag elsajátítása esetén is, felzárkóztató foglalkozások keretein belül vagy akár tehetséggondozás során is.

Mindezek a módszerek, jó gyakorlatok támogatják a személyes a társas és a módszerkompetenciák kialakítását, fejlesztését.

Kulcsszavak: szakképzés, jó gyakorlatok

Matiscsákné dr. Lizák Marianna, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Gazdaságtudományi Intézet

matiscsakne.marianna@uni-eszterhazy.hu

Dr. Berényi László, Miskolci Egyetem Vezetéstudományi Intézet

laszlo.berenyi@uni-miskolc.hu

Üzleti etikával kapcsolatos attitűdök egyetemi hallgatók körében

Az üzleti etika 1970 óta folyamatosan a kutatások és a viták középpontjában áll: egy vállalatnak csak üzleti vagy attól szélesebb körű társadalmi felelőssége van. Milton Friedman rámutatott, hogy a vállalatok mesterséges képződmények, amelyek jellegükből adódóan amorálisak, viszont az ott dolgozók, a tulajdonosok és a döntéshozók egyaránt emberek, akik morális értékeket képviselnek. Az ATBEQ (Attitudes Towards Business Ethics Questionnaire) kérdőív öt alapvető üzleti filozófiát – machiavellizmus, morális objektivizmus, etikai relativizmus, társadalmi darwinizmus, legalizmus – vizsgál, az elmúlt évtizedekben sikeresen használták különböző országok egyetemi hallgatói körében attitűdjeik feltárására.

A tanulmányban 219 magyar egyetemi hallgató nem reprezentatív mintája alapján vizsgáljuk a filozófiák értékeit. Az adatgyűjtés 2022 ősze és 2024 tavasza között zajlott, online önkitöltő kérdőív segítségével. Célunk megvizsgálni, hogy a hallgatók válaszai milyen mintázatot mutatnak nemzetközi összehasonlításban, illetve mennyire kezelhetők homogén csoportként.

Az elemzés átlagosan közepes értékeket mutat az egyes filozófiákra, de nagy szóródással. A machiavellizmus értéke a legmagasabb, a legalizmusé pedig a legalacsonyabb. A varianciaelemzés nem mutatott szignifikáns különbséget a képzési szint, a munkatapasztalat vagy a vallásosság alapján. Szignifikáns különbséget kevés esetben találtunk: a machiavellizmus a férfiakra inkább jellemző, a társadalmi darwinizmus pedig magasabb értéket mutat a nappali tagozatos hallgatóknál, mint a levelezőknél. Az eredmények alapján hallgatók homogénnek tekinthetők. További kutatási feladat a minta kiterjesztése, több egyetem és szak bevonása az elemzésbe.

A kutatási eredmények jól használhatók az egyetemek társadalmi szerepvállalásának erősítéséhez. A hallgatók sajátosságainak megismerése segítheti olyan oktatási anyagok és módszerek kifejlesztését, amelyekkel a munkaerőpiaci elvárásoknak megfelelő kimenet

biztosítható. A vizsgálatok összekapcsolhatók továbbá a vállalatok társadalmi felelősségvállalásához (CSR) kapcsolódó kezdeményezések elfogadásával, vagy a vezetés tréningek támogatásával.

Kulcsszavak: üzleti etika, attitűdvizsgálat

Hladonik Gergely, Pannon Egyetem

gergelyhladonik@gmail.com

A kisebbségi nyelvek anyanyelven történő oktatása egy multikulturális társadalomban

A multikulturális társadalom mindennapossá vált. Napjaink egyik elkerülhetetlen folyamata, hogy más nemzetek tagjaival találkozzunk. Ezen emberek más kultúrát, vallást gyakorolnak, amelyek eltérőek lehetnek a miénktől. Ezért is nagyon fontos, hogy ezekre az élet szituációkra felkészítsük a jövő generációját. Ami még fontos, hogy felhívjuk figyelmüket, hogy melyek azok a népek, csoportok, amelyek saját környezetükben megtalálhatóak és hatással vannak rájuk. Több nemzetállamban is találkozhatunk különböző kisebbségi csoportokkal. A kisebbségi csoportok hatással vannak a környező és az egész társadalom kultúrájára. A kisebbségek megismerése és védelme fontos egy társadalom életében. A kisebbségek színesesebbé, változatosabbá teszik az adott társadalmat mondhatnánk multikulturálissá. Ezért is fontos, hogy a kisebbségek szabadon gyakorolhassák nyelvüket, kultúrájukat és vallásukat, mert ezzel egyúttal hozzájárulnak a társadalom sokszínűségéhez. A kisebbségek anyanyelven történő oktatásának a joga mindig is egy olyan kérdés volt, amely jelen volt a köztudatban ám mégis nem kapott kellő figyelmet. Jelen kutatás célja bemutatni, hogy többnyelvű társadalomban hogyan is valósul a kisebbségi jogok gyakorlása és betartása. A kutatás egy választott ország kisebbségi oktatására helyez hangsúlyt. A választott ország a Szerb Köztársaság. Szerbia nagy hangsúlyt helyez a nyelvi sokszínűség és kulturális hagyományok megőrzésére, ezek a lépések jól láthatóak az újonnan létrehozott és elfogadott kisebbség védelmi törvényekben. A Szerb Köztársaság a kisebbségekkel kapcsolatos politikáját, jogszabályait és gyakorlatát arra alapozta, hogy határozott lépéseket kell tennie a kisebbségi nyelvek javítása és megőrzése érdekében. Ennek érdekében egy sor olyan intézkedést vittek végbe, amelyek elősegítik a kisebbségek szabad nyelvhasználatához való jogot. A kutatás külön vizsgálja a szerbiai regionális vagy kisebbségi nyelvek általános fejlődését és fejlődési mintáit, valamint-e nyelvek jelenlegi helyzetét.

Kulcsszavak: multikulturalitás, kisebbség, anyanyelvi oktatás, társadalom, oktatás

Verebélyi Gabriella, Széchenyi István Egyetem

verebelyi.gabriella@sze.hu

A gyógypedagógus hallgatók szociális és érzelmi képességei a munkaerő-piaci elvárások tükrében

A pedagógusok kulcsszerepet játszanak a tanulók szociális és érzelmi fejlődését elősegítő iskolai környezet kialakításában. Szociális és érzelmi képességeiknek fejlettsége alapvető fontosságú a hatékony oktatásban és a diákok sikeres fejlődésében. A megfelelő szintű szociális és érzelmi képességek segíthetnek a diákok érzelmi támogatásában, a hatékonyabb kommunikációs folyamatok kialakításában, a konfliktusok problémamegoldó fókuszú kezelésében. A felnövekvő generációknak fontos, hogy a pedagógusaik modellként mutassanak utat az élet különböző területein és helyzeteiben.

A pedagógusok szociális és érzelmi képességeinek fejlettsége nemcsak a diákokra van hatással, hanem saját jólétükre is, segíthet a stressz kezelésében, a munkahelyi kihívásokkal való megküzdésben és a pozitív munkakörnyezet fenntartásában, ami hozzájárulhat a pedagógusi elégedettség növeléséhez, az életminőség javításához is.

A gyógypedagógia területe különleges szakértelmet és készségeket igényel, különösen a szociális és érzelmi kompetenciák terén. A munkaerőpiacon megfogalmazott elvárások hangsúlyozzák az empátiát, a kommunikációs készségeket, az együttműködési képességet, valamint a stresszkezelést.

A szociális és érzelmi képességek rendkívül komplex rendszeréből két területet kiemelve, ebben a vizsgálatban arra keresem a választ, hogyan strukturálódik a gyógypedagógus hallgatók érzelmi intelligenciája és milyen konfliktuskezelési stratégiákat alkalmaznak a hétköznapi problémáinak megoldásakor. A kutatásban 487 nappalis és levelezős tanrendű gyógypedagógus hallgató vett részt. A keresztmetszeti kutatásban a két terület felmérése standardizált önbevalláson alapuló kérdőívek kitöltésével valósult meg. A kérdőívek statisztikai elemzésének alapján elmondható, hogy a gyógypedagógus hallgatók érzelmi intelligencia struktúrája általánosságban rendkívül kiegyenlített, a jelenleg alkalmazott megküzdési stratégiáik pedig legtöbbször nem segítik őket a problémák valódi megoldásában.

A gyógypedagógus hallgatók szociális és érzelmi képességeinek fejlesztése alapvető fontosságú ahhoz, hogy sikeresen megfeleljenek a munkaerőpiac elvárásainak. Az egyetemi képzés és a munkaerőpiac közötti szorosabb kapcsolat segíthet a képzés relevanciájának növelésében, miközben hozzájárul a hallgatók szakmai és személyes fejlődéséhez.

Kulcsszavak: gyógypedagógusok, szociális képességek, érzelmi intelligencia, konfliktuskezelés, munkaerő-piac

Dr. Bécsi Zsófia, PTE BTK

becsizsofi@gmail.com

Mit és miért tanítunk?

A hasznos tudás fogalmának megváltozása mint nevelésfilozófiai kérdés

Susan Greenfield agykutató mérési eredményekkel támasztotta alá gondolatait a generációs különbségekről, melyekkel először találkozhattak a téma iránt érdeklődő magyar olvasók még a 2000-es évek elején. Identitás a XXI. században című könyvében hívja fel a figyelmet a koncentrációs nehézségekre, valamint a koncentrációs idő drasztikus lecsökkenésére. (Greenfield: 2009) Azóta azonban már egy újabb generációról is vannak adataink, az alfa-generációról, de megkockáztatom, hogy már a béta-generáció is jelen van társadalmunkban, a kisóvodások személyében. A megnövekedett számú mérés és tapasztalat a generáció-kutatók munkája iránti robbanásszerű érdeklődéshez vezetett. Ma már egyértelmű tény, hogy az eltérő generációk tagjaiként nemcsak másként kommunikálunk, más a munkához, tanuláshoz fűződő viszonyunk, de mást is értékelünk hasznosnak. Az iskolának erre is, mint valamennyi társadalmi jelenségre, változásra, reagálnia kell. A tanítási módszertanok folyamatos megújulását mindig az hívja életre, hogy valamiképpen ellehetetlenülnek a tantermi tevékenységek a korábbi formájukban. A frontális oktatás egyrészt életidegen helyzeteket teremt, másrészt kiderült, hogy nem tud elég hatékony lenni. A hatékonyság kérdését azonban nem csak a tudás átadásának módja, hanem magának a tudásátadás tárgyának kapcsán is meg kell vizsgálnunk. Többek között a megnövekedett információmennyiség miatt történhetett, hogy a mai diákok már nem fogadják el vakon a tananyagként definiált tartalmakat. Az általuk könnyedén hozzáférhető tartalmak, mint információhalmazok, csak a tudás illúzióját keltik, mégis, a felhasználók számára ez jelenti az ismeretet. A változó világhoz igazodni úgy lehetett, hogy a konkrét ismeretek helyett a fókusz a kompetenciákra került át. Előadásomban azt a kérdést járom körül, hogy vajon a 21. században mit és miért tanítunk, mi az, ami valóban hasznos a diákjaink számára.

Kulcsszavak: hasznos tudás, generáció kutatás

SZEKCIÓELŐADÁSOK

Mentálhigiénés kihívások és kiegés/társadalmi jóllét szekció

Szekcióelnök: Dr. Szobeczkiné Dr. Pócsi Orsolya

**Takácsné Szabó Melinda, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Neveléstudományi
Doktori Iskola**

melinda.takacsne.szabo@gmail.com

Túlterhelt gyermekkor – A gyermekkori kiegész jelensége

A kiegész fogalma általában a felnőttek munkahelyi környezetéhez kapcsolódik, a tartós stressz, a túlterheltség és az elismerés hiánya a motiváció csökkenéséhez és fizikai, valamint mentális kimerültséghez vezet. Az utóbbi években azonban egyre nagyobb figyelem irányul a gyermekek és serdülők körében jelentkező kiegész jelenségére is.

A gyermekkor egy olyan életszakasz, amelyet hagyományosan a játék, a tanulás és a személyes fejlődés jellemez. Azonban a modern társadalom elvárásai és a szülők ambíciói miatt a gyermekek egyre nagyobb terhelésnek vannak kitéve. Az iskolai követelmények, a különórák, a sport, valamint a szociális elvárások kombinációja gyakran túlzott nyomást helyez a gyermekekre, amely fizikai, mentális és érzelmi következményekkel járhat. Mindemellett egyre fiatalabb korban kezdenek el digitális eszközöket használni, és ezek az eszközök egyre nagyobb szerepet játszanak a tanulásban, a szórakozásban és a szociális kapcsolatok fenntartásában. Bár a digitális eszközök számos előnyt kínálnak, egyre több kutatás mutat rá arra, hogy a túlzott digitális eszközhasználat szintén hozzájárulhat a gyermekkori kiegészhez.

Ez a jelenség egyre nagyobb kihívást jelent a modern társadalomban, mind az oktatási rendszer, mind a szülők részéről fokozott figyelmet és felelősségvállalást igényel. A gyermekek mentális és fizikai egészségének megőrzése érdekében elengedhetetlen a megelőzési stratégiák bevezetése és alkalmazása, amelyek segítenek a túlterheltség, a szorongás és a stressz

csökkentésében. Az oktatási intézmények és a családok közötti együttműködés kulcsfontosságú a gyermekek kiegyensúlyozott fejlődésének támogatásában és a kiégés elkerülésében.

Ez a tanulmány a túlterhelt gyermekkor jelenségét vizsgálja, megvilágítva annak okait, következményeit, valamint a kiégés megelőzésének lehetséges módjait. A szülők, pedagógusok és a társadalom közös felelőssége, hogy támogassák a gyermekeket abban, hogy kiegyensúlyozott életet tudjanak élni, és elkerüljék a túlterheltség negatív következményeit.

Irodalom

Elkind, D. (2016). *Hajszolt gyerekek. Felnőni túl gyorsan és túl korán*. Libri. 2016.

Elkind, D. (2017). *A játék ereje. A visszakapott gyermekkor*. Jaffa Kiadó.

Ginsburg, K. R. (2007). The importance of play in promoting healthy child development and maintaining strong parent-child bonds. *Pediatrics*, 119(1), 182-191.

Luthar, S. S., & Becker, B. E. (2002). Privileged but pressured? A study of affluent youth. *Child Development*, 73(5), 1593-1610.

Mahoney, J. L., Harris, A. L., & Eccles, J. S. (2006). Organized activity participation, positive youth development, and the over-scheduling hypothesis. *Social Policy Report*, 20(4), 1-31.

Payne, K. J. (2013). *Egyszerűbb gyermekkor*. Kulcslyuk kiadó.

Reuter, M., Kirsch, P., & Hennig, J. (2021). The impact of chronic stress on health: The role of the stress response and the brain. *Neuroscience and Biobehavioral Reviews*, 125, 1-9.

Twenge, J. M., & Campbell, W. K. (2018). Associations between screen time and lower psychological well-being among children and adolescents: Evidence from a population-based study. *Preventive Medicine Reports*, 12, 271-283.

Silva, J. R., & Nunes, S. P. (2020). Time pressure, burnout, and school performance in high school students. *Educational Psychology*, 40(3), 393-408.

Kulcsszavak: kiégés, gyermekkor

Tóth Tímea Emese, Eötvös Loránd Tudományegyetem - Dr. Szobeczkiné Dr. Pócsi Orsolya, Miskolci Egyetem

toth.emese@tatk.elte.hu, orsolya.szobeczkiné.pocsi@uni-miskolc.hu

Az ökoszorongás, mint láthatatlan fék

Ökoszorongás, környezeti aggodalom, ökögyász - bárhogy is nevezzük (Coffey és mtsai., 2021), egyre nagyobb prevalenciájú mind a pszichológiai, pszichiátriai szakmai közegben, mind beszédtemaként a laikus nyilvánosságban (Tóth, 2022). Mindezek ellenére azonban nem számít hivatalosan mentális betegségnek a DSM-5, sem a BNO-11 osztályozási rendszer szerint, így nemcsak a kezelése, de az erről folytatott őszinte és nyílt diskurzus is korlátokba ütközik. A hétköznapi életet egyre jelentősebb mértékben befolyásoló jelenség változatos formátumokat ölt, melyek szorosan kapcsolódnak a hétköznapi életben már egyébként is jelen lévő olyan problémákkal, mint akár a kiégés vagy a mentálhigiénés kihívások. Mindháromban közös, hogy az egyén stresszre, tehetetlenségére és túlterheltségre adott válaszáról van szó, melyek összefonódnak a modern élet kihívásaival és a környezeti válsággal. A kapcsolódás a túlterheltség és tehetetlenség, a fizikai és érzelmi kimerültség, az egzisztenciális szorongás és a közös társadalmi és globális hatások képében jelenik meg, melynek kiemelt célpontjai a köznevelésben, felsőoktatásban tanuló fiatalok. Az egyének különféle élethelyzetei, potenciái és megoldási sémái miatt perszonális, a környezeti problémák a kultúránként és társadalmanként különböző megjelenési formái miatt interdiszciplináris megoldási lehetőségeket igényelnek, így jelen előadásban is eme kettősségre törekszünk. Jelen előadás célja, hogy az ISSP 2020-as Környezetvédelem moduljának másodelemzésének eredményeinek felhasználásával, valamint terápiás történetekkel bemutassuk a jelenséget, és próbáljunk megoldási javaslatot adni a probléma kezelésére, (Pócsi és Csepeli, 2023), kiemelt figyelmet fordítva a fiatalok élethelyzetére.

Felhasznált irodalom:

Coffey, Y., Bhullar, N., Durkin, J., Islam, M. S., & Usher, K. (2021). Understanding Eco-anxiety: A Systematic Scoping Review of Current Literature and Identified Knowledge Gaps. *The Journal of Climate Change and Health*, 3, 100047.
<https://doi.org/10.1016/j.joclim.2021.100047>

Pócsi, O., & Csepeli, G. (2023). *Az értékhányos helyzetek kihívása*. In *Hatékonyág és koherencia a pedagógiában, gyógypedagógiában és tanárképzésben* (pp. 64–68).

Tóth, T. E. (2022). Analysis of the Twitter discourse on sustainability using natural language processing. *Edukacja Ekonomistów i Menedzerów*, 62(4).
<https://doi.org/10.33119/EEIM.2021.62.5>

Kulcsszavak: ökoszorongás, ökögyász

Rucska Andrea, Miskolci Egyetem Egészségtudományi Kar - Lakatos Csilla, Miskolci Egyetem Egészségtudományi Kar - Mélypataki Gábor, Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar

andrea.rucska@uni-miskolc.hu

Munkahelyi mentálhigiéné a munkahelyi bántalmazás tükrében

A WHO a munkaszervezést és a megfelelő munkakörülményeket az egészségmegőrzés részeként kezeli, a stresszkezelést pedig a munkahelyi egészségvédelem fontos elemének tekinti. A munkahelyi mentálhigiéné az alkalmazottak mentális egészségére és jóllétére összpontosít, és pozitív hatással van a teljesítményre, motivációra és hosszú távú elkötelezettségre. A munkahelyi bántalmazás, a mobbing erősen negatív hatással bír az egészségi állapotra és kihat a munkateljesítményre is. Kutatási célunk a munkahelyi bántalmazások feltárása és annak megismerése, hogy milyen hatással van munkavállaló hétköznapijaira, mentális és szomatikus állapotára.

Anyag és módszer

Az online keresztmetszeti kutatás kérdőívét google űrlap formájában tettük közzé a közösségi média felületeken, a folytonos megosztások miatt a hólabda mintavételi technikát alkalmazva. A kutatásba 18 év feletti munkavállalókat vontunk be. A mintaválasztás miatt a kutatás nem reprezentatív.

Az adatfelvételhez a COPSOQ kérdőívet (Koppenhágai Kérdőív a Munkahelyi Pszichoszociális Tényezőkről II), a WHO Általános Jól-lét Kérdőívet (WBI-5), és a DASS21, és az Élettel való elégedettség skálát (SWLS) használtuk a háttérváltozók kiegészítésével.

Eredmények: Az adatfelvételben 631 fő aktív munkavállaló vett részt, átlagéletkoruk $43,2 \pm 10,6$ év. Többségében felsőfokú iskolai végzettséggel rendelkeznek (55,3%). Többnyire nagyvárosban (39,9%) és kisvárosban (27,1%) élnek. A válaszadók 18,3% említette a vezetői „szekálást” és a beosztottak általi „szekálást” pedig 11,3%-ban említették. Leggyakoribb az ügyfél általi szekálás (19,6%). A válaszadók 9,4%-a enyhe, 5,4% mérsékelt depressziót mutat, 4,6% enyhén és 4,6% mérsékeltén szorong, továbbá 5,2% enyhén stresszes. A mentális állapot gyenge, szignifikáns összefüggés mutat a felettes általi „szekálás”-sal ($r=0,206$; $p<0,0000001$) és a munkatársi szekálással ($r=0,207$; $p<0,0000001$).

A munkahelyi bántalmazás nem elhanyagolható a munkavállalók esetében, hiszen a válaszadók 49,1%-a átélte valamilyen módon, mely erős kihatással van a dolgozók mentális állapotára.

Kulcsszavak: munkahelyi mentálhigiéné, munkahelyi bántalmazás, mobbing

Pócsi Emese, EKKE TDI

pocsi.emese@gmail.com

A kulturális trauma megközelítésének fejlődése A kulturális trauma fejlődésének megközelítése

A kulturális trauma tanulmányozása jól megalapozott kutatási paradigmává fejlődött. Bár Ron Eyerman kulcsszerepet játszott ebben a folyamatban, ez az előadás áttekintést nyújt a kulturális trauma magyarországi megközelítésének fejlődéséről, azzal a tágabb céllal, hogy megvilágítsa ezt a kialakulóban lévő kutatási paradigmát. Elsőként a trauma fogalmának megalkotásáról, majd a kritikai ellendiskurzusról ejtek pár szót, kitérve arra a folyamatra, melynek végeredményeként Jeffrey C. Alexander megfogalmazza a kulturálistrauma-elmélet szociológiai definícióját, ezzel összefüggésben ismertetem az ugyancsak általa megalkotott mesternarratívát, valamint a hordozócsoporthoz nevezett jelentésalkotó szereplőket. Majd olyan kulcsfontosságú témákat fogok vizsgálni, mint az események és reprezentációjuk közötti kapcsolat, az affektus és az érzelmek fontossága, a kollektív emlékezet szerepe, a dramaturgiai perspektíva elfogadása és Eyerman többdimenziós kutatási módszertana, a thick explanation. Kis kitekintést teszek a hordozócsoporthoz fogalmának kiszélesítésére Eyerman szemszögéből, valamint középutas elméletének kialakítására. Áttekintésre kerül Jörn Rüsen értelmezői perspektívája a múltból, a múltban történt események megtapasztalásának normális, kritikai és katasztrofális vagy traumatikus módjairól. Rüsen a detraumatizáció megakadályozását a „másodlagos traumatizálásban” látja, egy újfajta történelmi narrációban. Megvizsgálom, hogyan jelenik meg ez a javaslat az irodalmi szövegekben reprezentációs műveletek által. Megpróbálok különbséget tenni a fogalmak töredezett fogalmi hálójában szereplő definíciók között: kollektív trauma, traumatikus esemény és seb, közös emberi sors. A konklúzió a kulturális traumakutatás lehetséges jövőbeli irányait, valamint a traumatikus tapasztalatok irodalmi reprezentációjának kérdéseit vizsgálja. Ennél a kérdéskörnél Dominick LaCapra elméletét hívom segítségül: hogyan nyílik meg a szöveg gyászunkja révén az újrakezdés lehetősége.

Kulcsszavak: kutatási paradigma, kulturális trauma, kollektív trauma, irodalmi reprezentáció

Mentálhigiénés kihívások és kiégés az iskolákban: a szociális segítő szemével

Előadásomban az Egri Járásban található köznevelési és szakképző intézményekben tapasztalt legújabb mentálhigiénés kihívásokat mutatom be az óvodai és iskolai szociális segítő munka szemszögén keresztül. Gyermekvédelmi szakemberként máshogy tekintünk a problémákra, mint a pedagógusok, azonban a cél mindenképpen az összefogás és a közös küzdelem kell, hogy legyen egy egészségesebb generáció felnövekvéséért. Napjainkban rendszeresen hallunk a fiatal generáció rossz mentális állapotáról és a digitális robbanás hatására már szinte nyomon sem lehet követni a változásokat. Sajnos maguk a gyermekek is el vannak veszve ebben a világban, amelynek a hatását a család után leginkább az iskolákban lehet észrevenni.

Mintegy húsz évnyi terepen végzett szakmai tapasztalattal a hátam mögött kívánom felsorolni azokat a napjainkban egyre jobban elterjedt jelenségeket a gyermekek és családjaik körében, amelyek olyan kihívások elé állítják a pedagógusokat és az iskolavezetést, amire gyakran nem látnak megoldást, és a sok hiábavaló próbálkozásnak sajnos kiégés lesz a vége. Ezáltal kiváló tanárokat veszítünk el, és egyre kevesebb fiatal vágyakozik erre a pályára, mert nem a szépségeit, hanem a nehézségeit látják a szemük előtt. Az általam és kollégáim által tapasztalt mentális és magatartászavarok, valamint az összetett és problémás helyzetek kezeléséhez nagy szükség van a külső szakemberekre az iskolákban, mivel a pedagógusok nincsenek kiképezve ennek szakszerű kezelésére. Ennek alátámasztására néhány megtörtént esetet fogok bemutatni, amin keresztül jól levezethető az iskolák számára nagy terhet jelentő kihívásokkal való megküzdés, illetve annak hiánya. Ennek keretében bemutatom az iskolai szociális segítés és egyéb szakemberek működésének és funkcióinak a szerepét a pedagógusok támogatásában, és a kiégés megelőzésében. Ki fogom emelni, hogy az általános jólét, az iskolai lemorzsolódás megelőzése és a már kialakult helyzeten való javítás érdekében milyen közvetlen segítséget és ajánlásokat tud adni a szociális szakma az oktatás-nevelés színterében dolgozók számára.

Kulcsszavak: iskolai szociális segítés, mentálhigiéné, kiégés, esettanulmány

SZEKCIÓELŐADÁSOK

Tanulási nehézségek és megoldási lehetőségeik 1. szekció

Szekcióelnök: Tóthné dr. Aszalai Anett

Hegedűsné Dudás Dominika, Csongrád-Csanád Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat

Makói Tagintézménye

dudasdominika77@gmail.com

A logopédiai alapellátást igénylő gyermekek számának változása az elmúlt 10 évben

A köznevelésben a 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről szóló törvény alapján a pedagógiai szakszolgálatok alapfeladatai közé tartozik a logopédiai ellátás. A pedagógiai szakszolgálatok működését a 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről rendelet szabályozza, amely megállapítja, hogy a logopédiai ellátás feladata: *„a hangképzés, a beszéd, a beszélt és írott nyelvi képesség fejlődési és szerzett zavaraihoz, továbbá a specifikus tanulási zavarokhoz (diszlexia, diszortográfia, diszgráfia, diszkalkulia) kapcsolódó prevenció, állapotmegismerési és terápiás tevékenység.”* (15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet 25.§). Már a jogszabályból is jól látható, hogy a logopédus nem csak a „pösze”, azaz az artikulációs zavart mutató, beszédhanghibával rendelkező gyerekek ellátását végzi, ennél sokkal szélesebb palettáról van szó. A logopédiai ellátást a 15/2013 EMMI rendelet szabályozza, amely előírja a harmadik és ötödik életévüket betöltött gyermekek beszéd- és nyelvi fejlettségének szűrését. A diagnosztikus folyamatot követően a gyermek szükségleteihez igazodva a logopédusok kompetenciája ellátni, megszervezni a logopédiai terápiát. A mindennapi gyakorlatban azt tapasztaljuk, hogy mind a korai ellátásban, mind az óvodás korú gyermekek ellátásában egyre csak nő az igény a logopédiai megsegítés és a logopédiai terápiák iránt. Kutatásunkban elemezzük az Oktatási Hivatal adatbázisa alapján a szakszolgálatok megalakulása óta, 2013 és 2023 között a logopédiai ellátást igénylők körét, valamint az ellátottak számának változását. Körül járjuk azokat a lehetőségeket, amelyek a beszéd- és nyelvi

elmaradások felmérésére irányulnak, valamint bemutatjuk azokat az utakat, amelyet a gyermek logopédiai ellátásig bejár. Végezetül összegezzük azokat a kihívásokat, amelyekkel a logopédusoknak nap mint nap meg kell birkózniuk.

Kulcsszavak: pedagógiai szakszolgálat, logopédia, ellátottak száma, nehézségek

Bozsikné Vig Marianna, Miskolci Egyetem, Gyógypedagógiai Intézet

mariann.bozsikne.vig@uni-miskolc.hu

Az iskolaérettlenség hatása az egész életen át tartó tanulásra

Az előadás első részében szeretném bemutatni a tanulási nehézség fogalomban történt változást az elmúlt évtizedekben, hogyan lett a Porkolábné dr. Balogh Katalin által körülhatárolt fogalomból egy gyűjtőfogalom, amely jelenleg elvesztette tartalmát. Kérdésként merül fel, van-e még különbség a tanulási nehézség és a tanulási zavarok, mint fogalmak között?

Az előadásban kitérnék arra is, hogy iskolaérettség egy rendkívül tág fogalom, aminek az elérése egy fordulópont a gyermek életében, pontosabban az idegrendszerének érésében. De ahogy a fejlődés mindenkinél más ütemben zajlik, az iskolaérettség elérésében is látunk különbségeket. A jelentősége viszont nem kicsi, hiszen teljes mértékben meg fogja határozni, az iskolai beválást. Az iskolaérettség hiánya szinte behozhatatlan hátrányokat teremt az iskolai alapkészségek elsajátításában. De nemcsak a kognitív fejlődés terén, hanem a szociális érettségben, és a testi fejlődésben is.

Az előadásban szeretném bemutatni, hogy a hiányzó készségek, részképességek hogyan, milyen szinteken nyilvánulnak meg a gyermek és felnőttkorban, és milyen következményei lehetnek a későbbi tanulási folyamatokra is. Miért nem jó a szövegértése a felső tagozatosoknak, és ez milyen hatással lesz a tanulási motivációjukra?

Fontos kiemelni az eriksoni szakaszok alapján, hogy milyen pszichoszociális következményei lesznek az iskolaérettlenségnek. Teljesítmény vagy csökkentértékűség? Mit látunk manapság? Milyen következményei vannak a felnőttkorban?

2020-tól az iskolaérettségi vizsgálatok is más módon zajlanak, mint korábban, hatósági elrendelés alapján. Szeretném az előadásban tapasztalatok alapján megosztani ennek az előnyeit és hátrányait.

Kulcsszavak: iskolaérettség, idegrendszeri érés, tanulási nehézség, fogalmak változása, vizsgálatok változásának tapasztalatai

A kiemelt figyelmet igénylő tanulók olvasási képességeinek fejlesztése online környezetben

Az 1980-as évektől tapasztalható az iskolákban a számítógéppel segített oktatás, melyet Barely at al. (2002) hatékony eszközként azonosították a veszélyeztetett tanulók teljesítményének javításában. Számos kutatás igazolta a technológiai háttérű fejlesztőprogramok előnyét, sikerességét (Sivin-Kachala & Bialo, 2000; Barely at al., 2002; Scoter & Boss, 2004; James, 2014). A számítógép alapú programok lehetőséget biztosítanak a tanulók differenciált oktatására, mivel lehetővé teszik a valós idejű adattermelést, és az azonnali tanulói teljesítmény megjelenítését, aminek kiemelt szerepe van a differenciálásban, ha a diáknak hiányossága, elmaradása van, vagy további támogatásra van szüksége (Jenkins, Schulze, Marti, & Harbaugh, 2017; Campbell at al., 2022).

Az olvasási készségek javítása érdekében egyre több olyan számítógépes program született, melyeknek célja a tanulók olvasási teljesítményének előmozdítása (Carlson és Francis, 2002; Guthrie et al., 2004; Jamshidifarsani et al., 2019).

Már sokat tudunk a hatékony tantermi és egyéni olvasástanítás összetevőiről, azonban a technológiai háttérrel készült tantervhez igazodó és azt kiegészítő olvasási beavatkozások hatásvizsgálatával kapcsolatban több kutatásra van szükség. Ez az előadás bővíti az olvasás területén lemaradó, kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos jelenlegi ismereteinket egy innovatív felzárkóztató program értékelésével. A program alapja a standard olvasástanítási bizonyítékokon alapuló összetevők, melyeket ötvöztünk az egyes nyelvi szintekkel, valamint az online tanulási eredményekkel (bővebben: Szili at al., 2022). Az innovatív fejlesztés egy tanterv alapú, játékos online olvasási készségfejlesztő program, mely a szövegértés fejlesztésére összpontosít.

Jelen előadás célja a 3-4. osztályos tanulók részére létrehozott olvasás és szövegértés online fejlesztő programban részvevő kiemelt figyelmet igénylő tanulók teljesítményének értékelése, a szövegértés területén bekövetkezett teljesítményváltozások elemzésével személy és csoport szinten egyaránt. Eredményeink alapján megállapítható, hogy a kiemelt figyelmet igénylő tanulók közül a beavatkozás hatásának kiterjesztése a hátrányos helyzetű diákok esetében volt a legmarkánsabb (Cohen's $d=0,72$). Az eredmények arra utalnak, hogy az olvasási készségek

jelentősen és hatékonyan fejlődhetnek nemcsak hagyományosan, hanem számítógépes környezetben is.

Kulcsszavak: kiemelt figyelmet igénylő tanulók, olvasási képességek, online tanulási környezet

Kovács Andrea, Nagykátai járási Óvoda, Általános Iskola, EGYMI

kovacs.andrea.oktatas@gmail.com

Felelősségvállalással a különleges bánásmódot igénylő gyermekek/tanulók integrált és különnevelésében. Mit teszünk, hol tartunk Pest Vármegyében; a nagykátai térségben?

A különleges bánásmódot igénylő tanulók ma már minden közoktatási intézmény ajtaján kopogtatnak. Nevelésük párhuzamosan folyik különnevelés keretében és integráltan a többségi intézményekben. Egyre több azoknak az intézményeknek a száma, amelyek alapító okiratuk, szakmai alapidokumentumuk alapján nyitottak az új szakmai és környezeti kihívásokra, készek a befogadásra. Vajon valóban készek?

A gyógypedagógiai tevékenység egyik legfontosabb sikerkritériuma, hogy a gyermekek társadalomba való beilleszkedése megvalósulhasson. Mindannyiunknak, akik velük foglalkozunk felelősségünk, hogy bármilyen helyszínen is folytatják tanulmányaikat, a számukra legjobbat, legkiválóbbat kapják. Az esélykülönbségek felerősödése a különleges bánásmódot igénylő tanulók pályafutását is befolyásolják. Közülük csak szórványosan kerülnek be a középfokú, illetve a felsőfokú oktatásba, iskoláikat az átlagosnál kevesebben fejezik be. Jövőjük a befogadó társadalomban alapvetően függ attól, hogy a szakmaközi együttműködés, a felelősségteljes közös gondolkodás mennyire tud kiteljesedni. Attól, hogy az egyének, a közösségek és a társadalom különböző szervezetei mennyire képesek és mennyire készek az esélyteremtés érdekében elköteleződni és együttműködni.

Előadásomban röviden bemutatom azt, hogy a 2018. augusztusában megalakult Nagykátai járási EGYMI mostanra kialakult szervezete mit ért el azzal, hogy felelősséget vállalt egy járás gyógypedagógiai ellátásának összefogásáért. Hogy mit tett és tesz azért, hogy a járásban élők megismerjék az általunk ellátottakat, valamint a gyógypedagógiai hivatás szépségét.

Célunk, hogy a térségünk intézményeinek képviselői, szakemberei előítéletek nélkül, az itt dolgozó szakemberek tapasztalatáért forduljanak hozzánk szakmai tanácsért, és nyitottan érkezzenek intézményünk falai közé.

Kulcsszavak: különleges bánásmódot igénylő tanulók, esélykülönbségek, integráció, különnevelés, szakmai és emberi felelősségvállalás, elköteleződés, esélyteremtés, szemléletformálás, társadalmi befogadás, szakmaközi együttműködés, inkluzív szemlélet

Kihívások és lehetőségek a fonológiai tudatosság fejlesztésében

Napjaink egyik legnagyobb kihívása a megfelelő minőségű és mennyiségű nyelvi fejlesztés biztosítása minden gyermek számára. A fonológiai tudatosság témaköre nem véletlenül került reflektorfénybe az utóbbi években. Az említett képesség a nyelvi rendszerünk részeként a szavak belső szerkezetéhez való tudatos hozzáférés lehetőségét feltételezi, vagyis a hangokkal történő manipulálásért is felelős (Csépe, 2006). Kiemelt szerepet kell tulajdonítanunk a fonológiai tudatosságnak, hiszen a beszédhangok azonosításának és analizálásának képessége, ezek fejlettsége jelentősen befolyásolja a későbbiekben az olvasás- illetve íráselsajátítás sikerességét (Juhász, 2023). A téma aktualitását tükrözi, hogy folyamatosan növekszik azon gyermekek száma, akiknél nyelvi elmaradás tapasztalható, és akiknek gondot okoz az olvasás-írás tanulás. A fonológiai tudatosság fogalmát a hazai és a nemzetközi szakirodalmak is különféle módon értelmezik, eltérő meghatározásokkal illetik, mégis egyhangúan kiemelik több területre kiterjedő hatását, tanulástámogató szerepét. A kutatás célja különféle definíciókon keresztül feltárni a fonológiai tudatosság fontosságát, és egy kísérleti stádiumban lévő fejlesztő program bemutatását, amely lehetőséget kínál az óvoda-iskola átmenet támogatására. Az említetteket alapul véve, szükségesnek látszik a gyermekek fonológiai tudatosságának nyomon követése, fejlesztésükre irányuló játékos gyakorlóanyagok létrehozása még az iskolába lépés előtti időszakban. A kutatás legfőbb hozadéka elméleti aspektusok bemutatásán keresztül feltárni a fonológiai tudatosság jelentőségét, bemutatni az együttműködésen alapuló fejlesztés lehetőségét. A kutatás további célja felhívni a figyelmet a prevenció jelentőségére, szükség esetén a mielőbbi fejlesztésre, ezáltal pedig megalapozni a gyermekek iskolakezdését – hiszen a mindennapi életben való sikeres boldoguláshoz, és a társadalomba való beilleszkedéshez elengedhetetlen az olvasási képesség mint a tudás és információszerzés alapvető eszközének elvárt szintű működése (Molnár & B. Németh, 2006).

Kulcsszavak: fonológiai tudatosság, fonológiai tudatosság fejlesztése

Kiss-Horváth Ilona, FPSZ Beszédjavító, Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménye - Tóthné dr. Aszalai Anett, Pázmány Péter Katolikus Egyetem BTK VJTK Tanárképző Tanszék

kiss.horvath.ilona.bj@fpsz.net, tothne.aszalai.anett@btk.ppke.hu

Generációk közötti együttműködés a logopédián

Az utóbbi évtizedekben jelentősen megnőtt a generációs különbségekkel foglalkozó kutatások száma a pszichológia, a marketing, a társadalomtudományok területén egyaránt (pl. Steigervald, 2024; Fehérvári, 2018, Thuma, 2016). Az eltérő generációk együttműködése a hatékony munkavégzés alapja; kialakítása abszolút kihívást jelent minden munkahely, szervezet számára. A pedagógiában és a szűkebben vett gyógypedagógiában is szembetűnő a generációváltás kérdésköre.

Kutatásunkban sajátos munkahelyi környezetben, szakszolgálati intézményben vizsgáltuk az együtt dolgozó munkatársak generációs különbségeit, azok megnyilvánulási formáit és hatását. Célunk a helyztfeltáráson túl az erősségek és fejlesztési lehetőségek beazonosítása volt.

A kutatást SWOT analízissel, a szervezeti kultúra elemzésével végeztük. A vizsgálat kismintás, a mintát 13 fő logopédus és 1 fő pszichológus alkotta.

Eredményeink szerint a generációs különbségek jelen vannak a logopédiai szintéren és ezek többszinten azonosíthatók (szervezeti, vezetési, szervezeti kultúra szintjén). A minőségi pedagógiai, logopédiai ellátáshoz elengedhetetlenül szükséges a munkatársak/generációk működési mechanizmusainak megértése, tudatos elemzése és az együttműködés. Előadásunkban a logopédia területére fókuszálunk, melyben a generációk közötti hídépítés lehetőségeire hívjuk fel a figyelmet.

Irodalom

Fehérvári, B. (2018). A jelen pedagógusai az oktatás jövőjében. *Iskolakultúra*, 28(3-4), 106–109. <https://ojs.bibl.u-szeged.hu/index.php/iskolakultura/article/view/22791> (2024.09.27.)

Steigervald, K. (2024). *Generációk harca - Hogyan értsük meg egymást?* Partvonal Kiadó.

Thuma, O. (2016). Generációs különbségek a munka és az iskola világában. In Fenyvesi, É. & Ványi, J. (Eds.), *Korkép. XXI. századi kihívások* (pp. 212–232). Budapesti Gazdasági Egyetem. ISBN 978-615-5607-20-2

Kulcsszavak: generációs különbségek, gyógypedagógia, logopédiai ellátás, szervezeti kultúra

Szabó Anita, Tanító, Óbudai Nagy László Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem

szanitasz22@gmail.com

Reformpedagógiai módszerek alkalmazása az inkluzív nevelés hatékonysága érdekében

Az óvodákban, iskolákban egyre nagyobb számban fordulnak elő különleges bánásmódot igénylő gyermekek, akiket a Pedagógiai Szakszolgálat határozata alapján integráltan kell oktatni, nevelni. Az integráció önmagában azonban ahhoz, hogy a gyermek ténylegesen egy közösség tagjává váljon. Annak érdekében, hogy egy gyermek, aki egyéni bánásmódban kell részesüljön egy csoport része lehessen, elengedhetetlen az inkluzív szemlélet.

A pedagógus attitűdje hatást gyakorol a csoportközi viszonyokra, a csoport dinamikájának kialakulására. A közösség összetartásának erősítése érdekében sokféle lehetőség közül választhatunk, amelyekből az élménypedagógiai játékok például a szociális kompetenciákat hivatott fejleszteni.

A reformpedagógiákból megismert módszereket az oktatás-nevelés során a pedagógusok többsége igyekszik beiktatni a munkájában. Ezek a módszerek nem csak amiatt fontosak, hogy a gyermekek számára érdekesebb tevékenységeket/órákat tarthassanak, hanem az inkluzív nevelés során is hatékony segítségül szolgálnak. A digitalizáció elterjedésének következtében a generációs változások hatására a pedagógusok a gyermekek figyelmének lekötése érdekében sokkal figyelemfelkeltőbb, interaktívabb órákat szükséges, hogy tartsanak, mint a korábbi években.

A gyermekek nevelése során fontos megtanítani számukra az elfogadást. Olyan szemléletmód átadása, mellyel megtanítjuk számukra miként tudnak együtt dolgozni, értékelni egymás munkáját. A tevékenységek, tanítási órák tervezése közben figyelembe kell venni az egyéni sajátosságokat is. A tervezések során a differenciálás fontosságát már a képzés ideje alatt is elsajátítják a pedagógus hallgatók, de sajnos sok esetben gyakrabban alkalmazzák a mennyiségi differenciálás módszerét. A hatékony fejlesztés érdekében viszont a minőségi differenciálás alkalmazása lenne a legcélravezetőbb.

A differenciáláson felül vannak olyan lehetőségek egy pedagógus „kincsestárában”, melyeket alkalmazva játékosan tudja a gyermekeket fejleszteni, esetleges tanulási nehézségeket akár megelőzni is. Előadásom során ezek közül szeretnék néhányat megemlíteni, ilyen például a Fonomimika módszere, melyet Fazekasné dr. Fenyvesi Margit dolgozott ki.

Kulcsszavak: reformpedagógiai módszerek, inkluzív nevelés

SZEKCIÓELŐADÁSOK

Tanulási nehézségek és megoldási lehetőségeik 2. szekció

Szekcióelnök: Dr. Komjáthy Zsuzsanna

Csizmárné Gede Erika Judit, Miskolci Integrált Óvodai Intézmény

gede.erika.judit@gmail.com

A fogyatékoság a középkorban

A középkori társadalom fogyatékosághoz való viszonya mélyen gyökerezett a korszak hiedelmeiben és vallási meggyőződéseiben. A cikk bemutatja, hogy a fogyatékosággal élő embereket gyakran csodalényekként vagy az ördög művének tartották, és ambivalens módon viszonyultak hozzájuk. A középkori Európa szellemi világát áthatották a boszorkányokkal, váltott gyermekekkel és démoni lényekkel kapcsolatos mítoszok, és ezen képzeletvilág részeként a testi vagy szellemi fogyatékoságot sok esetben isteni büntetésnek vagy gonosz erők beavatkozásának tekintették.

Azonban a kereszténység térnyerésével a fogyatékosághoz való viszony is fokozatosan átalakult. A szerzetesrendek és kolostorok befogadó központokká váltak, ahol a fogyatékosággal élők is helyet találhattak. Az általános korabeli gondolkodás viszont továbbra is ellentmondásos maradt: míg a keresztény tanítások a felebaráti szeretetet és az elesettek támogatását hirdették, a fogyatékoságot gyakran továbbra is a Gondviselés megtorlásának vélték.

A fogyatékoságról alkotott kép sem volt egységes. Például a Down-szindrómás személyeket nem tekintették fogyatékosnak, sőt, ábrázolásaikban angyali alakokként jelentek meg. Ez a fajta elfogadás ritkaságnak számított a középkorban, hiszen a fogyatékos emberek sokszor váltak stigmatizáció és üldöztetés áldozatává, különösen a boszorkányüldözések idején.

A cikk hangsúlyozza, hogy a középkor megítélése a fogyatékoság kérdésében kettős volt: bár a társadalom perifériájára szorultak, egyes vallási közösségek és intézmények védelmet és

otthont nyújtottak számukra. A középkor öröksége napjaink fogyatékoság-politikájára is hatással van, különös tekintettel a befogadás és az elfogadás kérdésére.

Kulcsszavak: fogyatékoság, középkor

**Trixler Bettina, Pécsi Tudományegyetem, Egészségtudományi Kar, Egészségtudományi
Doktori Iskola - Pusztafalvi Henriette, Pécsi Tudományegyetem, Egészségtudományi Kar,
Egészségbiztosítási Intézet, Egészségfejlesztési és Népegészségtani Tanszék**

trixler.bettina@gmail.com

Kvalitatív kutatás a hazai oktatási rendszer kihívásairól autizmus spektrum zavarok esetén

Az autizmus spektrum zavarok változatos tüneti képe és támogatási igénye miatt a szolgáltatások és egyéb oktatási lehetőségek igénybevétele jelentős nehézségekbe ütközhet. Kvalitatív vizsgálatunk célja volt feltárni a családok által tapasztalt akadályokat a nevelés, oktatás színterei alapján. A kutatást az Egészségügyi Tudományos Tanács Tudományos és Kutatásetikai Bizottságának BM/31999-1/2023 engedélye alapján végeztük Magyarországon. Adatgyűjtés gyanánt saját szerkesztésű kérdőívet alkalmaztunk, a 2023 decembere és 2024 februárja között felvételre került tíz interjú adatait kvalitatív tartalomelemzéssel dolgoztuk fel. A szülők által adott válaszok 8 férfi és 2 nő nemű autista személyre vonatkoztak, életkoruk 8-16 év között alakult. Valamennyi tétel esetén nehézségeket azonosítottunk egyéni, környezeti és társadalmi szinten is. A családra nagy teher hárult az akadályok elhárítása szempontjából. A pozitív tapasztalatok mellett a negatív élmények domináltak, a megbélyegzés jelentős problémának bizonyult, de utaltak a bántalmazás verbális formáira is. A pedagógusok részéről az állapot alapvető ismereteinek hiányáról számoltak be a családok. A szakemberek hangsúlyt fektettek a segítségkérés formáinak megtanítására az iskolában, amely a család szempontjából is prioritás volt. Az oktatási rendszerben igénybe vehető egyéb szolgáltatások (szakkör, sporttevékenységek) tekintetében az adaptálási lehetőségek alacsony foka és az anyagi körülmények is determinálták az igénybe vehető szolgáltatások körét, azonban a populációra vonatkozóan jelen kutatásból nem tehetünk általános megállapításokat. A téma átfogó, egyéb aspektusokból történő vizsgálata szükségszerűnek mutatkozik meg az érintett személy és családja mindennapi terheinek mérséklése céljából.

Kulcsszavak: autizmus spektrum zavarok, oktatás, egyenlőtlenségek, nehézségek

**Dr. Erdei Róbert, Miskolci Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar,
Gyógypedagógiai Intézet**

erdeirobert@gmail.com

**A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók számának alakulása
2021-2024 között a B-A-Z Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Encsi Tagintézményében**

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók (BTMN) a kiemelt figyelmet, azon belül pedig a különleges bánásmódot igénylők csoportjába tartoznak a köznevelési törvény meghatározása alapján. A kategória világosan elkülönül a sajátos nevelési igénytől (SNI), azonban bizonyos kérdések felmerülnek akár a kategóriába sorolással, akár az érintett gyermekek, tanulók ellátásával kapcsolatban.

A BTMN bizonyos értelmezés szerint hungarikumnak tekinthető, mivel máshol nincsen ilyen kategória, bár ezzel vitatkoznék. Az SNI kategóriákkal szemben a BTMN megállapítása sokkal kevésbé egyértelműen definiált kritériumok mentén történik. Fontos azt is megemlíteni, hogy nagyon különböző típusú problémák ellátására alkalmazott ernyőkategória a BTMN. A jogszabály a fejlesztő pedagógia hatáskörébe sorolja a BTMN kategóriába sorolt gyermekek, tanulók ellátását. Ez azonban nem ennyire egyszerű. A sajátos nevelési igény kategóriával szemben, ahol az ellátási kötelezettség a gyermeket fogadó intézményt terheli (óvodát vagy iskolát), itt a nevelési tanácsadás keretén belül is megvalósulhat az érintett gyermekek ellátása, tehát a pedagógiai szakszolgálatok szerepe nem csak a diagnosztikus tevékenység és kategóriába sorolás miatt értelmezhető, hanem a gyermeknek nyújtott fejlesztés, ellátás szempontjából is.

Előadásomban és tanulmányomban a köznevelési intézményem (BAZ Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Encsi Tagintézménye) példáján keresztül szeretném bemutatni a BTMN kategóriával kapcsolatos tapasztalatainkat a 2021-2022-es tanévtől napjainkig. Azért jelöltem ki ezt az időszakot, mert a COVID19 járvány utáni visszaállás már ekkor megtörtént, de hatásai még érezhetőek voltak. Ezen túlmenően a szakszolgálati tagintézmény is komoly változásokat élt meg. Az Encsi Járás kedvezményezett, komplex programmal fejlesztendő, tehát a járás nevelési-oktatási intézményei is komoly nehézségekkel kénytelenek megküzdeni. Előadásomban a számszerű adatokon túl kitérek az ellátás nehézségeire és tapasztalataira, a

nevelési-oktatási intézményekkel való együttműködésre és a diagnosztikus folyamatból lesűrhető következtetésekre.

Kulcsszavak: beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók, pedagógiai szakszolgálat

Sándor Tamás, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem

sandor.tamas@uni-eszterhazy.hu

Átmeneti gondozásba vett tanulók tanulási nehézségeinek szakmaközi együttműködés által történő kezelése

Az általam készített tanulmány a 6-14 éves általános iskolában tanulók átmeneti gondozásba vett csoportját vizsgálja. A vizsgált populáció speciális élethelyzetéből adódóan kiemelten veszélyeztetett a tanulási nehézségek kialakulását illetően. Az eredeti lakóhelyükről és iskolájukból kiszakított gyermekek számára az adaptáció időszaka alatt időlegesen nehezített a kultúrtechnikák megtanulása, látványos normaszegések jelentkeznek egyéni és társas interakcióikban, amelyek a tanuló társaihoz viszonyított lemaradását eredményezheti a tananyag elsajátítása során. Mindez a tanulási elmaradás, -gyengesség kategóriájába sorolódik és átmeneti zavarként jelentkezik. Annak érdekében, hogy a szerzett hátrány minél kisebb, és így behozható legyen, a pedagógusok szakma eszközei mellett (felzárkóztatás, differenciálás, fejlesztés) a szülők motivációs eszköztárát és a családgondozók segítői kompetenciáit is érdemes az ügy szolgálatába állítani. Az így kialakított szakmaközi együttműködés hatékonysága az új viszonyokhoz való alkalmazkodás időtartamának csökkenését eredményezi. Elméleti célom a tanuló új iskolába kerülésekor történő adaptáció idejét lerövidítő szakmaközi együttműködési formák feltárása. A kutatás az iskolai kudarcok megelőzésének hatékonyságát növelheti. A hipotézisem az, hogy a pedagógusok, gyermekvédelmi szakemberek és a szülők együttműködése révén a tanulási nehézség megelőzhető, csökkenthető, kezelhető. Kutatásom során kérdőívet használtam az átmeneti gondozást végző intézmények szociális szakembereinek lekérdezéséhez, a tanulók, a tanulók családja és a pedagógusok körében a megfigyelés módszerét alkalmaztam, az elhelyezett családoknál az esetleírások dokumentációját elemeztem. Mintaként a családok átmeneti otthonában elhelyezett 6-14 éves korú tankötelezett tanulók jelennek meg kutatásomban. Hipotézisem megerősítést nyert; a célcsoport azon tagjai, akik szülei, tanárai és családgondozói között szoros szakmaközi együttműködés valósult meg, rövidebb idő alatt adaptálódtak a megváltozott körülményekhez.

Kulcsszavak: nevelés-oktatás, gyermekvédelem, átmeneti gondozás, tanulási nehézség

Dr. Komjáthy Zsuzsanna, Miskolci Egyetem BTK Gyógypedagógiai Intézet

zsuzsa.komjathy@gmail.hu

SNI Kihívásai a köznevelésben

Évszázadunkban jelentős mértékben megnövekedett és folyamatosan tovább növekszik a sajátos nevelési igényű tanulók száma a köznevelésben, mely többféle okra vezethető vissza (Komjáthy, 2018; 2024). Egyrészt társadalmi, oktatási és kulturális változásokra, melyek generációnként igényelnék a folyamatos változást, megújulást az oktatásban, másrészt pedig vélhetően evolúciós átalakulásnak lehetünk részesei, mely maga után vonja a képességeink átalakulását, mely az oktatásban is alkalmazkodást igényelne a változásokhoz. A statisztikai adatok alapján aggályos, hogy a szakpolitika tudatos újragondolása nélkül, századunk az „*SNI évszázadaként*” fogja beírni magát a pedagógiatörténetbe (Komjáthy).

Jelen előadásnak nem célja a sajátos nevelési igény (továbbiakban: SNI) létrejöttének evidens okait vizsgálni. Sokkal inkább szeretnénk azokra a társadalmi, pedagógiai, és pszichológia jelenségekre - okokra rávilágítani, melyek „fogyatékosító” tényezőként vannak jelen az oktatásban. Az iskolák által nyújtott ismeretanyag nem szolgálja feltétlenül a modern kor társadalmi és munkaerőpiaci igényeknek való megfelelést, és továbbra is komoly kihívások elé állítja a lelkiismeretesen dolgozó pedagógusokat és gyermekeinket a sokszor „életszerűtlen” tananyag befogadása.

Előadásomban az oktatási rendszer hiányosságaira szeretnék fókuszálni, amivel a jelenlegi oktatáspolitikai irányzat még napjainkig sem tudott együtt változni, megújulni s ezzel párhuzamosan megfelelő színvonalú oktatási rendszert felállítani, és működtetni – sem a többségi, sem pedig a sajátos nevelési igényű tanulók számára.

Kulcsszavak: SNI évszázada; oktatáspolitikai; életszerűtlen tananyag; változó képességek

**Trembulyák Márta, Széchenyi Egyetem Apáczai Csere János Pedagógiai,
Humán-és Társadalomtudományi Kar**

trembulyakmarta@gmail.com

Gondolatok az együttnevelésről

1993-ban lehetőség nyílt az integrált oktatásra Magyarországon. Azóta rengeteg idő eltelt, de a vélemények még mindig sok tekintetben nem változtak a pedagógusok részéről. A kutatásban a közel 700 tanító és tanító hallgató véleményét alátámasztják az együttnevelésben dolgozó gyógypedagógusok és pedagógusok interjúban elmondott gondolatai. A gyakorlati szemléleti változás és a pedagógiai paradigmaváltás nem történt meg az inkluzív oktatás elindulásával. (Csépe, 2022) A kutatásból származó eredményeket, gondolatokat a pedagógia nyelvére próbálom fordítani, amivel segíthetjük a leendő tanítók képzésének megújítását a neurodiverz gondolkodás irányába.

Kulcsszavak: együttnevelés, tanítóképzés, neurodiverzitás, pedagógia, innováció

**Lengyelne dr. Molnár Tünde, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem – Toldi Lajos,
Eszterházy Károly Katolikus Egyetem**

lengyelne.tunde@uni-eszterhazy.hu, toldi.lajos@gmail.com

Tanulási nehézségek és megoldási lehetőségeik - A ChatGPT adaptív oktatórendszerekbe történő integrálási lehetőségeinek vizsgálata

A mesterséges intelligencia ígéretes lehetőségeket nyit meg a személyre szabott oktatás területén, különösen a tanulási nehézségekkel küzdő diákok támogatásában. Az intelligens oktatórendszerek (ITS) adaptív módon alkalmazkodnak a tanulók egyéni szükségleteihez, javítva ezzel a tanulási eredményeket. A ChatGPT integrációja lehetőséget kínál arra, hogy ezek a rendszerek hatékonyan reagáljanak a tanulók specifikus problémáira, mint például a diszlexia vagy az ADHD.

Kutatásunk célja annak vizsgálata, hogyan javíthatja a ChatGPT az ITS rendszerek teljesítményét, különös tekintettel a tanulási akadályok leküzdésére és a személyre szabott visszajelzések biztosítására. A ChatGPT lehetővé teszi a tanulók számára, hogy interaktív támogatást kapjanak, amely segíti a szövegértésüket, egyszerűsíti a bonyolult tananyagot, és figyelembe veszi a koncentrációs nehézségeiket is.

Az előadás bemutatja, hogyan támogathatja a ChatGPT az adaptív oktatási környezetek létrehozását, különös tekintettel a tanulási nehézségekkel küzdő diákokra. A technológia olyan rugalmas tanulási feltételeket biztosít, amelyek lehetővé teszik a tanulók fejlődésének folyamatos nyomon követését, a pedagógusok számára pedig segítséget nyújt a tananyag testreszabásában és a visszajelzések nyújtásában. Az etikai és technikai kihívásokra is kitérünk, melyek a mesterséges intelligencia oktatásban való alkalmazásával járnak. Célunk, hogy gyakorlati útmutatást adjunk a jövőbeli fejlesztésekhez és a mesterséges intelligencia oktatásban betöltött szerepének további erősítéséhez.

Kulcsszavak: tanulási nehézségek, akadályok, ChatGPT

Egri Tímea, Miskolci Egyetem, BTK, Gyógypedagógiai Intézet

timea.egri@uni-miskolc.hu

Konfliktuskezelési módszerek, iskolai kortárs bántalmazás és a családon belüli bántalmazás jellemzőinek vizsgálata az online térben

A köznevelési intézményekben, valamint az egyre inkább fejlődő digitális médiában megjelenő bántalmazásokkal, illetve az iskolai kortársbántalmazásokkal kapcsolatos esetek egyre szélesebb körben hívják fel a figyelmet a bántalmazás, a zaklatás jelenségére, különös tekintettel az iskolai kortársbántalmazásra, valamint a családon belüli szintén történő zaklatásra, bántalmazásra is. A tanárok, tanítók, gyógypedagógusok, fejlesztőpedagógusok, pedagógiai munkát segítő szakemberek, sőt, már a korábbi életkor tekintetében az óvodapedagógusok is egyre súlyosabb mértékű problémákról, konfliktusokról, bántalmazásokról, agresszióról számolnak be. Különösen a nemzetközi kutatásokban kapott figyelmet az utóbbi huszonöt évben a kortársbántalmazás problémája, valamint az iskolai agresszió belül a bullying jelensége, melyet általános és középiskolás korú tanulók és fiatalok körében egyaránt vizsgáltak. Az agresszió feltárására, komplex kezelésére azért van szükség, hogy a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű és/vagy sajátos nevelési igényű tanulók problémáikhoz illeszthető megfelelő, bio-pszicho-szociális és kulturális szempontokat egyaránt figyelembe vevő komplex rövid- és hosszú távú agressziókezelő és konfliktuskezelő programok legyenek kidolgozhatóak a többségi oktatási intézményben tanuló fiatalok és a sajátos nevelési igényű tanulók számára is a kortársbántalmazás és családon belüli bántalmazás redukciója, csökkentése, prevenciója céljából. Ehhez azonban szükséges ismernünk és tudunk a jellemző iskolai és családon belüli problémák jellegét, mely az utóbbi időben az online térben kapott nagy szerepet.

Kulcsszavak: kortársbántalmazás, online történő bántalmazás, konfliktuskezelés

SZEKCIÓELŐADÁSOK

Generációs jelek és kihívások/ gazdaság és válság szekció

Szekcióelnök: Tóthné Dr. Kiss Anett

Metszősy Gabriella, Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar

gabriella.metszosy@uni-miskolc.hu

A társadalmi innováció és a társadalmi jóllét összefüggései

A társadalmi innováció fogalma egyre inkább előtérbe kerül a társadalmi kihívások kezelésében, különösen a jólléti tényezők fejlesztése során. A társadalmi innováció olyan új módszerek, folyamatok és megközelítések bevezetését jelenti, amelyek célja nem csupán a meglévő rendszerek hatékonyabbá tétele, hanem a társadalmi struktúrák, interakciók és közösségi együttműködések átalakítása is. Jelen tanulmány célja a társadalmi innovációk jólléti dimenziókra hatást gyakorló tényezőkkel való összekapcsolása, bemutatva az egészség, az oktatás, a társadalmi egyenlőség és a közösségi részvétel kulcsfontosságát a társadalmi jóllét szempontjából, melyek olyan területeket képviselnek, ahol a társadalmi innovációk jelentős változásokat eredményezhetnek.

A kutatás során elemzett adatok rávilágítanak arra, hogy jelenleg milyen területeken van elmaradás a lakosság érzékelése alapján, hol jelenik meg társadalmi egyenlőtlenség, ezáltal hol van leginkább szükség társadalmi innovációra annak érdekében, hogy az egyéni jóllét fejlesztése által a társadalmi jóllétben is előremozdulás következhesse be. Az eredmények azt sugallják, hogy a társadalmi innovációk sikeressége nagymértékben függ az érintettek bevonásától, valamint a különböző szektorok – beleértve az állami, magán- és civil szférát – közötti együttműködéstől. Ezen túlmenően a tanulmány arra is kitér, hogy a társadalmi innovációk hogyan segítik elő a marginalizált csoportok integrációját, csökkentve a szegénységet és az egyenlőtlenségeket.

Összességében a kutatás rávilágít arra, hogy a társadalmi innovációk alapvető szerepet játszanak a társadalmi jóllét növelésében, és hosszú távú hatásuk a fenntartható fejlődéshez való hozzájárulásban rejlik. Az innovatív megközelítések lehetővé teszik új, rugalmas megoldások kialakítását, amelyek alkalmazkodnak a változó társadalmi igényekhez, miközben erősítik a közösségi kapcsolatok és együttműködések fontosságát.

Kulcsszavak: társadalmi innováció, egyéni jóllét, társadalmi jóllét

Tóthné Dr. Kiss Anett, Miskolci Egyetem, Gazdaságtudományi Kar

tothne.kiss.anett@gmail.com

Vezetői kompetenciák vizsgálata felsőoktatásban tanuló fiatalok körében

A menedzsmenttudománnyal foglalkozó kutatások központi kérdése, hogy milyen egy jó vezető, milyen stílus és kompetenciák jellemzik a hatékonyság és teljesítmény érdekében, ami a hosszú távon a sikerhez hozzájárul. A vezetőt számos tényező befolyásolja munkája során; tanult ismeretei, kompetenciái, tapasztalatai, egyéni adottságai, a különböző környezeti hatások, nem utolsósorban pedig a vezetett személyek és csoportok. Kutatásunk célja, hogy a szakirodalmi háttér áttekintése, valamint a munkaerőpiac kompetenciaelvárásainak megismerése után egy kiválasztott mintacsoport tagjain megvizsgáljuk, hogy milyen vezetői kompetenciakészletekkel rendelkeznek és ennek eredményeként milyen kompetencia gap rajzolódik ki. A tanulmányban egy több, mint öt éve zajló kutatás eredményeiből a hallgatói kompetenciákra vonatkozó tapasztalatokat és eredményeket ismertetem felsőoktatási kihívások szemszögéből.

Kulcsszavak: vezetői kompetenciák, felsőoktatás

Hauserné Csonka Éva, Debreceni Egyetem Humán Tudományok Doktori Iskola Nevelés- és Művelődéstudományi Doktori Program

ecacsonka85@gmail.com

A középiskolai diákok továbbtanulására ható tényezők a másodelemzések tükrében

Jelen kutatásban a középiskolás tanulók továbbtanulására ható tényezőket vizsgáltuk a 2020-as Országos Kompetenciamérés eredményei és a 2018-as Felvi adatbázis másodelemzése alapján.

Magyarország Európában az elsők között hozott létre olyan rendszert (Országos Kompetencia Mérés (OKM)), amely lehetővé teszi, hogy a közoktatásban működő iskolák évente egy alkalommal visszajelzést kapjanak arról, hogy milyen a teljesítményük, és így összehasonlíthassák magukat másokkal. (Új köznevelés, 2017/6. szám)

Az OKM vizsgálata mellett, egyben annak kiegészítéseként fontos a FELVI adatbázis elemzése, ugyanis az egyetemi felvételi rendszer kizárólag a középiskolai teljesítményre épül, s a középiskolai teljesítmények segítségével viszonylag jól meghatározhatóak a továbbtanulási irányok.

Az említett két adatbázis másodelemzésének a vizsgálatával olyan kérdésekre keressük többek között a választ, mint pl. milyen összefüggés van a felsőfokú továbbtanulás, pályaválasztás esetében a középiskolai tanulmányi eredmény és a továbbtanulási irányok között? vagy a középiskolai tanulmányi eredményesség mellett milyen összefüggés fedezhető fel a tanulók családjának a szocio-ökonómiai háttérére és a továbbtanulási irányok között. A kapott eredmények igazolták, hogy egyértelműen magasabb a tanulmányi eredménye azoknak, akik magasabb fokozatot szeretnének elérni.

A kompetenciamérés adataiból azt is megvizsgáltuk, hogy a szülők iskolai végzettsége hogyan befolyásolja a gyermeke jövőbeli terveit. Az adatokból kitűnik, hogy a családi háttér, a család általi támogatottság meghatározó szerepet játszik a további tanulás szempontjából.

Kutatásunkban az OKM háttérkérdőívének extrakurrikuláris tevékenységekre vonatkozó eredményét új vizsgálati szempontként összefüggésbe hoztuk a legmagasabb iskolai végzettség elérésével, miszerint a tanórán kívüli tevékenységek meghatározóak a tanulmányi előmenetel tekintetében. A kutatásunkban vizsgált 4 intézmény diákságának körében a gazdaságtudományi, jogi, műszaki és a pedagógusképzés a legnépszerűbb szakok közé tartoznak. A szakválasztás alátámasztja az extrakurrikuláris tevékenységek típusát.

A másodelemzés során végzett munkánk igazolja a középiskolás továbbtanulás megismerésének fontosságát, a választási lehetőségek sokszínűségét, és további kérdésként

vetíti előre, hogy milyen szerepe marad a pályaválasztásban az iskolának, és benne a pedagógusnak.

Kulcsszavak: pályaválasztás, középiskola, jövőkép, továbbtanulás, másodelemzés

Dr. Bogárdi Tünde, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem

bogardi.tunde@uni-eszterhazy.hu

Generációs hátrányok és generációs kihívások egy területi-társadalmi periférián

Előadásomban bemutatom, hogy az évtizedek óta hátrányos helyzetűnek tekinthető Encsi járásban a jelenlegi iskolás korosztály – melynek jelentős hányadát a generációs szegénységben élő, hátrányos helyzetű társadalmi csoportok gyermekei alkotják – milyen helyzetben van, illetve milyen kihívásokkal küzd.

Kutatásom az általános iskola felső tagozatába járó, illetve a középiskolás korosztályra terjed ki. Célkitűzésem annak vizsgálata, hogy

- miként változott a népesség, azon belül a gyermek-/fiatal korosztály száma, aránya;
- a járásban működő iskolákban hogyan változott a hátrányos helyzetű tanulók száma, aránya;
- a járás egyes településeinek vezetése (pl. polgármester, jegyző) milyen, az iskolás korosztályt érintő problémákat azonosít.

Mindenk vizsgálatához területi és oktatási statisztikai adatokat használok, továbbá prominencia interjúkat készítek. Mivel számos alacsony lakosságszámú település található a térségben, ahol (már) nincs iskola, így kutatásom során indokoltnak tartom, hogy ne a köznevelési intézményeket, hanem az egyes településen élők helyzetét közelebbről ismerő települési vezetőket kérdezzem meg a vizsgált iskolás korosztály helyzetéről, nehézségeiről.

A járásban a vizsgált korosztályra vonatkozóan a 2016/2017 tanév és a 2023/2024 tanév viszonylatában megállapítható, hogy:

- a tanulói létszám és ezen belül a hátrányos helyzetű tanulók száma közel 20%-os csökkenést mutat; ugyanakkor a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű tanulók jelenleg is közel 60%-át teszik ki a vizsgált korosztálynak az encsi járásban;
- bár csökkent, de még mindig az országos átlagot jelentősen meghaladó a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők aránya (közel 50%), illetve a lemorzsolódás által veszélyeztetett tanulók aránya (közel 10%).

Mindezek azonban statisztikai mérőszámok, melyek önmagukban nem alkalmasak arra, hogy tükrözzék az itt élő jövő generáció hátrányait és azon kihívásokat, melyek velük kapcsolatban megjelennek. Erre hivatott a kutatás azon része, mely interjúk segítségével tárja fel, hogy e

társaság generációs hátrányokkal küzdő lakosságának gyermekei, fiataljai milyen kihívásokkal jellemezhetőek, melyekre – többek között – a köznevelésnek (is) válaszokat kell/kellene adnia.

Kulcsszavak: pályaválasztás, középiskola, jövőkép, továbbtanulás, másodelemzés

Matiscsákné dr. Lizák Marianna, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Gazdaságtudományi Intézet - Dr. Berényi László, Miskolci Egyetem, Vezetéstudományi Intézet

matiscsakne.marianna@uni-eszterhazy.hu, laszlo.berenyi@uni-miskolc.hu

Üzleti etikával kapcsolatos attitűdök egyetemi hallgatók körében

Az üzleti etika 1970 óta folyamatosan a kutatások és a viták középpontjában áll: egy vállalatnak csak üzleti vagy attól szélesebb körű társadalmi felelőssége van. Milton Friedman rámutatott, hogy a vállalatok mesterséges képződmények, amelyek jellegükből adódóan amorálisak, viszont az ott dolgozók, a tulajdonosok és a döntéshozók egyaránt emberek, akik morális értékeket képviselnek. Az ATBEQ (Attitudes Towards Business Ethics Questionnaire) kérdőív öt alapvető üzleti filozófiát – machiavellizmus, morális objektivizmus, etikai relativizmus, társadalmi darwinizmus, legalizmus – vizsgál, az elmúlt évtizedekben sikeresen használták különböző országok egyetemi hallgatói körében attitűdjeik feltárására.

A tanulmányban 219 magyar egyetemi hallgató nem reprezentatív mintája alapján vizsgáljuk a filozófiák értékeit. Az adatgyűjtés 2022 ősze és 2024 tavasza között zajlott, online önkitöltő kérdőív segítségével. Célunk megvizsgálni, hogy a hallgatók válaszai milyen mintázatot mutatnak nemzetközi összehasonlításban, illetve mennyire kezelhetők homogén csoportként.

Az elemzés átlagosan közepes értékeket mutat az egyes filozófiákra, de nagy szóródással. A machiavellizmus értéke a legmagasabb, a legalizmusé pedig a legalacsonyabb. A varianciaelemzés nem mutatott szignifikáns különbséget a képzési szint, a munkatapasztalat vagy a vallásosság alapján. Szignifikáns különbséget kevés esetben találtunk: a machiavellizmus a férfiakra inkább jellemző, a társadalmi darwinizmus pedig magasabb értéket mutat a nappali tagozatos hallgatóknál, mint a levelezőknél. Az eredmények alapján hallgatók homogénnek tekinthetők. További kutatási feladat a minta kiterjesztése, több egyetem és szak bevonása az elemzésbe.

A kutatási eredmények jól használhatók az egyetemek társadalmi szerepvállalásának erősítéséhez. A hallgatók sajátosságainak megismerése segítheti olyan oktatási anyagok és módszerek kifejlesztését, amelyekkel a munkaerőpiaci elvárásoknak megfelelő kimenet biztosítható. A vizsgálatok összekapcsolhatók továbbá a vállalatok társadalmi felelősségvállalásához (CSR) kapcsolódó kezdeményezések elfogadásával, vagy a vezetés tréningek támogatásával.

Kulcsszavak: üzleti etika, ATBEQ, egyetemi hallgatók

D. Tóth Márta, Nyíregyházi Egyetem

toth.marta@nye.hu

A klímaszorongás jelei a Z generációban és kapcsolata a digitális információkkal

Az utóbbi években Magyarországon is tapasztalható éghajlatváltozás egyre inkább hatással van gondolkodásunkra is. A környezettudatos gondolkodásban és cselekvésben azonban a generációk között különbségek tapasztalhatóak. Mindez összefügg az emberek életkorával, az otthon tapasztalt szülői környezettudatossággal, a tanulmányaik alatt szerzett ismeretekkel, az online információk minőségével és mennyiségével. A klímaváltozás nem csak egy környezeti probléma, hanem generációs kihívás is. A szakirodalmak szerint az Y, Z és Alpha generációk nagyobb mértékben szenvednek a klímaszorongástól, mivel ők közvetlenül szembesülnek a fenyegetéssel. Az ezekből eredő aggodalmak kisebb nagyobb mértékben hatnak a csoportot alkotók érzelmi állapotára. Ezen érzelmi állapot jellemzően félelem, aggodalom és a tehetetlenség érzése, amely a mindennapi élet minőségét is befolyásolja. Ez gyakran viselkedésbeli változásokkal társul pl. környezettudatos életmód. Az Y generáció az első olyan csoport, akik aktívan szembesülnek a klímaváltozás problémáival, fontos számukra a fenntarthatóság, de gyakran érzik tehetetlennek magukat a környezeti kihívásokkal szemben. A Z generáció tagjai rendkívül környezettudatosak, és elvárják a társadalomtól és a vezetőktől, hogy megoldásokat találjanak a környezeti problémákra. Az ő affinitásuk a közösségi médián keresztül érkező negatív hírekre igen erős, amely jelentősen befolyásolja a jövőjükkel összefüggő pesszimista gondolkodásukat. Az Alpha generációra jellemző, hogy nemcsak megélik a klímaváltozás problémáit, hanem a tanulmányaik során is széles körben szereznek ismereteket és az online világból érkező hatások is befolyásolják viselkedésüket. .

Tanulmányunkban arra kerestük a választ, hogy a Nyíregyházi Egyetem Z generáció csoportához tartozó hallgatóira, milyen mértékben jellemző a klímaszorongás és ez milyen viselkedésbeli változásokkal társul. Kérdőíves felmérésünk során arra is kerestük a választ, hogy ezek a viselkedésbeli változások milyen összefüggésben állnak a digitális információkkal.

Kulcsszavak: klímaszorongás, Z generáció, digitális információk

Tanári szerep és változásai szimpózium

Szimpóziumelnök: Szabóné Dr. Balogh Ágota

Dr. Kós Nóra, Gál Ferenc Egyetem Pedagógiai Kar

kosnora@gmail.com

A pedagógus szerep változásai pszichológus szemmel

Changes in the Role of the Teacher from a Psychologist's Perspective

A pedagógus szerepe, feladata folyamatosan változik, ha áttekintjük, és rövid összefoglalót készítünk a pedagógus szerepéről az oktatás folyamatában, a gyermek személyiség fejlődésében és a szülővel való kapcsolattartás terén, akkor látható, hogy milyen hatalmas változás történt néhány évtized alatt. A társadalmi változások, a kiszélesedett információs tér, az aktuális problémákhoz való azonnali alkalmazkodás arra készíti a pedagógusokat, hogy attitűdjüket változtassák.

Összefoglaló előadásomban szeretném bemutatni azokat a kutatásokat, megfigyeléseket melyek arra vonatkoznak, hogy milyen változásokkal kell szembe nézni a pedagógusoknak a mindennapi élethelyzetben. Fontosnak tartom arról is beszélni, hogy a pedagógus munkáját milyen hatékony módszerekkel lehetne segíteni.

The role and responsibilities of teachers are continuously evolving. If we review and summarize the role of the teacher in the educational process, in the development of the child's personality, and in maintaining relationships with parents, it becomes evident how significant changes have occurred over the past few decades. Social changes, the expanded information landscape, and the need for immediate adaptation to current problems are prompting teachers to change their attitudes.

In my summary presentation, I aim to showcase research and observations that address the changes teachers must face in everyday situations. I also find it important to discuss effective methods that could support teachers in their work.

Dr. Sebestyén Krisztina, Gál Ferenc Egyetem Pedagógiai Kar

kriszti.se@gmail.com

Megváltozott szerepek, módszerek, helyzetek a LEGO® Education példáján **Changed Roles, Methods, and Situations through the Example of LEGO® Education**

A 21. század számos változást hozott az emberek életében, például, hogy hogyan lehet alkalmazkodni az egyre felgyorsultabb világhoz, hatékonyan megbízható információkhoz jutni (Zosh et al. 2017), vagy nevelési-oktatási intézményekbe járó gyermekek ismereteinek bővítését, tanulását érdekes, motiváló formában megoldani. A jelenleg nevelési-oktatási intézményekbe járó gyermekek számára többek között a gyors információátadás, valamint az aktív, tapasztalatok általi tanulás fontos, amelyhez valamilyen formában szükséges a pedagógusoknak is alkalmazkodnia. A tevékenységek/tanórák tartalmához, a résztvevő csoporthoz választott megfelelő módszerekkel, eszközökkel a gyermekek teljesen belefeledkezhetnek az adott tevékenységen, így flow élményt élhetnek át (Mérő 2010; Csíkszentmihályi 2018). A tapasztalati tanulás során a pedagógus már nemcsak a tudás kizárólagos forrása, hanem bizonyos tevékenységek, feladatok esetében a gyermekek tapasztalati tanulását támogató facilitátorrá válik (Tartsayné Németh 2007).

Az ilyen típusú tanulás támogatásához hasznos eszközök lehetnek például a LEGO® Education készletek, ezért előadásunk célja a LEGO® Education készletek példáján keresztül bemutatni néhány praktikus tervezési, kivitelezési szempontot, a készletek segítségével fejleszthető területeket, illetve a megvalósítással kapcsolatos leggyakoribb pedagógusi kérdéseket. A gyakorlati tapasztalatok szerint a készletek a tapasztalatszerző tanulás által számos készséget, kompetenciát fejlesztenek, például a figyelmet, az együttműködést, a kommunikációt, a szociális kompetenciákat, amelyek mindegyike nemcsak az oktatási-nevelési intézményekben hasznos, hanem az egyén számára később a munkaerőpiacon is fontosak lesznek (Sebestyén et al. 2020; Karásziné Sebők – Sebestyén 2023; Nagy et al. 2023; Kevereschán – Sebestyén 2024). A LEGO® Education eszközök és módszertan használatának gyakorlati jelentősége, hogy a színes LEGO® elemek nemcsak a tipikus gyermekeknél, hanem a hátrányos helyzetű, valamint a sajátos nevelési igényű, illetve beilleszkedési tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekeknél is jól használhatók, akik körében a szakirodalom szerint (Abari et al. 2021; Bánki – Hegedűs 2021, Tóth – Hegedűs 2023) még fontosabb a figyelemfelkeltő és motiváló hatású eszközök használata.

The 21st century has brought numerous changes to people's lives, such as how to adapt to an increasingly fast-paced world and effectively access reliable information (Zosh et al. 2017), or how to expand the knowledge and learning of children attending educational institutions in an interesting and motivating way. For children currently attending educational institutions, rapid information transfer and active, experience-based learning are important, which requires educators to adapt in some way. With the appropriate methods and tools selected based on the content of activities/lessons and the participating group, children can become fully absorbed in the given activity and experience a state of flow (Mérő 2010; Csíkszentmihályi 2018). In experiential learning, the educator is no longer the exclusive source of knowledge but becomes a facilitator supporting children's experiential learning in certain activities and tasks (Tartsayné Németh 2007).

To support this type of learning, tools such as LEGO® Education kits can be useful. Therefore, the goal of our presentation is to showcase several practical design and implementation aspects through the example of LEGO® Education kits, as well as the areas that can be developed with the help of these kits, and to address the most common pedagogical questions related to their use. According to practical experience, the kits develop a wide range of skills and competencies through experiential learning, such as attention, collaboration, communication, and social competencies, all of which are not only useful in educational institutions but also important for individuals later on in the labor market (Sebestyén et al. 2020; Karásziné Sebők – Sebestyén 2023; Nagy et al. 2023; Kevereschán – Sebestyén 2024). The practical significance of using LEGO® Education tools and methodology is that the colorful LEGO® pieces are effective not only with typical children but also with disadvantaged children, children with special educational needs, and those struggling with learning, behavioral, and adjustment difficulties. According to the literature (Abari et al. 2021; Bánki – Hegedűs 2021; Tóth – Hegedűs 2023), the use of attention-grabbing and motivating tools is even more important for these children.

Dr. Lestyán Erzsébet, Gál Ferenc Egyetem Pedagógiai Kar

lestyanerzsebet@gmail.com

A pedagógus, mint mentor

The teacher as mentor

A szerző a pedagógus egyik fontos tevékenységét a mentori szerepet mutatja be. A pedagógus, mint mentor a nevelési-oktatási folyamatban egy nagyon sokrétű és felelősségteljes feladatot lát el. A mentorálás segítő, támogató feladat, mely során a pedagógus nem csak a tudás átadójaként jelenik meg, hanem a mentorált fejlődését is előmozdítja. A pedagógus a mentorálás során több szerepkört is ellát. Támogatóként segíti a mentorált egyént abban, hogy képes legyen felismerni saját erősségeit és gyengeségeit és motiválja őt a fejlődésre. Tanácsadóként bátorítja a pozitív gondolkodásban, életvezetésben s jövőbeni céljai elérésének sikerében. Saját viselkedésével, emberi és szakmai értékeivel példát mutat a mentorált számára. A téma fontos részeként a mentorálás folyamatát is felvázolja a szerző, bemutatja a kapcsolat kialakítás, a célkitűzés, a visszajelzés és a reflexió jelentőségét.

The author presents the role of mentoring as an important activity of the teacher. As a mentor, the teacher has a very diverse and responsible role in the educational process. Mentoring is a facilitating and supportive role, in which the teacher not only acts as a transmitter of knowledge, but also promotes the development of the mentored. The teacher plays several roles in mentoring. As a supporter, he or she helps the mentored individual to recognise his or her own strengths and weaknesses and motivates him or her to improve. As an advisor, he or she encourages positive thinking, life skills and success in achieving future goals. He or she sets an example for the mentored person through his or her own behaviour, human and professional values. As an important part of the theme, the author also outlines the mentoring process, showing the importance of relationship building, goal setting, feedback and reflection.

Dr. Kerepeczki Éva, Gál Ferenc Egyetem Pedagógiai Kar

kerepeczki.eva@gfe.hu

Fenntarthatóságra nevelés az IKT használatában - a folyamatos változás igénye
Education for Sustainability in the Use of ICT - The Need for Continuous Change

Folyamatosan változik és rendkívül dinamikus fejlődik a minket körülvevő digitális szektor, a gyermekek (és a felnőttek) nevelése és oktatása során alkalmazkodnunk kell ehhez a változáshoz. A digitalizáció környezeti hatásával kapcsolatos tudatosság is egyre nő, ezért egyre világosabb, hogy a digitális technológiák CO₂-kibocsátásának és nyersanyag szükségletének csökkentésére van szükség, párhuzamosan az új felhasználók tudatosságának növelésével. A digitális szektor globálisan az elektromosenergia-fogyasztás 5-9%-ért és az üvegházhatású gázok kibocsátásának 3,5%-ért felelős. Jellemzően a hardver eszközök gyártása során keletkezik a szénlábnyom 40-80%-a, emiatt a mobiltelefonok élettartamának meghosszabbítása és a készülékek javíthatósága, az egyes panelek cserélhetősége egyre inkább indokolttá válik. A változás minden téren dinamikus: az eszközök használata során folyamatosan bővül az energiafelhasználás, az adatforgalom robbanásszerű növekedése és a számítástechnikai kapacitások iránti óriási igény miatt. A felhasználók és a csatlakoztatott eszközök száma is folyamatosan növekszik, a videófájlok bővülő forgalmával párhuzamosan a megosztott képek felbontása is egyre nagyobb. Ugyanakkor a kiterjedt IKT használat mellett a digitális eszközök utóéletéről kevés adat áll rendelkezésre, világviszonylatban csupán 15%-ra becsülik a készülékek újrahasznosítási arányát. További aggodalmakra ad okot, hogy a készülékekhez és az akkumulátorokhoz szükséges ásványi anyagok kitermelése gyakran nagy mennyiségű energiát és vizet igényel, emellett fokozott egészségügyi és környezeti kockázattal járhatnak.

Látható, hogy az infokommunikációs technológiákhoz fűződő kihívások a tananyagok újra tervezését és a fenntarthatósági szempontok hangsúlyos figyelembevételét igénylik. Ennek egyik elemeként a pedagógushallgatók számára olyan digitális tartalmak kidolgozását végezzük a Gál Ferenc Egyetem Pedagógiai Karán, amelyek bővítik tudásukat és jól hasznosíthatóak oktató-nevelő munkájuk során.

The digital sector surrounding us is constantly changing and evolving at a dynamic pace, and we must adapt to this change when educating and teaching children (and adults). Awareness of the environmental impact of digitalization is also growing, making it increasingly clear that the CO₂ emissions and raw material demands of digital technologies need to be reduced,

alongside raising awareness among new users. Globally, the digital sector accounts for 5-9% of electricity consumption and 3.5% of greenhouse gas emissions. Typically, 40-80% of the carbon footprint is generated during the production of hardware devices, which is why extending the lifespan of mobile phones and improving their repairability, including the replaceability of individual components, is becoming increasingly justified. Change is dynamic in all areas: energy consumption is continuously increasing as a result of device usage, alongside the explosive growth of data traffic and the immense demand for computing capacities. The number of users and connected devices is also steadily rising, while video file traffic is expanding, and the resolution of shared images is also increasing. At the same time, despite extensive ICT usage, little data is available regarding the afterlife of digital devices, with a global estimate of only 15% of devices being recycled. Further concerns arise from the fact that the extraction of minerals required for devices and batteries often requires large amounts of energy and water, and can pose significant health and environmental risks.

It is evident that the challenges associated with information and communication technologies (ICT) require a redesign of educational content and a strong emphasis on sustainability considerations. As part of this, at the Faculty of Education of Gál Ferenc University, we are developing digital content for teacher trainees that expands their knowledge and can be effectively utilized in their teaching and educational work.

Harsányiné dr. Petneházi Ágnes, Nyíregyházi Egyetem

petnehazi.agnes@nye.hu

Tanári szerep változása a tanulói megismerésében iskolapszichológusi szemmel
Changes in the Teacher's Role in Understanding Students from a School Psychologist's Perspective

A szerző igyekszik bemutatni napjainkban a pedagógiai tevékenység célját, a gyermeki személyiség fejlesztését, valamint annak pedagógiai, pszichológiai sajátosságait. Azt, hogy mennyire fontos a tanulók személyiségének megismerése, hiszen a fejlesztés eredményessége nagymértékben függ, többek között a tanulók intelligenciájától, kognitív készségeitől, képességeitől (figyelem, emlékezet, gondolkodás, stb.), tanulási stílusuktól, alkalmazott módszerektől, az osztálytermi klímától, a tanulók motivációjától, szorongásától.

A szerző iskolapszichológusként is dolgozik, ezáltal nagyban hozzájárul ehhez a megismerő tevékenységhez. Ezt az együttműködést mutatja be a szerző a gyakorlati tapasztalatai alapján.

The author seeks to present the goals of pedagogical activity today, the development of the child's personality, and its pedagogical and psychological characteristics. The importance of understanding students' personalities is emphasized, as the success of development largely depends on factors such as the students' intelligence, cognitive skills and abilities (attention, memory, thinking, etc.), learning styles, applied methods, classroom climate, motivation, and anxiety.

The author also works as a school psychologist, which greatly contributes to this process of understanding. This collaboration is demonstrated by the author through practical experience.

Harsányi Máté, Szakképzési Centrum

mateharsanyi91@gmail.com

**Egy pedagógus kihívása a határon túli gyerekek, fiatalok beilleszkedésének
támogatásában**

A Teacher's Challenge in Supporting the Integration of Cross-border Children and Youth

A szerző egy Szakképzési Centrumban dolgozik immár második éve, testnevelő tanárként és pedagógia szakos tanárként. Pályakezdő pedagógusként olyan fiatalok nevelésével is megbízta az iskolavezetés az elmúlt évben, akik a határon túlról érkeztek, a nyelvet is alig-alig beszélik, kollégiumban élnek. Orientációs órák keretében fejlesztette egyrészt a nyelvi képességeiket, a szociális és érzelmi intelligenciájukat, szociális és érzelmi kompetenciájukat, segítette őket a beilleszkedésükben.

Azt mutatja be a szerző, hogy az év folyamán ezt a kihívást jelentő feladatot a gyakorlatban hogyan oldotta meg.

The author has been working for the second year at a Vocational Training Center as a physical education and pedagogy teacher. As a novice educator, last year the school leadership entrusted the author with the education of young people who came from beyond the borders, spoke little to no Hungarian, and lived in dormitories. Through orientation classes, the author worked on developing their language skills, as well as their social and emotional intelligence and competencies, helping them integrate into their new environment.

The author presents how this challenging task was practically addressed throughout the year.

Szabóné Dr. Balogh Ágota, Gál Ferenc Egyetem Pedagógiai Kar

szabone.balogh.agota@gfe.hu

Pedagógus és tanulói szerepek a "digitális világban"

Teacher and Student Roles in the "Digital World"

A XXI. század jellemzője a digitális társadalom. Egyre nagyobb kihívást jelentenek a digitális lehetőségek, így a mesterséges intelligencia innovatív, gyors fejlődése is mind a pedagógusok, mind a tanulók számára. Kiteljesedett a virtuális világ. A mesterséges intelligencia, a digitális eszközök számos új lehetőséget biztosítanak a tanulás, az oktatás során, ezáltal a szerepek változnak, fejlődnek. Megváltoztak a tanulók ismeretei, tudásszerzésük módjai. Már nem csak a tanár az egyedüli információforrás, fontossá válik a tanácsadó, mentoráló szerepe a pedagógusnak, a tananyagtartalmak kiválasztása, megosztása. A tanulás során egyre jobban lehet a már meglévő tudásra támaszkodni, előtérbe helyezve a problémamegoldóképességet és a kritikus gondolkodást. A mesterséges intelligencia rohamos fejlődését, lehetőségeit célszerű figyelembe venni az oktatás során.

A szerző bemutatja, hogy a digitális eszközöknek, a mesterséges intelligenciának milyen szerepe, lehet az oktatásban, ezek milyen hatással vannak a pedagógus és a tanulók szerepének változásában. Rámutat a kockázatokra, korlátokra, előnyökre, a tanári szerep változásaira is.

The hallmark of the 21st century is the digital society. The digital possibilities, including the rapid and innovative development of artificial intelligence, present increasing challenges for both teachers and students. The virtual world has expanded. Artificial intelligence and digital tools offer numerous new opportunities in learning and education, thereby evolving and transforming roles. Students' knowledge and ways of acquiring information have also changed. The teacher is no longer the sole source of information; instead, the advisory and mentoring roles of the educator have become important, as well as the selection and sharing of educational content. During the learning process, there is a growing emphasis on building upon existing knowledge, prioritizing problem-solving skills and critical thinking. The rapid development of artificial intelligence and its possibilities should be considered in education.

The author highlights the role of digital tools and artificial intelligence in education and how these impact the evolving roles of teachers and students. The author also points out the risks, limitations, advantages, and changes in the teacher's role.

English Section 1.

Chair: Takács Attila

Andrea Schlaerth, PhD, PMP, sHRBP Department of Management, College of Business Administration (CBA) Loyola Marymount University (LMU), Los Angeles, U.S.A.

Andrea.Schlaerth@lmu.edu

AI in Business for Good: Teaching with Technology – Artificial Intelligence in Higher Education

We strive to fulfill our mission at the CBA at LMU with a goal *to advance knowledge and develop business leaders with moral courage and creative confidence to be a force for good in the global community*. To remain competitive in our turbulent world of work on a global scale, it is imperative to consider AI as a critical component to gain a strategic advantage in our teaching approach in higher education with an applied entrepreneurial and growth mindset as we prepare responsible business leaders for a challenging future. Experts believe that AI may lay the crucial foundation to accelerate the management of various global challenges in the next decades. Generative AI promises countless untapped opportunities in almost all fields. We will discuss our attempt of integrating “AI in Business For Good” in our project-based teaching in the core business administration curriculum under *BCOR 1910: Business For Good* course that reaches all incoming students at the beginning of their academic journey, where our approach of doing good forms a core value at the heart of the business. This course has been at the cutting edge of various modalities using an interactive approach based on bottom-up immersion, design, innovation, and enterprise (Viswanathan, 2016) in addressing major global challenges to explore business as a force for good in society. We apply this “bottom-up thinking” where student teams design a business for good plan to launch a product or service for low-income individuals living in poverty (“subsistence marketplaces”) with outcomes of economic, social, and environmental sustainability. Students can select any country, context, urban or rural. Our final poster event is aligned with the United Nations’ 17 Sustainable Development Goals, and

where integrating generative AI can further eliminate a digital divide and lead to solutions in promoting innovation and adaptability while using interdisciplinary thinking.

Keywords: teaching with Technology, AI

Adrienn Oravecz, Semmelweis University Institute of Languages for Specific Purposes

oravecz.adrienn@semmelweis.hu

Integration, acceptance, experience from the perspective of former students of Conductive Education

Perhaps one of the biggest challenges of today's education is how to integrate young people with disabilities into both secondary and higher education. Although conductive education takes place in a segregated manner within the walls of the long-established Pető Institute, Dr András Pető, the founder of the method, set the social integration of young people with disabilities as a goal from the very beginning.

In this study, the author wishes to present her interview research to a wider audience, which she conducted with people who received regular conductive education at Hungary and abroad. Due to the size of the sample (N= 31) and the uniqueness of the topic, this time the writer of the study formulate no hypothesis only research questions.

G1: We aim to explore the most significant problems in the everyday school life of people receiving conductive education, the most difficult factors in the school integration process, according to their opinion.

Q1: What were the biggest difficulties in school integration of people with previous conductive education experience and why?

G2: To get to know better the quality of life and their plans for the future.

Q2: How much do the people still live according to the principles of conductive pedagogy? How satisfied are they with their quality of life? What are their future plans?

The research method was a subtype of non-probabilistic sampling methods, snowball sampling. The author fully aware of the fact that the data obtained in this way refer only to persons with cerebral palsy who received conductive education earlier in their life and cannot be considered statistically representative.

Keywords: Conductive Education, cerebral palsy, integration, snowball sampling

Márton Zsolnai, Vilnius University, Faculty of Philology, Centre for Scandinavian Studies

zsolnai.marci@gmail.com

The Relations Between Exam Anxiety and Examiners' Behaviour at Oral University

Exams

University exams in Hungary play a significant role for the students. In order to finish their studies in time, they have to pass certain amount of exams, which are often arranged in strict order in the curriculum. The exam period at the end of the semester causes extremely stressful and exhaustive time for them. The heritage of the continental education system and the collective knowledge of the negative experience that suggests “taking exams is something bad” typically provides high level of exam anxiety.

This study investigates the level and the nature of the exam anxiety of former Hungarian university students who were asked to share their experience about oral exams they took part. An online questionnaire with diverse question types (n=80) and in-depth interviews (n=5) were conducted to measure the level of exam anxiety and to understand more the general and specific beliefs and experience about oral exams.

During the research we examined how and to what extent Hungarian university students were affected by exam anxiety, how examiners' behaviour affected students' exam experience and performance, and what the main characteristics, similarities and differences of oral and written exams were based on students' experience. With the retrospective narratives we can understand more teachers' typical behaviour during the exam situations. The main results are highly expressive metaphors related to the examiners' character, and the analysed narratives of positive and negative exam situations. Although, the general and more specific behaviour of the examiners were in the focus of the research, gender stereotypes and stereotypes against foreign students were also included in the questions. As a main conclusion, oral exams seem to be less standardised and cause more concerns as written exams, the atmosphere of the exam and the teachers' behaviour affects the students mental hygiene and the performance during oral exams, and female students experience more verbal aggression at the exams.

Keywords: higher education pedagogy, mental hygiene, exam anxiety, learning environment, classroom communication

Alexandra Aspioti

alexandra_34@windowslive.com

The Joy of Language Teaching: Enhancing Learning Through Positive Emotions

The influence of joy and positive emotions is frequently overlooked in language education. This presentation investigates the significant impact that joy can have on language teaching and learning. Utilizing psychological theories and educational research, we will analyze how joyful teaching practices can improve student engagement, motivation, and retention. We will discuss key strategies for cultivating a joyful learning environment, such as interactive activities, cultural immersion, and personalized learning experiences. Through real-life case studies and success stories, we will demonstrate the practical application of these strategies in various classroom settings. Attendees will gain actionable insights into creating a supportive and enjoyable educational atmosphere, ultimately enhancing both teaching effectiveness and student outcomes. Join us to explore how embracing joy can revolutionize the language learning experience for educators and students alike.

Keyword: language teaching

Adrian Estrela Pereira, Byambasuren Nyamkhuu, Nourhane Snani, Gulmira Kussaiynkyzy, Eötvös Loránd University

adrian.estrela@gmail.com, byambasuren@caesar.elte.hu, nourhensp@gmail.com,
gulmira.kusajynkyzy@gmail.com, dothidung@hdu.edu.vn

Digital Transformation: A Pathway to Connect Higher Education Institutions to the Requirements of Increasingly Digitalized, Interrelated and Globalized Societies

In the past two decades, the integration of digital technologies in Higher Education (HE) has profoundly impacted traditional teaching and learning paradigms. The COVID-19 pandemic has emphasized the critical role of digitalization in education, further stressing the necessity for Higher Education Institutions (HEIs) to engage in comprehensive Digital Transformation (DT) initiatives. While substantial investments have been made towards these efforts, several barriers continue to impede the equitable distribution of digital benefits among students. Challenges such as inadequate internet connectivity, limited access to digital tools, and low levels of digital literacy persist, highlighting the need for more comprehensive approaches. This research aims to address these challenges by reflecting on the importance of strategic DT frameworks in ensuring the continued relevance and competitiveness of HEIs in an increasingly digital world. To achieve this overarching goal, the study sets out three specific objectives: (1) to evaluate the current status of DT efforts across both public and private universities, (2) to identify the main barriers hindering the full implementation of DT processes, and (3) to explore institutional and policy-driven initiatives that can effectively promote DT in HEIs. This research adopts Qualitative Document Analysis (QDA) as its primary methodology, allowing for a systematic review and examination of relevant academic literature and policy documents. The findings underscore the importance of multi-level strategies—comprising short-, medium-, and long-term goals—to facilitate a successful digital transformation. To maintain their relevance in an evolving educational landscape, HEIs must not only invest in technological infrastructure but also implement policies and practices that foster digital inclusion and equity across all student populations.

Keywords: Digital Transformation; Higher Education; Covid-19; Digitalization, Information and Communication Technologies.

Kata Csizér, Eötvös Loránd University - Imre Fekete, Budapest Business University

wein.kata@btk.elte.hu, fekete.imre@uni-bge.hu

Conceptualizing the components of students' autonomous use of technology

In this presentation, we aim to contribute to the current discourse on the reasons for Hungarians' lower proficiency in foreign languages. In addition to the modernization efforts of the Hungarian education system, another approach to solving this issue may involve improving language teaching methods for the 21st century. Therefore, this presentation introduces a theoretical framework for examining students' independent utilization of technology in foreign language learning. Previous studies on students' autonomous technology use have been limited, primarily focusing on classroom settings. Our framework proposes several approaches to enhance the understanding and measurement of autonomous technology use. For example, analyzing educational documents to identify instances of autonomy and technology use, gathering data from language teachers through interviews and questionnaires, and conducting classroom observation studies could all contribute to a better understanding of learning processes and outcomes. Additionally, data could be collected from language learners to understand their technological knowledge, motivation, and social influences both inside and outside the classroom. The presentation concludes by discussing the theoretical and pedagogical implications of the framework. This comprehensive approach seeks to shed light on the complexities of autonomous technology use in language learning and provide insights for enhancing teaching strategies.

Keywords: autonomous technology, language learning

Geoffrey Vaughan

How Do Students in Higher Education Perceive AI?

In today's educational world students are facing an ever-changing digital landscape, especially with the introduction of AI. Based on the theoretical grounding of Merlin Donald's concepts of cognitive and cultural transitions (Donald, 1991 and Donald 2001) my mixed-methods research looks at student perceptions of AI in order to understand what cognitive, cultural and affective views they have about AI and, thus, what implications may be drawn for pedagogical practice in this new AI era.

Using a mixed methods research combined paradigm as described by Sántha, 2009 as an "intensive research strategy which deals with a multifaceted, detailed study of a small sample using various qualitative techniques and interviews" (Szabolcs, 2001; Szokolszky, 2004 cited in Sántha, 2009, p.29) my research is inductive in its approach and aims to analyse what cognitive, cultural and cognitive and affective factors are shown by students at a Higher Education level.

My research currently consists of written student responses (n=24) with an additional, second set of student written responses as part of Phase 2 of the research in October 2024. Data will be coded using MAXQDA software, allowing for a range of research findings to be presented for the conference proceedings. In addition, student transcriptions of interviews (n=6) will be analysed to provide additional qualitative analysis to the initial analysis and to provide additional triangulation to the outcomes. My reliability protocols follow the recommendations of Szokolszky, 2011.

Initial data analysis has shown very clearly that there are both many positive and many negative opinions from students with regards to AI, reflecting global trends which have significant implications for pedagogical practice in the next quarter of the 21st century.

Keywords: pedagogy, AI, cognition, culture, affective factors

**Attila Takács, University of Miskolc - Department of English Linguistics and Literature
ELTE University, Modern English and American Literature and Culture Doctoral
Program**

attila.takacs@uni-miskolc.hu

Revolutionizing ESL at BELS Malta: How VR Enhances Language Learning

This paper explores the integration of Virtual Reality (VR) technology in English as a Second Language (ESL) education at BELS Malta, highlighting its potential to revolutionize traditional language teaching methods. In an era where digital tools are increasingly influencing educational practices, VR offers immersive and context-rich environments that enhance language acquisition by simulating real-world communication scenarios. Through an examination of VR-based ESL programs at BELS Malta, the study demonstrates how these virtual environments foster authentic language use, promoting interactive and engaging learning experiences. The paper further discusses the benefits and challenges of incorporating VR into ESL curricula, illustrating how this innovative approach can significantly improve learners' proficiency and communication skills.

Keywords: VR technology, language learning

English Section 2.

Chair: Magnuczné Dr. Godó Ágnes

Abdul Samih M. Rahman, Eötvös Loránd University, Faculty of Social Science/ Doctoral School of Sociology

abdul@student.elte.hu

Higher Education Reform and Youth Migration in Iraqi Kurdistan: Aligning Skills with Market Demands

A survey by Shikar Company (2022) for Research and Survey found that over 80% of young people in Iraqi Kurdistan have a strong desire to migrate. The primary reason for this high demand is the lack of job opportunities for recent university graduates. In other words, the job market in the Iraqi Kurdistan Region is unable to accommodate the approximately 50,000 university graduates entering the workforce each year, according to official data from the Ministry of Higher Education. Additionally, there have been no plans to expand the public sector, which makes up about 48% of the region's labour market, for more than a decade. This study claims that the labour market does not need most of the new graduates, especially with the quality of skills and expertise that universities provide students, and Kurdistan universities and higher education sector has not seen significant reform during the thirty years of Kurdish rule in this region That is to respond to market needs. Alongside the need for better regulation of the Kurdistan Regional Government's labour market, the higher education sector must also redesign its curriculum and specializations to align with current market demands. This study seeks to address how higher education can help reduce the desire to migrate among young people by aligning itself with market needs and equipping students with the skills necessary to secure employment and remain in Kurdistan. Through qualitative interviews with academics, decision-makers, fresh graduates and employers, this study aims to shed light on the opportunities and challenges facing higher education reform. It focuses on how such reforms can both develop the labour market and reduce youth migration, thereby preventing the loss of skills.

Keywords: higher education reform, aligning skills, market demands

Prasun Sharma, Eötvös Loránd University

prasun077@gmail.com

Exploring International Education Alumni Perceptions towards skills shaping their career path

The increasing trend of global mobility in higher education has created diverse opportunities for students to acquire new skills, broaden their horizons, and prepare for the demands of an interconnected world. International education programs have proven to be pivotal in equipping students with not only academic knowledge but also critical skills that enhance employability and career success. These programs offer students a chance to develop intercultural competence, adaptability, and other soft skills that are highly valued in the global labor market (Jones, 2017). However, there is a growing need to understand how international education alumni perceive the skills they gained and the impact of these skills on their career trajectories. This is an empirical investigation into the perceptions of international education alumni regarding the skills they attained during their academic journey and the ways in which such competence has impacted their career choices. Data for this study were obtained from a relatively heterogeneous sample of international students who pursued higher education in Hungary with Stipendium Hungaricum Scholarship. It innovatively deploys the survey methods approach in its use of quantitative surveys to look at what skills the alumni identify as having the greatest impact on their professional development and how international experiences of education contribute to career success.

It points to the key competencies that include cross-cultural communication, adaptability, problem-solving, and leadership that the alumni believe are crucial in dealing with the challenges brought about by globalization of the working environment. It also highlights how higher education in diverse learning environments and intercultural experiences shape personal and professional development. Therefore, casts light on the long-term effects of international education and draws important implications for institutions, policy makers, and prospective students looking to maximize career outcomes from international education programs.

Keywords: Higher Education, International Student Mobility, Labor Market Needs

References

Cai, Y., & Hall, C. (2016). International graduates' employability: Trends and challenges. *Journal of Education and Work*, 29(2), 145-166. <https://doi.org/10.1080/13639080.2014.1001336>

Deardorff, D. K. (2006). Identification and assessment of intercultural competence as a student outcome of internationalization. *Journal of Studies in International Education*, 10(3), 241-266. <https://doi.org/10.1177/1028315306287002>

Jones, E. (2017). Global perspectives and internationalization of the curriculum. *International Journal of Educational Development*, 58, 17-21. <https://doi.org/10.1016/j.ijedudev.2017.02.008>

Knight, J. (2008). *Higher education in turmoil: The changing world of internationalization*. Sense Publishers.

Lazarova, M., & Taylor, S. (2009). Boundaryless careers, social capital, and knowledge management: Implications for organizational performance. *Journal of Organizational Behavior*, 30(1), 119-139. <https://doi.org/10.1002/job.500>

Teichler, U. (2017). Internationalisation trends in higher education and the changing role of international student mobility. *Journal of International Mobility*, 5, 177-216. <https://doi.org/10.3917/jim.005.0177>

Ilona Huszti, PhD – Patrik Kacsó, Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education

huszti.ilona@kmf.org.ua

Applying Ai in English Lesson Planning in Secondary Education

Artificial Intelligence (AI), a revolutionary technological advancement, offers a promising solution to the time-consuming and impersonal nature of traditional English lesson planning. English teachers can revolutionize the way they tailor lessons to meet the unique needs of each student with the assistance of AI.

AI can meticulously analyse vast amounts of student data, identifying individual strengths, weaknesses, and learning styles. This in-depth analysis empowers teachers to create highly personalized lesson plans that can satisfy each student's specific requirements. AI can also foster a more engaging and effective learning experience through providing targeted challenges and supportive resources.

AI-powered platforms, such as MagicSchool, offer various features to ease the lesson planning process. These platforms provide intelligent lesson plan generators that can rapidly create plans based on specific learning objectives and topics. Additionally, sophisticated chatbot assistants can generate a variety of educational resources, including worksheets, activities, and assessments, saving teachers precious time.

While AI offers immense potential, it is important to acknowledge the challenges associated with its implementation. The digital divide can exacerbate educational inequalities if not addressed. Ensuring equitable access to AI tools is crucial to prevent further disparities. Moreover, ethical considerations surrounding data privacy must be carefully addressed to protect student information.

Despite these challenges, AI holds immense promise for the future of English education. It can empower teachers to create a more effective and engaging learning environment for all students because it can personalize learning experiences, and provide efficient assessment tools.

To fully realize the potential of AI, further research is needed to explore its effectiveness in various educational settings, its impact on teacher workload and professional development, and the ethical implications of its use.

Keywords: AI, secondary education, English lesson planning

Adrienn Oravecz, PhD, Semmelweis University Institute of Languages for Specific Purposes

oravecz.adrienn@semmelweis.hu

What happened in the last 3 years (2021-2024) or recent research tendencies in SEN and more specifically in Conductive Education?

In this case, the purpose of the author is nothing more than to provide a comprehensive literary insight into research and the latest publications related to children with special educational needs. For this more general section of the literature, *Különleges Bánásmód* (Special Treatment) was reviewed published by the University of Debrecen. The journal was established in 2014.

For the part of the literature describing more specific conductive pedagogy, *Tudomány és Hivatás* (Science and Profession) was used. The journal by the András Pető Faculty of Semmelweis University. It is quite a new journal, which was launched in 2016 with the aim of keeping an eye on the latest innovations in conductive pedagogy and allied sciences related to conductive pedagogy, such as medicine and education. Previously, in Pintér's 2019 publication, she conducted a systematic review of the literature in which she reviewed publications from 2009-2019 related to conductive pedagogy. In this previous paper, Pintér separated five areas: 1. Empirical studies related to training 2. Interdisciplinary studies of conductive pedagogy 3. Empirical studies taking place in kindergarten and school environments 4. Theoretical issues of conductive pedagogy 5. Medical research of conductive pedagogy

Has the range of investigations related to children with special educational needs and conductive pedagogy broadened in the last three years? Or are these areas well defined by Pintér still typical of conductive pedagogy? The author primarily seeks answers to these questions through a thorough study of the two journals mentioned earlier.

Keywords: research tendencies, SEN, Conductive Education, interdisciplinary studies

**Anett Tóthné Kiss, PhD, University of Miskolc, Faculty of Economics – Zoltán Tóth,
University of Miskolc, Faculty of Economics**

tothne.kiss.anett@gmail.com

**An international comparison of leadership competences among young people in higher
education**

A central question in research on management science is what a good leader looks like, what style and competencies are required for effectiveness and performance, which contributes to long-term success. A manager is influenced by many factors in his or her work; his or her learned knowledge, competencies, experiences, individual talents, various environmental influences, and last but not least, the people and groups he or she leads. The aim of our research is to examine, after a review of the literature and the competency expectations of the labour market, the competency sets of a selected sample of managers and, as a result, the competency gap that emerges. In this paper, the authors present the results and experiences of a more than five years of research on student competences from the perspective of higher education challenges in an international comparison.

Keywords: leadership competences, higher education challenges

A beküldött absztraktokat, a szerzői listát és az affiliációkat változatlan formában közöljük, az esetleges hibákért felelősséget nem vállalunk.

Kiadja: Miskolci Egyetem

Szerkesztők: Dr. Egri Tímea

Jaskóné Dr. Gácsi Mária

Takács Attila

MISKOLCI
EGYETEM
UNIVERSITY OF MISKOLC

